

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ОПШТИНА СЕНТА
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ СЕНТА**

Председник Скупштине Општине: _____

Борбелъ Ференц

Број: 350-11/V-08

Дана: 09.05.2008.

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ОПШТИНЕ СЕНТА**

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ - НОВИ САД

E - 2188

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР

ДИРЕКТОР

Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.

Перица Манојловић, дипл.инж.саоб.

Нови Сад, мај 2008. год.

**НАЗИВ
ДОКУМЕНТАЦИЈЕ:** ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ СЕНТА

НАРУЧИЛАЦ: СКУПШТИНА ОПШТИНЕ СЕНТА

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ: Атила Јухас

**НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ
ПЛАНА:** ЈП Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад
Железничка 6/III

ДИРЕКТОР: Перица Манојловић, дипл.инж.саобр.

Е –БРОЈ: 2188

ОДГОВОРНИ

ПЛАНЕР: Славица Пивнички, дипл.инж.пејс. арх.

СТРУЧНИ ТИМ: Бранислава Топрек, дипл.инж.арх.
Смиљка Протић, дипл.инж.арх.
Славица Пивнички, дипл.инж.пејс.арх.
Далибор Јурица, дипл.инж.геод.
Милко Бошњачић, инж.геод.
Бранислав Вукадиновић, дипл.инж.саобр.
Зоран Кордић, дипл.инж.саобр.
Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Зорица Санадер, дипл.инж.електр.
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон.
Стојанка Будовалчев Папић, дипл.екон.
Драгана Дунчић, дипл.прос.планер
Ангелина Богојевић, дипл.инж.арх.
Тамара Васиљевић Зеленовић, дипл.биол.
Теодора Томин Рутар, дипл.прав.
Оливера Његомир, дипл.мат.
Злата Хома Будински, геод.техн.
Радојка Мишић, арх.техн.
Радослава Икрашевић, грађ. техн.
Драгана Матовић, оператер
Аљоша Дабић, копирант

КОНСУЛТАЦИЈЕ

И САРАДЊА: Жељко Берић, дипл.инж.мелио.

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОД.....	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ.....	3
1. ОБУХВАТ И ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	3
2. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ.....	3
2.1. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА.....	3
2.2. ДРЖАВНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА.....	7
3. РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ.....	7
3.1. РЕГИОНАЛНА САРАДЊА ПРЕМА ПРОГРАМИМА И СМЕРНИЦАМА ЕУ.....	7
3.2. ЕВРОРЕГИОН ДУНАВ-КРИШ-МОРИШ-ТИСА.....	11
3.3. МЕЂУОПШТИНСКА САРАДЊА.....	12
4. ОПИС СТАЊА, ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА.....	13
4.1. ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ.....	13
4.2. ПРИРОДНИ УСЛОВИ И РЕСУРСИ.....	14
4.3. СТАНОВНИШТВО.....	19
4.4. ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ.....	24
4.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, МРЕЖА НАСЕЉА И ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ.....	29
4.6. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ.....	32
4.7. ЗАШТИЂЕНА ПРИРОДНА ДОБРА.....	37
4.8. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА.....	38
4.9. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	41
4.10. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ОДБРАНА ЗЕМЉЕ.....	44
5. ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	45
II ПРЕДЛОГ ОСНОВНИХ И ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА.....	46
1. ОСНОВНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА.....	46
2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА.....	46
2.1. СТАНОВНИШТВО, МРЕЖА И ФУНКЦИЈА НАСЕЉА.....	46
2.2. ЈАВНЕ СЛУЖБЕ.....	47
2.3. ПРИВРЕДА.....	47
2.4. ШУМЕ, ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ, ВАНШУМСКО ЗЕЛЕНИЛО И ЛОВ.....	49
2.5. ЗАШТИТА ПРИРОДЕ.....	49
2.6. ЗАШТИТА СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ.....	49
2.7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	50
2.8. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ.....	50
III ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА.....	53
1. КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА.....	53
2. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ.....	54
3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ МРЕЖЕ НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ.....	54
4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА.....	57
5. РАЗВОЈ ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ.....	57
5.1. ПОЉОПРИВРЕДА.....	58
5.2. ШУМАРСТВО.....	61

5.3. ИНДУСТРИЈА И МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА	62
5.4. ТУРИЗАМ	63
6. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ.....	65
6.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	65
6.2. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА	68
6.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА	74
6.4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА	75
7. КОМУНАЛНИ ОБЈЕКТИ И ПОВРШИНЕ	76
8. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	78
9. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	78
10. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	79
11. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ	81
12. ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ И ЗОНЕ КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА	83
13. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА ОПШТИНЕ	84
13.1. Пољопривредно земљиште.....	84
13.1.1. Посебна правила грађења и уређења простора на пољопривредном земљишту.....	85
13.1.1.1. Пољопривредни објекти.....	85
13.1.1.2. Воћарско-виноградарске зоне	88
13.1.1.3. Зоне салаша и појединачни салаши	89
13.1.1.4. Зоне експлоатације минералних сировина	89
13.2. Водно земљиште	90
13.3. Шумско земљиште.....	90
13.3.1. Посебна правила грађења и уређења простора на шумском земљишту.....	90
13.3.1.1. Шумски и објекти	90
13.3.1.2. Ловачке куће и ловни објекти	90
13.4. Грађевинско земљиште.....	91
13.4.1. Посебна правила грађења и уређења простора на грађевинском земљишту са описом границе грађевинског земљишта ван грађевинских рејона насеља	91
13.4.1.1. Грађевински рејони насеља	91
13.4.1.2. Зоне становања ван грађевинских рејона насеља	92
13.4.1.3. Радне зоне ван грађевинских рејона насеља	93
13.4.1.4. Зоне кућа за одмор и рекреацију	94
13.4.1.5. Зоне кућа за одмор и рекреацију у небрађеном делу Тисе.	95
13.4.1.6. Зоне туристичко-рекреативних садржаја	96
13.4.1.7. Комунални објекти	96
13.4.1.8. Зоне изградње уз јавне путеве и у оквиру железничке инфраструктуре.....	98
13.5. Правила грађења инфраструктурне мреже	98
13.5.1. Саобраћајна инфраструктура.....	98
13.5.2. Водопривредна инфраструктура	99
13.5.3. Енергетска инфраструктура.....	101
13.5.4. Телекомуникациона инфраструктура	105
13.6. Услови заштите животне средине	106
13.7. Основна намена простора са билансом површина	106
13.8. Основе за спровођење планских решења	108

IV. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	109
1. ЛИСТА ПРИОРИТЕТНИХ АКТИВНОСТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА.....	109
2. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПЛАНА	112
3. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА	112
V ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	113

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Ред. бр.	Рефералне карте	Размера
1.	Намена простора	1 : 50000
2.	Мрежа насеља, функција, јавних служби и инфраструктурних система	1 : 50000
3.	Природни ресурси, рурална подручја, заштита животне средине, природних и културних добара	1 : 50000

СПИСАК ТАБЕЛА, СЛИКА И ГРАФИКОНА У ТЕКСТУ:

Списак табела у тексту:

Табела 1: Површине катастарских општина на подручју обухваћеном Просторним планом	3
Табела 2: Типови земљишта	17
Табела 3: Кретање укупног броја становника	19
Табела 4: Миграциона кретања	20
Табела 5: Структура становништва по великим добним групама	21
Табела 6: Остале старосне структуре.....	21
Табела 7: Радни континент и активно становништво.....	21
Табела 8: Пољопривредно становништво	22
Табела 9: Лица са личним приходом и издржавана лица	22
Табела 10: Становништво према школској спреми	22
Табела 11: Структура становништва старијег од 15 година према школској спреми	23
Табела 12: Број домаћинства	23
Табела 13: Просечна величина домаћинства	24
Табела 14: Шуме и шумско земљиште у КО општине Сента.....	27
Табела 15: Јавне службе	31
Табела 16: Карактеристике система за одводњавање у општини Сента.....	33
Табела 17: Основне карактеристике црпних станица на системима за одводњавање.....	34
Табела 18: Потрошња електричне енергије на подручју општине Сента за период од 1995. до 2004. год	35
Табела 19: Просечна годишња стопа раста потрошње електричне енергије од 1995. до 2004... 35	
Табела 20: Структура потрошње по насељима општине Сента за период јануар-децембар 2004.....	36
Табела 21: Пројекција становништва у планском периоду	54
Табела 22: Постојеће и планиране јавне службе у насељима општине Сента.....	56
Табела 23: Потребе становништва и индустрије за водом	68
Табела 24: Потрошња електричне енергије на подручју обухвата Плана за плански период	74
Табела 25: Телефонски прикључци у насељу	75
Табела 26: Лоцирање објеката у саставу гасовода.....	103
Табела 27: Биланс планиране намене простора (у па и %) општине Сента.....	107
Табела 28: Основе за спровођење планских решења	108

Списак графикана у тексту:

Графикон 1: Кретање укупног броја становника насеља општине 1948-2002.....	20
Графикон 2: Кретање укупног броја домаћинстава 1948-2002	23
Графикон 3: Кретање укупног броја становника и домаћинстава 1948-2002	24

Списак графичких прилога у тексту:

1. Бонитетна карта општине Сента.....	17а
2. Просторне целине и зоне подручја општине Сента.....	83а

На основу члана 21. став 2. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 47/2003 и 34/2006) и члана 19. Статута општине Сента ("Службени лист општине Сента", број 1/06 – пречишћен текст и 2/07), Скупштина општине Сента уз прибављено мишљење Комисије за планове, на седници одржаној дана 09.05.2008. године доноси:

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ СЕНТА

УВОД

Изради Просторног плана општине Сента приступило се на основу Одлуке о Изради Просторног плана општине Сента ("Службени лист општине Сента", број 6/05), чији је саставни део Програм за израду Просторног плана општине Сента, као и Одлука о изради Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Садржај Плана утврђен је Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03 и 34/06), (у даљем тексту: Закон), и Правилником о садржини и изради планских докумената ("Службени гласник РС", број 60/03), а планска решења дата овим Планом проистичу као разрада основних стратешких опредељења и смерница утврђених Просторним планом Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", број 13/96), као и анализа и оцена стања, дефинисањем политике развоја и просторног аспекта развоја планског подручја, кроз опште циљеве и циљеве по појединим областима.

Просторно планска решења су, такође, усклађена са другим законима и прописима, који посредно или непосредно регулишу ову област:

- Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", број 62/06),
- Закон о водама ("Службени гласник РС", број 46/91, 53/93 и 54/96),
- Закон о јавним путевима ("Службени гласник РС", број 101/05),
- Закон о железници ("Службени гласник РС", број 18/05),
- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04),
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04),
- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04),
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04),
- Закон о експропријацији ("Службени гласник РС", бр. 53/95),
- Закон о одбрани ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99, 3/02),
- Закон о одбрани ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 58/91, 53/93, 67/93, 48/94),
- Закон о геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 44/95),
- Закон о телекомуникацијама ("Службени гласник РС", бр. 44/03 и 36/06),
- Закон о туризму ("Службени гласник РС", бр. 45/05),
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 84/04),

- Закон о културним добрима ("Сл. гласник Р", бр. 71/94),
- Закон о рударству ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 85/05, 101/05 и 34/06),
- Закон о шумама ("Сл. гласник РС" бр. 46/91, 83/92, 54/93, 60/93, 54/96 и 101/05),
- Закон о ловству ("Службени гласник РС", бр. 39/93, 44/93, 60/93, 8/94, 10/94 и 101/05),
- Закон о рибарству ("Службени гласник РС", бр. 35/94, 38/94 и 101/05),
- Закон о заштити од елементарних и других већих непогода ("Службени гласник РС", бр. 20/77, 25/85, 27/85, 6/89, 52/89, 53/93, 67/93, 10/94, 48/94 и 101/05),
- Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС ", бр. 37/88 и "Службени гласник РС", бр. 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05),
- Уредба о утврђивању водопривредне основе Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 11/2002),
- као и други законски и подзаконски акти који на директан или индиректан начин регулишу ову област.

У овај План уграђене су смернице и стратешка опредељења из државних стратегија развоја, које је донела Влада Републике Србије (Стратегија регионалног развоја Републике Србије, Стратегија развоја пољопривреде РС, Стратегија развоја шумарства РС, Стратегија развоја туризма РС и многе друге), као и стратешки и приоритетни циљеви Развојног плана општине Сента(2007.-2013.). Такође, за изналагање оптималних планских решења, је коришћена релевантна информациона, студијска и техничка документација, као и актуелна планска, урбанистичка и друга документација која се односи на подручје обухвата Плана.

Просторни план општине Сента сачињавају:

1. Стратегија просторног развоја планског подручја (1.фаза)
2. Документација Плана, која садржи: услове надлежних институција, ставове о проблемима представника појединих насеља и корисника простора, писану документацију (програм, одлуке, записнике и др.)
3. План садржи текстуални део и графички део, који чине рефералне карте у размери 1:50000 (1. Намена простора, 2. Мрежа насеља, функција, јавних служби и инфраструктурних система и 3. Природни ресурси, рурална подручја, заштита животне средине, природних и културних добара)

Саставни део Просторног плана општине Сента представља и Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Сента на животну средину, који је израдио Завод за урбанизам Војводине из Новог Сада, марта 2007. године.

Просторни план општине Сента је стратешки плански докуменат који је основ за просторно уређење територије општине Сента. Планска решења из овог Плана су за плански хоризонт до 2028. године. Прва етапа до 2012. године (приоритети) представљаће обавезу одређених институција у реализацији, уз истовремену пуну подршку развоју приватне иницијативе.

У изради Плана поред обрађивача, учествовали су и представници општине Сента и месних заједница, чиме је План приближен реалним потребама и могућностима. Верификацију Плана вршила је Комисија за планове општине Сента, као и Комисија за стручну контролу регионалних и просторних планова, просторних планова подручја посебне намене и просторних планова општина, формирана при Министарству за инфраструктуру Републике Србије, дајући значајан допринос у изради Плана.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. Обухват и граница просторног плана

Обухват Просторног плана општине Сента одређен је површинама целих катастарских општина административне општине Сента, укупне површине од 29.350,4662 ha.

Општину Сента чине три катастарске општине: Ко Батка, Ко Сента и Ко Торњош, у којима се налазе насеља: Сента, Горњи Брег, Богараш, Торњош и Киви.

Табела 1. Површине катастарских општина на подручју обухваћеном Просторним планом¹

Ред. број	Катастарска општина	Површина у ha
1.	КО Батка	332,3533
2.	КО Сента	15.749,7348
3.	КО Торњош	13.268,3781
	Укупно	29.350,4662

Простор обухвата Плана има три просторне целине у односу на геоморфолошке карактеристике, начин коришћења и еколошке вредности. То су:

- алувијална равна река Тисе која чини североисточни и источни део Општине и обухвата најниже делове уз корито Тисе.
- лесна тераса која се простире југозападно од насеља Сента до насеља Горњи Брег и
- лесна зарава која чини простор западно од насеља Горњи Брег и обухвата највећи део територије са насељима Богараш, Торњош и Киви.

2. Анализа постојеће документације

2.1. Обавезе, услови и смернице из планских докумената вишег реда

Основни плански документ вишег реда, чија се решења разрађују овим Планом, је Просторни план Републике Србије

Основни циљ Просторног плана Републике Србије (у даљем тексту ППРС) је постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја.

ППРС утврђени су **мрежа центара и функционална подручја** на територији Републике, где се подручје општине Сента налази у функционалном подручју Суботице - регионалног центра и Новог Сада - макрорегионалног центра.

Такође, на територији Војводине, планирана је знатно јасније хијерархијски диференцирана **мрежа градова**, у којој је Сента сврстана у категорију развијенијих градских центара, са израженим централним функцијама.

Остала насеља општине Сента – Богараш, Горњи Брег, Киви и Торњош су насеља-**локалне заједнице сеоског типа**, а могу се окарактерисати као стабилна сеоска подручја, са повољним природним условима за развој пољопривреде, просечним нивоом економске развијености, стагнантним социо-економским тенденцијама и, нажалост, негативним демографским трендом.

¹ Извор података: Републички геодетски завод, Служба за катастар непокретности општина, 2005. год.

ППРС, поред циљева и начела планирања **јавних служби** у мрежи насеља, дате су и препоруке за организацију јавних служби према хијерархијском нивоу насеља, које ће бити детаљно анализирани и примењени у Просторном плану општине Сента.

Подручје општине Сента у области **привреде** се налази у појасу интензивног развоја II значаја и потиском појасу индустријског развоја.

Према одредбама ППРС, а имајући у виду пољопривреду као основни развојни ресурс Општине, приоритет у развоју треба да има стварање услова за развој сеоске тржишне привреде у којој водећу улогу имају домаћинства способна да обезбеде акумулацију за репродукцију и повећање производних активности, као и за унапређење услова живота на селу.

Приоритет у развоју индустрије, с обзиром на локално сировинско залеђе, треба дати агроиндустријском комплексу, као и локационо флексибилним гранама индустрије (металопраерађивачка, електронска, текстилна, хемијска, прерада коже и обуће и др.)

У области **пољопривреде** подручје општине Сента налази се у ратарско-сточарском рејону. Овај рејон поседује добре потенцијале за вођење економски ефикасне и резноврсне ратарске, повртарске и сточарске производње.

Према усвојеној Стратегији развоја пољопривреде Србије и Аграрног програма АП Војводине, подручје општине Сента у наредном планском периоду остаје првенствено пољопривредни крај са даљим развојем прехранбене индустрије засноване на коришћењу сировина из окружења.

На основу ППРС основни циљеви у **шумарству** су унапређење стања и повећање површина под шумама.

Просторним планом Општине је потребно утврдити нове површине под шумама и шумским земљиштем.

Пошумљавање спровести на земљиштима слабијег бонитета пољопривредног земљишта, у оквиру јаловишта, у граничним зонама индустријских постројења и саобраћајница и у оквиру изворишта вода.

ППРС се предвиђа повећање шумовитости за Северно-Бачки округ са 4,7% на 10,1%.

Основни правци развоја **ловства** су:

- повећање бројности популације ситне и крупне дивљачи, нарочито аутохтоних и економски највреднијих врста (јелен, срна, дивља свиња),
- побољшање структуре (полне и старосне) популације крупне дивљачи и квалитета трофеја и
- очување ретких и угрожених врста.

Према ППРС у области **туризма**, Сента је сврстана у туристичку регију Горња Тиса у оквиру северне туристичке зоне, пре свега, због свог положаја и природних вредности које је окружују. Из тог разлога туризам као привредна грана има велики значај за ово подручје.

Постојеће природне и антропогене вредности на простору насеља Сента, пружају могућност развоја ловног, риболовног, наутичког, бањског, еколошког и сеоског туризма.

ППРС својим концептом развоја **саобраћајне инфраструктуре** на простору општине Сента у домену друмске инфраструктуре иницирао је просторно пружање државног пута I реда бр. 24, Суботица – **Сента** (неизграђена деоница) – Чока – Кикинда – Зрењанин – Панчево – Ковин, као и три државна пута II реда – регионална пута и то:

ДП бр. 119, Хоргош – Кањижа - **Сента** - Е-75 (петља Бачка Топола) – Бачка Топола – Кула – Бачка Паланка,

ДП бр. 122, **Сента** – Ада – Бечеј - Е-75 (петља Ковиљ) – Бачка Топола,

ДП бр. 119.1, Жедник – Нови Жедник - Чантавир - Торњош

У оквиру ППРС у домену железничког саобраћаја се планира реконструкција и модернизација железничких пруга на правцима: Суботица – **Сента** – Чока и Кањижа – **Сента** – Ада – Бечеј, тако да се задовоље сви услови и стандарди ЕУ.

Планирано је коришћење пловног пута реке Тисе у оквиру путничког, теретног саобраћаја и наутничког саобраћаја. ППРС планира имплементацију капацитета интегралног саобраћаја РТЦ-а у Сенти за потребе ове Општине и окружења.

Захтеви за ваздушним саобраћајем, односно све услуге путничког и карго саобраћаја, задовољаваће се у оквиру аердрома "Никола Тесла" у Сурчину.

Предметни простор припада регионалном систему горње Тисе за **водоснабдевање**. За водоснабдевање овог региона предвиђене су, поред постојећих локалних изворишта, и прерађене речне воде Тисе.

Територија Општине припада Бачком регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода. Бачки систем ће се у будућности постепено проширивати и на северни део Бачке (подсистеми "Тиса-Палић", "Плазовић", "Телечка", "Мали Иђош" итд). Систем ће се реконструисати (повећање проточности делова основне каналске мреже, повећање капацитета водозахвата итд.), а комплетираће се и са низом постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ), којима се штити квалитет воде у систему.

Заштиту од поплава водама реке Тисе, могуће је рационално реализовати само уз сарадњу са суседном Мађарском. Одбрамбени линијски систем је реализован, међутим, потребна је одређена доградња и повећање степена сигурности на извесним деоницама овог водотока.

ППРС обухваћена је преносна мрежа 220 kV и 400 kV **електроенергетског система**, док се мрежа од 110 kV, као и мрежа нижег напона обрађује кроз регионалне и друге просторне планове нижег нивоа.

У обухвату Плана планирана је изградња 400 kV далековода Суботица-Кикинда.

Преносна мрежа се планира у складу са:

- сагледавањем простора потрошње електричне енергије и снаге, како укупне тако и по појединим подручјима,
- изградњом нових производних капацитета,
- резултатима студијских истраживања и дугорочног сагледавања мреже.

Имајући у виду трајање објеката преносне мреже 110 kV, 220 kV и 400 kV, планира се значајни обим ревитализације делова мреже, уз уважавање свих техничких критеријума и перспективе појединих постројења.

У просторним плановима нижег реда биће резервисан простор за далековода и постројења преносне и дистрибутивне мреже 110 KV.

Развој и унапређење **телекомуникационог система** у Републици реализоваће се у складу са просторно-функционалном територијализацијом Републике, а на основу утврђених генералних планова развоја појединих ималаца система веза. Ради ефикаснијег и бржег развоја, као и ангажовања свих потенцијалних извора

финансирања, приступиће се даљој демонополизацији телекомуникационог система, изградњи нових капацитета, као што су оптички каблови. Где год је то могуће, економски оправдано и у интересу Републике, а посебно код изградње транспортне мреже и магистралне кабловске дистрибутивне мреже, приступиће се заједничким улагањем појединих ималаца система и на бази усаглашених Генералних планова развоја.

Приступне мреже треба градити уз максималну примену оптичких каблова.

У погледу осигурања простора за потребе телекомуникационог система потребно је осигурати простор за поштанске и телекомуникационе објекте у центру насеља, коридоре за телекомуникационе каблове дуж нових и постојећих путева, а посебно оних који се поклапају са магистралном мрежом и простора за РР везе.

Будући телекомуникациони систем састојаће се од три функционалне целине:

- комутирана мрежа на бази савремених дигиталних комутационих система великог капацитета и моћних ресурса процесорског управљања. Ускопојасни ISDN са комутацијом канала 64 kbit/s у првој фази и широкопојасна ISDN у другој фази, треба да буду основа будућег дигиталног телекомуникационог система, који ће омогућити знатно повећање броја телефонских прикључака, уз могућност коришћења преноса података,
- транспортна мрежа у складу са најновијим трендовима светских достигнућа, треба да има прстенасту (уместо звездасту) топологију,
- медијуме преноса у свим саобраћајним равнима представљаће оптички каблови телекомуникационих система, укључујући и радио-дифузију и РР везе телекомуникационог система.

У области **термоенергетске инфраструктуре** на основу ППРС основне смернице су:

- изградња гасоводне инфраструктуре у циљу задовољења свих корисника на предметном простору,
- рационално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу штедњи енергије и заштити животне средине,
- смањење конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништва, земљишта...).

У области заштите **природних добара** на основу ППРС утврђују се:

- циљеви заштите посебних природних вредности,
- циљеви заштите биодиверзитета и
- посебни циљеви

Регионални приоритет заштите природних добара има интензивна заштита водних токова, обалних подручја, заслањених терена и подручја са аутохтоним шумама.

У смислу заштите **непокретних културних добара** за ово подручје важе основни циљеви, начела и мере заштите утврђени ППРС. Основни циљеви заштите непокретних културних добара су:

- очување темеља и материјалне баштине националне културе и других култура које су се развијале на тлу Републике Србије,
- организовано развијање свести о значају културног развоја за живот и рад будућих генерација као битног предуслова за очување националног идентитета,
- реинтеграција непокретних културних добара у савремени животни простор Републике.

ППРС према мерама **заштите животне средине** које треба предузети у насељима, њиховој околини и другим просторима, сврстава општину Сента у подручје интензивног и умереног загађивања земљишта услед примене агротехничких мера. Просторним планом се за ово подручје утврђују следеће мере заштите: гасификација насеља,

изградња колектора за регионално прикупљање вода из насеља, савремено управљање комуналним и индустријским отпадом и контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди. Мере заштите треба предузети и на коридорима интензивног загађивања уз саобраћајнице, као и на урбано-индустријским изворима загађења.

2.2. Државне стратегије развоја

Документи релевантни за просторно планирање су стратегије развоја појединих области донете на државном нивоу. У овај Просторни план уграђене су смернице и стратешка опредељења из следећих докумената Владе Републике Србије:

- Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године ("Службени гласник РС", бр. 21/07);
- Стратегија развоја пољопривреде Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 78/05);
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 59/06);
- Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у Републици Србији 2003-2008. године (РС, Министарство за привреду и приватизацију, 2003.);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 91/06);
- Стратегија развоја енергетике Савезне Републике Југославије до 2020. године са визијом развоја до 2050. године ("Службени лист СРЈ", бр. 5/97);
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године ("Службени гласник РС", бр. 44/05);
- Програм оставаривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године ("Службени гласник РС", бр. 17/07);
- Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010. године ("Службени гласник РС", бр. 99/06);
- Стратегија развоја социјалне заштите ("Службени гласник РС", бр. 108/05);
- Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 1/07);
- Стратегија развоја здравља младих у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 4/06);
- Стратегија развоја заштите менталног здравља ("Службени гласник РС", бр. 8/07);
- Стратегија развоја образовања одраслих у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 1/07);
- Национална стратегија управљања отпадом (2005.године).

3. РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

3.1. Регионална сарадња према програмима и смерницама ЕУ

Стратешко опредељење Србије је да у што скоријој будућности постане држава кандидат за учлањење у Европску Унију. То значи да ће се отворити могућности за приступ читавом низу специфичних фондова, конституисаних управо као подршка просторном развоју, са циљем да се унапреде и усагласе постојеће и потенцијалне просторне структуре са европским. Окосницу свих програма и пројеката ЕУ представља дефинисање заједничке стратегије просторног развоја, која ће се супротставити све израженијим регионалним развојним диспаритетима и кроз стратешке смернице и опције политика омогућити усклађен развој европског континента уз поштовање принципа одрживости и заштиту свеевропског природног и културног наслеђа.

Фундаментални циљеви просторних перспектива европског развоја (ESDP) у односу на које су формулисане одговарајуће политике развоја, морају да испуне неколико захтева. Први захтев односи се на савлађивање географских разлика по питању

просперитета и благостања, други на оптимизацију пословне климе, док се трећи концентрише на дефинисање просторног оквира у коме се одражавају просторне последице европске секторске политике. Да би се испуниле ове три функције дефинисана су три основна домена политика:

1. Полицентрични просторни развој и нови односи између урбаних и руралних подручја
Овај домен односи се на потребу за стварањем таквих просторно-економских структура, које ће широм Европе омогућити настајање и профилисање више кључних области од глобалног интереса. Од пресудног значаја је сагледавање Сенте у регионалном и макрорегионалном контексту. Погодан геостратешки положај у овом делу Европе, праћене концентрацијом радно способног и стручног потенцијала, садашњих и будућих активности, отварају бројне могућности за различите видове удруживања и специфичних аранжмана на комплементарној основи и коришћења компаративних предности Сенте у привлачењу домаћег и страног капитала.

У оквиру овог домена политика истиче се даље неопходност јачања веза између руралних и урбаних подручја, што општини Сента са значајним пољопривредним потенцијалом и близином великих тржишта отвара значајне шансе, али и захтева мудра улагања у повезивање, унапређење и стимулисање руралног залеђа.

2. Једнакост у приступу инфраструктури и знању

Овај домен између осталог садржи унапређење интегративних транспортних и комуникацијских концепција, које би ограничиле негативне пропратне последице повећања саобраћаја и подупирале јединствено европско тржиште повезујући периферне области са централним.

Просторна присутност три вида саобраћаја (друмског, железничког и водног) и потпуна комунална и инфраструктурна опремљеност повећава развојну компоненту интегралног саобраћаја у Сенти, у односу на конкуренте, тако да је реално очекивати даљу афирмацију у времену које долази. Постојећа изграђеност и опремљеност је довољна да буде иницијални импулс развоју, односно привлачности иностраном капиталу. Положајне предности Сенте у односу на Тису се морају више користити, како би интегрални саобраћај што брже заживео.

3. Пажљиво управљање природним и културним наслеђем

Овај домен европских политика односи се на пажљиво управљање природним и културним наслеђем, усмеравајући пажњу на очување диверзитета и јачајући идентитет европских градова и региона као одговор на убрзану глобализацију.

Општина, а нарочито град Сента, мора у наредном периоду, уз очување и заштиту, третирати природно и културно наслеђе као битан развојни фактор. Такође, заштита и управљање водним ресурсима представља посебан изазов у погледу будућег просторног развоја.

Креативним и интегративним управљањем културним наслеђем уз повезивање осталих делатности (туризам, угоститељство, спорт, рекреација...) значајно би се унапредио квалитет културне понуде овог подручја, која би могла превазићи локалне, па чак и регионалне оквири. Тиме би овај град показао да зна да се носи са својом изузетно богатом прошлoшћу и културном баштином и да на примерен начин зна да негује континуитет идентитета.

У сваком случају, структурним и другим фондовима ЕУ ће у наредном периоду бити лакше приступити са пројектима регионалног него локалног карактера. Стратешки приоритети општине Сента утемељени су на реалним проценама, перспективама и могућностима Општине, с посебним освртом на бројне специфичности и компаративне предности које нуде њен географски положај, инфраструктурни, привредни и туристички потенцијали.

Сента има братске и пријатељске односе са више градова из ближег и даљег окружења, који могу имати значаја и на степен остварене привредне, културне, спортске, еколошке и др. сарадње са тим државама:

- из Мађарске: Ходмезевашархел, Геделе, Будимпешта I квартал и Терексентмиклош,
- из Украјине: Мукачево,
- из Словачке: Дунајска Стреда,
- из Словеније: Крањ и
- из Србије: Ниш (Медијана).

Афирмација општине Сента у ширем регионалном окружењу захтева ангажовање свих актера у развоју, односно корисника простора, од Општинске управе и јавних служби до власника некретнина и инвеститора. Поред докумената на општинском, покрајинском и републичком нивоу, значајно упориште за остварење развоја пружају и документа, програми и смернице Европске Уније и Уједињених нација.

У оквиру различитих програма и иницијатива Европске Уније које су покренуте да би се поспешило интеррегионални просторни развој и олакшао приступ ЕУ кроз усклађивање просторних структура, даље ће бити наведене оне у које је Србија већ укључена, а које су у директној вези са могућим и пожељним развојем општине Сента и евентуалне трансрегионалне сарадње.

VISION PLANET

Основ за шире регионално повезивање представља VISION документ, који је разрађен у оквиру INTERREG II, INTERREG III и INTERREG IV (од 2007. г.) пројекта VISION PLANET. У изради овог документа су, поред земаља ЕУ, учествовале и земље које нису чланице ЕУ, па тако и наша земља. Овај документ се првенствено бави регионима односно, прихватањем региона као активних учесника у међународној сарадњи, што нарочито доприноси већој децентрализацији и демократизацији региона.

Примарни циљ VISION документа је да промовише просторну интеграцију међу VISION земљама и њиховим регионима. Основна питања којима се бави овај документ су: повећање броја граничних прелаза, трансгранична сарадња у области израде програма заштите животне средине, контроле поплава, заштите природног и културног наслеђа, координација развоја транспортних и других инфраструктурних система.

Овај документ даје оквире и смернице за израду регионалних и локалних програма развоја и пројеката, који у том случају могу да конкуришу за добијање финансијске подршке из одговарајућих развојних фондова. Неким фондовима и институцијама наша земља већ сада има приступ, а реално је очекивати да ће се врло брзо створити услови за приступ већем броју специјализованих фондова Европске Уније;

IPA (Instrument for Pre-accession Assistance)

Учешће у различитим програмима Европске Уније, који су покренути да би се поспешило интеррегионални просторни развој. У циљу упрошћавања система спољне помоћи, као и постизања максималних резултата коришћења намењених финансијских средстава, Европска комисија је донела одлуку да све предприступне фондове (Phare, ISPA, SAPARD и CARDS), замени новим предприступним инструментом IPA (Instrument for Pre-accession Assistance), успостављеним 2006. године. IPA садржи пет компоненти:

1) Помоћ транзицији и изградњи институција. Ова компонента је најважнија за све активности које су везане за изградњу институција и подршку транзицији у земљама потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ. Ова компонента пружа подршку земљама кандидатима, као и потенцијалним кандидатима, у њиховим напорима јачања сопствених демократских институција и владавине права, реформи државне управе, поштовању људских и мањинских права, јачању цивилног друштва, економском развоју, реформи образовања, заштити животне средине, као и унапређењу

регионалне сарадње равномерног регионалног развоја држава корисника финансијских средстава и правних тековина ЕУ.

2) Прекогранична сарадња. Ова компонента ће финансирати пројекте прекограничне сарадње институција из пограничних региона једне земље са институцијама из пограничних региона суседне земље (била суседна земља чланица ЕУ или не) у свим областима које две земље дефинишу као приоритетне. Приоритети се дефинишу у вишегодишњим планским документима који се зову Оперативни програми.

3) Регионални развој. Трећа компонента ће бити доступна за земље кандидате да би се припремиле за имплементацију и управљање кохезионом политиком Заједнице, поготову за њихово прилагођавање Европском фонду за регионални развој и Кохезионом фонду.

4) Развој људских ресурса. Циљ ове компоненте је да припреми земље кандидате за програмирање, имплементацију и управљање Европским социјалним фондом у оквиру Европске стратегије запошљавања. У том процесу ће се узети у обзир циљеви Заједнице на пољу друштвене инклузије, едукације и тренинга и једнакости између полова.

5) Рурални развој. Последња компонента је намењена земљама кандидатима у циљу припреме за имплементацију и управљање заједничком пољопривредном политиком Заједнице. Имплементација помоћи у оквиру ове компоненте допринеће одрживом развоју пољопривредног сектора и руралних области.

Земљама потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ биће омогућено коришћење средстава из фондова прве две компоненте, уз отворену могућност да се из средстава прве компоненте финансирају и програми/пројекти из преостале три компоненте. Земље кандидати за чланство у ЕУ ће моћи да користе свих пет компоненти.

Нови предприступни инструмент, поред тога што захтева увођење одговарајућих структура за управљање фондовима ЕУ, захтева и одговарајуће финансијске ресурсе из националног буџета који ће подржати пројекте финансиране из IPA.

УН- ХАБИТАТ програм

Општина Сента има основа да се укључи у УН-ХАБИТАТ програм људских насеља. УН-ХАБИТАТ је организација за људска насеља при Уједињеним нацијама, овлашћена од стране Генералне скупштине УН да промовише еколошки одржива места и градове у циљу обезбеђивања адекватног стамбеног смештаја за све².

У складу са програмом рада, оперативне активности УН-ХАБИТАТ-а се односе на пружање помоћи владама у стварању политика и стратегија, чији је циљ јачање самосталних управљачких капацитета, како на националном тако и на локалном нивоу. Оне се усредсређују на смањење урбаног сиромаштва, социоекономску интеграцију угрожених група, побољшавање животне средине и управљање ублажавањем последица катастрофа и постконфликтном рехабилитацијом.

Посебна област у којој УН-ХАБИТАТ има велике задатке је ангажовање на побољшању развоја и услова живота социјално угроженог становништва или групација, који имају лоше или чак никаво становање (нехигијенско, без пијаће воде, санитарија и сл.) у оквиру укупног процеса урбанизације. Стратешка опредељења УН-ХАБИТАТ-а су посвећена менаџменту знања, финансирању стамбених и људских насеља и нарочито стратешким партнерствима.

Вршећи функцију катализатора у мобилизацији техничке сарадње, УН-ХАБИТАТ пружа подршку на националном, регионалном и локалном нивоу. Партнери УН-ХАБИТАТ-а

² Главни документи који у основним цртама одређују мандат организације су Ванкуверска декларација о људским насељима, Хабитат Агенда, Истанбулска декларација о људским насељима, Декларација о градовима и другим људским насељима у новом миленијуму, и Резолуција 56/206.

укључују институције републичке власти, владе и локалне управе, као и велики број међународних невладиних организација, удружења грађана, универзитета и истраживачких установа.

3.2. Еврорегион Дунав-Криш-Мориш-Тиса

Споразум о формирању Еврорегиона Дунав-Криш-Мориш-Тиса (ДКМТ) 2003. године потписали су: Жупанијска већа Арад, Хунедоара, Караш-Северин, Тимиш – Румунија, Генералне скупштине жупанија Бач-Кишкун, Бекеш, Чонград – Мађарска и Извршно Веће Аутономне Покрајине Војводине – Србија.

Циљ конституисања Еврорегиона ДКМТ, коме припада и општина Сента, јесте развијање односа у области привреде, образовања, културе, здравства, заштите човекове средине, науке и спорта, проширивање иновативне сарадње, сарадња у програмима развоја инфраструктуре од значаја за Еврорегион и заједнички наступ у циљу интеграције у модерне европске токове.

Имајући у виду циљеве сарадње, стране потписнице су поставиле себи задатак да ускладе интересе у следећим областима:

А - У области економских односа:

- израда заједничких програма у складу са економским могућностима чланица потписница;
- израда и коришћење заједничког информационог система;
- подржавање и подстицање сарадње између привредних комора;
- подстицање и подршка оснивању заједничких трговинских фирми, укључујући и банкарство;
- подстицање и подршка сарадњи у области пољопривредне производње и пласмана производа;
- подршка закључивању привредних споразума између трговинских предузећа;
- развој трансграничних привредних односа;
- израда маркетиншке стратегије Еврорегиона.

Б - Инфраструктурни развој у области саобраћаја и комуникација

- развој саобраћајне инфраструктуре (железничке пруге, друмски, речни и ваздушни саобраћај);
- отварање нових граничних прелаза и модернизација постојећих.

Ц - У области заштите човекове средине

- усклађивање програма заштите човекове средине;
- усклађивање заједничких активности у области заштите земљишта, ваздуха и водотока.

Д - У области туризма

- проширивање туристичких односа;
- израда заједничких туристичких програма.

Е - У области науке, културе, просвете, здравства, спорта и цивилних односа

- подстицање успостављања односа и сарадње између универзитета, истраживачких центара и стручних институција;
- успостављање културних веза и израда програма културне сарадње;
- успостављање и подстицање сарадње између синдиката и разних цивилних организација;
- подршка остваривању права националних мањина, у складу са законима земаља-чланица и са европским нормама;
- развој и подстицање сарадње у области здравствене и социјалне заштите у болницама, на универзитетским клиникама и другим специјализованим институцијама;

- организовање регионалних спортских манифестација.

Регионални и локални пројекти који су у складу са наведеним интересима добиће шансу за финансијску подршку из одговарајућих развојних фондова.

3.3. Међуопштинска сарадња

Просторни план општине Сента је документ који дефинише релевантне политике развоја привреде, инфраструктуре, туризма, заштите животне средине и др. области и из њега треба да проистекну конкретни развојни пројекти усаглашени са европским нормативима и стандардима, којима ће се конкурисати на покрајинском, републичком (државном) и европском нивоу ради обезбеђења потребне финансијске подршке.

Саобраћајно добро повезана и функционално усаглашена мрежа насеља на ширем подручју омогућила би живљу интеррегионалну и међуопштинску сарадњу, која би подразумевала формулисање и усклађивање заједничких интереса и заједничких макро-инфраструктурних и привредних подухвата.

Планирани просторни развој општине Сента утемељен је на реалним проценама, перспективама и могућностима Општине, с посебним освртом на бројне специфичности и компаративне предности, које нуде њен саобраћајно-географски положај, инфраструктурни, привредни и туристички потенцијали.

Простор општине Сента ослања се на суседне општине: Кањижа, Чока, Ада, Бачка Топола и Суботица, од којих Суботица и Бачка Топола припадају Севернобачком округу, а остала три суседа, укључујући и општину Сента припадају Севернобанатском округу. Нажалост, не може се рећи да су привредне, просторне, културне и друге интеракције између осталих суседних општина до сада биле на нивоу који може да мотивише даљи развој ширег региона. Управо зато, неискоришћени потенцијали треба да буду активирани у планском периоду.

Функционално подручје општине Сента припада гравитационом подручју макрорегионалног центра Нови Сад, односно регионалног центра Кикинда. Међутим, гравитационе силе Суботице, као најближег, а у односу на Кикинду већег и развијенијег регионалног центра су ипак најјаче и најзначајније. Њихов међусобни утицај се посебно огледа у привредној, културно-просветној и саобраћајној повезаности, на везе у терцијарном сектору и другим областима.

Остварење развоја и афирмације општине Сента омогућиће јачање трансграничних веза са Мађарском, интеррегионалних веза Севернобачког и Севернобанатског округа и сарадња са свим суседним општинама, у складу са испољеним економским и социокултурним интересима свих заинтересованих страна. Нарочито јачање сарадње са суседним општинама Кањижа, Чока и Ада је уједно од великог значаја за јачање и афирмацију целог Севернобанатског региона. Заједнички именоватељ за ове три суседне општине је свакако река Тиса, са свим својим потенцијалима (привредни, саобраћајни, туристички и многи други), али и проблемима (загађеност, велике воде...), које сигурно треба организовано и заједнички користити, односно решавати.

Културно-историјска и привредна повезаност, нарочито везе у терцијарном сектору, као и саобраћајна интегрисаност чине да су простори општина у окружењу у сталном међусобном утицају.

У планском периоду ће се појачати међуопштинске везе и сарадња у циљу остваривања заједничких интереса који имају суседне општине. Потенцијали се односе, пре свега, на развој саобраћајне и остале инфраструктуре, као и заједничке привредне, посебно туристичке, активности. Могућности међуопштинског повезивања и сарадње су бројне, нарочито у следећим областима:

- формирање индустријске зоне за општине Сента и Чока на територији општине Чока;
- коришћење пољопривредних потенцијала за снабдевање ширег тржишта здравом храном, уз максимално ангажовање постојећих и развој нових прерађивачких капацитета;
- развој малих и средњих предузећа која би могла задовољити потребе ширег тржишта;
- дефинисање улоге и значаја "банатске магистрале" и ДП I реда бр. 24, као и ДП II реда бр. 119 и 122;
- оживљавање и развој железничког саобраћаја;
- река Тиса (заштита и коришћење);
- заједничко дугоречно решавања водоснабдевања путем регионалног изворишта;
- заједничко одржавање и унапређење електроенергетских система;
- рационалнија и усклађенија мреже насеља, равномернији размештај центара услуга, њихова децентрализација и приближавање корисницима, уз смањење разлика у условима и стандардима коришћења;
- интензивирање инфраструктурних и различитих функционалних веза између насеља, као и могућност развоја појединих комплементарних функција у једним, односно другим насељима;
- формирање акционог плана развоја туризма (нарочито бањског, ловног и наутичког), уз туристичку валоризацију у регионалном смислу и партнерским интегрисањем у туристичку понуду окружења;
- стални мониторинг животне средине на правцима могућег деловања извора загађења;
- заједничка сарадња на унапређењу еколошких критеријума у привредним организацијама, поготово са аспекта заштите емисионих утицаја индустријских зона;
- трајно или за дужи период решавање проблема депоновања комуналног отпада формирањем регионалне депоније примерене европским стандардима;
- решавање проблема дивљих депонија.

4. Опис стања, потенцијала и ограничења

4.1. Положај Општине

Општина Сента се налази у североисточном делу Бачке, у средишњем делу северног Потисја.

Простире се између водотока Чик и Тиса, правцем исток-запад. Са севера и северо-запада граничи се са општинама Кањижа и Суботица, са запада са општином Бачка Топола, са истока са општином Чока и са југа са општином Ада.

Положај Општине у односу на окружење, физичко-географске карактеристике, саобраћајну повезаност и близину јаких градских центара је повољан (Суботица, Бачка Топола, Нови Сад).

Саобраћајни положај Општине одређен је путем Нови Сад – Сента - Сегедин и регионалним путем који од запада повезује Бачку Тополу (преко Сенте) са Адом и Бечејом.

Преко регионалног пута Бачка Топола – Чока, општина Сента је повезана са аутопутем Е-75. Кроз општину Сента пролази железничка пруга на правцу Нови Сад – Бечеј – Сента - Суботица, са деловима ка Кањижи и Чоки.

На реци Тиси, која чини источну границу Општине, налази се пристаниште те је Општина и речним путем повезана са осталим градовима у региону.

4.2. Природни услови и ресурси

Геоморфолошке карактеристике подручја

Општина Сента се својим западним и највећим делом територије простире на источном делу бачке лесне заравни на надморској висини између 93 и 111 m. Југоисточно од насеља Горњи Брег је лесна тераса на надморској висини од 83-84 m. Најнижи простори се налазе уз Тису и представљају алувијалну равн од 75 – 79 m надморске висине.

Постанак алувијалне равни је везан за најновије геолошко време, док су лесна тераса и зараван стварани знатно раније уз утицај сложених егзогенних и егзотектонских процеса. Уз утицај антропогенних фактора (регулација водотока, изградња канала, путева и сл.) дошло је до промена на топографској површини територије Општине.

Геолошке и геормофолошке карактеристике Општине не представљају ограничавајући фактор за развој и уређење територије. Лесна тераса и зараван су погодне за развој интензивне пољопривреде, а алувијална равн је, углавном, погодна за развој шумарства, туризма и рекреације.

Хидрографске и хидролошке карактеристике

Тиса и Чик чине природне границе Општине са суседним општинама. У одређеним деловима године, подно Горњег Брега у удубљењима, формирале су се мање мочварне површине које немају сталан карактер и директно зависе од климатских фактора.

На простору алувијалне равни северно од Сенте и у рејону локалитета Батка и Макош јужно од Сенте, налазе се вештачки канали који заједно са овим природним токовима чине површинску хидрографску мрежу општине Сента.

Тиса кроз општину Сента пролази дужином од 20,5 километара.

Речно корито Тисе у делу који припада општини Сента карактеришу изразито равничарске особине. На подручје Општине, Тиса улази код адорјанског лактастог меандра, а Општину напушта јужно од лучног меандра северно од Аде.

Резултати лабораторијских анализа које су извршене крајем 2001. године указују да је квалитет воде Тисе код Сенте веома лош. Имајући у виду утрошак калијум перманганта, присуство NH_4 , односно присуство Fe^{+++} , воде Тисе код Сенте спадају у трећу класу квалитета вода. Што се тиче присуства NO_2^- и NO_3^- , вода реке Тисе код Сенте припадају другој класи.

На територији Општине се налазе и два мања водотока: Калоча и ЧЧанал.

Подземне воде

Подземне воде у општини Сента представљене су плитким фреатским и дубоким артешким изданима које су распрострањене у више слојева - нивоа.

Фреатска издан

Прва издан, представља горњи, најплићи водоносни хоризонт који се простире изнад водонепропусног слоја. Њен горњи ниво слободно осцилира сагласно са притицањем и губљењем подземне воде. На овом терену фреатска издан се снабдева водом на више начина: инфилтрацијом вода из Тисе, инфлуацијом високих вода Тисе, дотицањем фреатске издани са виших терена, инфилтрацијом падавина и вештачким путем.

Фреатска или прва издан, присутна је на целој територији Општине, а њена дубина (дубина воденог огледала у бунарима) појављивања није свуда иста.

Дубина фреатске издани најмања је у алувијалним равнима, у ритовима. Током априла и маја дубина фреатске издани је најмања. Амплитуда средњих месечних нивоа фреатске издани за анализирани период износи 1,28 m.

На режим фреатске издани на просторима алувијалне равни сенћанске општине највише утиче Тиса. У принципу, најмање дубине издани јављају се када су водостаји Тисе највиши, а издан је најдубља док су водостаји Тисе најнижи, с тим што се код издани јавља закашњење од месец дана и то је у вези са споријим реаговањем издани на неке спољашње факторе (нпр. климатске прилике). За време високих водостаја Тисе ниво воде у реци је виши од нивоа издани и тада Тиса потхрањује издан док се нивои не изједначе. Када је ниво издани виши од нивоа Тисе, издан храни реку. Сразмерно са удаљавањем од Тисе њен утицај на режим фреатске издани опада.

Колебање прве издани на лесној тераси мање је зависно од Тисе него што је то случај са изданским водама у алувијалној равни. Просечна дубина фреатске издани на лесној тераси у анализираном периоду износила је 5,83 m. Током априла и маја дубина ове прве издани је најмања.

Дубине фреатских вода на лесној заравни којој припада највећи део површине Општине су највеће. Просечна дубина издани током године је веома уједначена, па је и годишња амплитуда средњих месечних нивоа фреатске издани за анализирани период износила само 0,3 m.

Кретање фреатских вода је усаглашено са падовима терена. Генерално, подземне воде на простору општине Сента отичу према Тиси што значи да слично кретање имају и на све три анализирани геоморфолошке целине. Након подизања бране код Новог Бечеја (1977.) и стварањем успора на Тиси узводно од бране, дошло је до промена у режиму, нарочито средњих и ниских водостаја. Након стварања успора, успостављена је уједначенија водоразмена између Тисе и приобаља. Река током већег дела године храни издан, што увелико спречава природно кретање изданске воде према реци.

Велике загађиваче фреатских издани представљају септичке јаме од којих су неке чак бивши бунари, пестициди и хербициди који се користе у пољопривреди, депоније и индустрија са својим отпадом.

Артешка издан

Артешка издан лежи испод фреатске, већих је дубина и налази се између два водонепропусна слоја. Специфичност артешких издани је да су под хидростатичким притиском. На простору Општине, готово у потпуности су присутне субартерске издани где се највећи број бунара налази у првом хоризонту до 90 m дубине. Резерве ових субартешких вода су велике, али су им притисци мали.

Други артешки хоризонт налази се на дубини од око 180 m и из њега тренутно црпи воду само један бунар. Овај хоризонт припада прелазној зони и веома је мале издашности. Друга дубља зона артешке издани у рејону Сенте почиње на дубини од око 230 m.

Издашност артешких бунара на простору Општине креће се између 20 и 600 l/min. Издашност артешких хоризоната у дужем низу година има тенденцију опадања што је у уској вези са слабљењем пијезометријског притиска.

Будући дефицит артешких вода могуће је, између осталог, спречити јасним планом који би подразумевао захватање воде из што мањег броја бунара.

Хемијске и физичке карактеристике ових вода редовно се контролишу.

На основу резултата добијених лабораторијским испитивањима оваква вода не одговара Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће услед повећане мутноће, затим услед повећаног утршка KMNO_4 и повећане концентрације амонијака.

На простору општине Сента највећи артешки водни потенцијал налази се у првом водоносном хоризонту, тачније између 50 и 90 m.

Климатске карактеристике

За анализу климатских прилика на простору општине Сента, коришћене су интегрисане вредности са мерних станица Кикинде и Палића (као најближих) добијених од стране Републичког хидрометеоролошког Завода за период од 1991-2006. године.

Температура - Средња годишња температура ваздуха износи 11,4°C. Максимална средње месечна температура забележена је у јулу 22,4°C, а минимална -9,2°C у јануару. Апсолутна вредност максималне температуре ваздуха у датом периоду износила је 38,9°C док је апсолутно максимална забележена од -23,5°C. Број мразних дана са минималном темепратура ваздуха <0°C износи 85,3 у години.

Падавине - Средње годишња вредност падавина у Сенти је око 555,4 mm. Највише воденог талоба пало је у јуну, односно у августу просечно 66,9 mm, а најмање у фебруару односно 24,6 mm. Максимална дневна сума падавина измерена је од 94,3 mm у јуну. Пројектан број дана са падавинама је 126 дана годишње. Снег је чест у зимским месецима. Средње годишњи број дана са падањем снега је 22, док је просечан број дана са снежним покривачем 36,2 дана годишње.

Влажност - Влажност ваздуха је у складу са кретањем температуре. Највећа релативна влажност јавља се у децембру 86,6 %, најмања у мају, односно јуну 61,8%, док је просечна годишња вредност релативне влажности 72,1 %.

Ветрови - Учесталост тишина је мала, свега 42‰ на хиљаду мерења. У периоду од 1971.-2005.године. Најчешћи ветар је из правца југоистока са око 102‰ затим југ-југоисток 92‰, јужног 84‰. Источни ветар је са најмањом учесталошћу свега 32‰. Слична је ситуација и у погледу брзине. Највећу брзину има ветар из југоисточног правца 4 m/sec и југоисточног 3,4 m/sec. Средње годишњи број дана са олујним ветром (јачине 8 и више бофора) за период 1991.-2006. - је око 23,7 дана највише у парилу 3,6 дана а најмање у децембру 1,2 дана.

Облачност и осунчање - Најмањи број ведрих дана је у децембру, највећи у августу. Број ведрих дана у години је 68,3, а број мутних 105,5. Остали имају различит степен облачности, а између 2 и 8 десетина неба покривено је облацима. Лето и јесен имају више ведрих дана него зима и пролеће.

Упркос већем броју мутних него ведрих дана, осунчање простора у општини Сента износи 2.073,5 часова годишње, односно 5 часова и 68 минута дневно.

Педологија

Територија општине Сента налази се на педолошким творевинама формираним на три геоморфолошке целине.

Као резултанта геоморфолошких и других педогенетских чинилаца различитог интензитета деловања, јавља се разноликост педолошког састава на територији општине Сента.

Сва земљишта заступљена на посматраном подручју могу се поделити у пет основних типова приказаних у табели.

Табела 2. Типови земљишта

Ред. бр.	НАЗИВ	Површина ha	Процентуална заступљеност
1.	Черноземи	17.831,89	60,90%
2.	Алувијална земљишта	1.564,86	5,35%
3.	Ливадске црнице	6.849,39	23,38%
4.	Ритска земљишта	1.908,16	6,52%
5.	Слатине и деградирана земљишта	1.093,30	3,74%
УКУПНО		29.241,60	99,89%

На територији Општине у КО Сента и КО Торњош су заступљена квалитетна земљишта, I, II, III и IV бонитетне класе.

Графички прилог 1. Бонитетна карта општине Сента (на следећој страни)

Основне карактеристике земљишта

Черноземи (17.831,89 ha)

Черноземи са својим подтиповима, варијететима и формама заузимају доминантне површине у Војводини. Налазе се првенствено на лесним заравнима и лесним терасама, а само делимично на сувој и оцедитој алувијалној тераси. На простору обухвата Плана, ова земљишта су најзаступљенија и представљају природно добро од значаја за успешан развој пољопривредне производње.

Одликују се релативно дубоким хумусним хоризонтом, веома повољним хемијским, физичким, водно-ваздушним и производним особинама и лаком обрадом. Највећим делом то су првокласна земљишта за пољопривредну производњу.

На територији општине Сента, черноземе који су формиран на лесној тераси и лесном платоу карактерише присуство карбоната, што указује да у својој генези нису били под негативним утицајем површинских и подземних вода и није дошло до испирања карбоната у дубље слојеве.

Због своје високе производне вредности, потребно је рационално планирати коришћење ових земљишта у непољопривредне сврхе.

Ливадске црнице (6.843,39 ha)

Према површинама које захватају у обухвату плана, ливадске црнице спадају у другу групу најраспрострањенијих типова земљишта.

Одликују се релативно дубоким хумусним хоризонтом, одличном структуром, повољним водно-ваздушним, хемијским и производним карактеристикама. По својим особинама спадају у првокласна земљишта, на којима се са пуним успехом могу гајити све пољопривредне културе.

Ритска земљишта (1.908,16 ha)

Ову групу хидроморфног земљишта представљају три основна типа: ритске црнице, ритске смонице и мочварна земљишта.

Веома се разликују по својим хемијским, физичким, водно-ваздушним и производним карактеристикама.

Ритске црнице и ритске смонице су потенцијално плодна земљишта, која захтевају увођење водног режима и примену интензивне агротехнике. У пољопривредној производњи користи се за њивске културе.

Мочварна земљишта су превлажена земљишта која се најчешће налазе дуж обала река, бара и језера. Ова земљишта нису погодна за пољопривредну производњу.

Алувијална и делувијална земљишта (1.564,86 ha)

Алувијална или флувијална земљишта су формирана у приобаљу реке Тисе. Карактерише их лакши механички састав и смањена присутност хумуса и биљних хранива. Ова земљишта су лака за обраду, а веома су погодна за гајење повртарских и њивских култура. Ова земљишта за постизање високих приноса у гајењу њивских и повртарских култура, захтевају интензивније ђубрење органским и минералним ђубривима.

Слатине (1.093,30 ha)

У простору обухвата Плана, слатине представљају два основна типа: солончак и солоњец. Слатине су дефектна земљишта која су због штетних соли, абсорбованог натријума и лоших физичких карактеристика, више или мање неподобна за биљну производњу.

Биљни и животињски свет

Вегетација Панонске низије, па и општине Сента има карактеристике степске панонске вегетације. С обзиром да на територији Општине постоје три геормофолошке целине, издвајају се и области са посебним флористичким особеностима.

На лесној заравни је заступљена вегетација сувљих терена, на лесној тераси вегетација влажних станишта, а на слатинама врсте мочварне заједнице. Алувијална раван је доста влажнији терен од претходних целина, па је заступљена хидрофилна вегетација у приобаљу са фрагментима аутохтоне вегетације.

Деловањем антропогеног фактора биљни свет Општине је промењен. Уместо степске и мочварне вегетације, сада се на највећем делу површина налази агрикултурна вегетација.

Шумска вегетација је заступљена у малом проценту, углавном у приобаљу Тисе, на простору Великог рита и незнатно на простору лесне заравни.

Животињски свет општине Сента обухвата животињски и мочварни свет водених и мочварних предела и животињски свет лесних ареала. Барска и водна фауна је заступљена у рекама и барама. Количина рибе је смањена услед загађења површинских вода задњих година.

Алувијалне површине карактерише разноврсна и богата орнитофауна. Посебну специфичност фауни даје "тиски цвет".

Лесне површине насељавају глодари и ситне животиње сисара и птице.

Највећи део територије Општине је ловна површина у оквиру ловишта "Сенђански салаши", које је успостављено на територији целе Општине. Ловиште има дванаест ревира са бројним представницима крупне и ниске дивљачи. Најбројнију ловну дивљач чине срне, зечеви и фазани.

Минералне сировине

Неметалне минералне сировине

На подручију општине Сента у протеклом периоду је регистрована и истражена појава опекарских глина.

Лежишта минералних сировина у експлоатацији су Циглана "Анђелковић" и ДП "Циглана" Сента, са сировином за опекарску глину.

Економски значај ове појаве на садашњем степену истражености није утврђен, па се предлаже да се на простору општине Сенте остави могоћност да се изврше неопходна истраживања ради оцене потенцијала експлоатације опекарских глина.

Нафтне и гасне бушотине и хидрогеотермални потенцијали

Простор општине Сента представља у целости истражно поље нафте, гаса и хидрогеотермалне енергије.

На простору обухвата Плана налазе се два нафтно-гасна поља у експлоатацији: "Чантавир" (координате X1= 5084300, X2= 5087600, Y1= 7411200 и Y2= 7414800) и нафтно-гасно поље "Ада" (координате X1= 5073000, X2= 5080000, Y1= 7421000 и Y2= 7423000) на којима је избушен већи број бушотина.

На основу података којима располаже Покрајински секретеријат за енергетику и минералне сировине и НИС "Нафтагас", хидрогеотермални потенцијали општине Сента нису довољно испитани. У широј околини избушене се истражне бушотине на угљоводонике (Сента, Сента-град, Торњош и Трешњевац).

На територији насеља Сента за каптирање су погодна два водоносна слоја (550 и 850 m) са очуваном издашношћу од 10l/s, минерализацијом од 5 g/l, и излазном температуром максимално до 50°C.

4.3. Становништво

Анализа демографског развоја насеља општине Сента извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2002. године.

Према последњем попису становништва 2002. године, у пет насеља општине Сента живи 25568 становника, а у центру Општине 20302 или 79,4% становника.

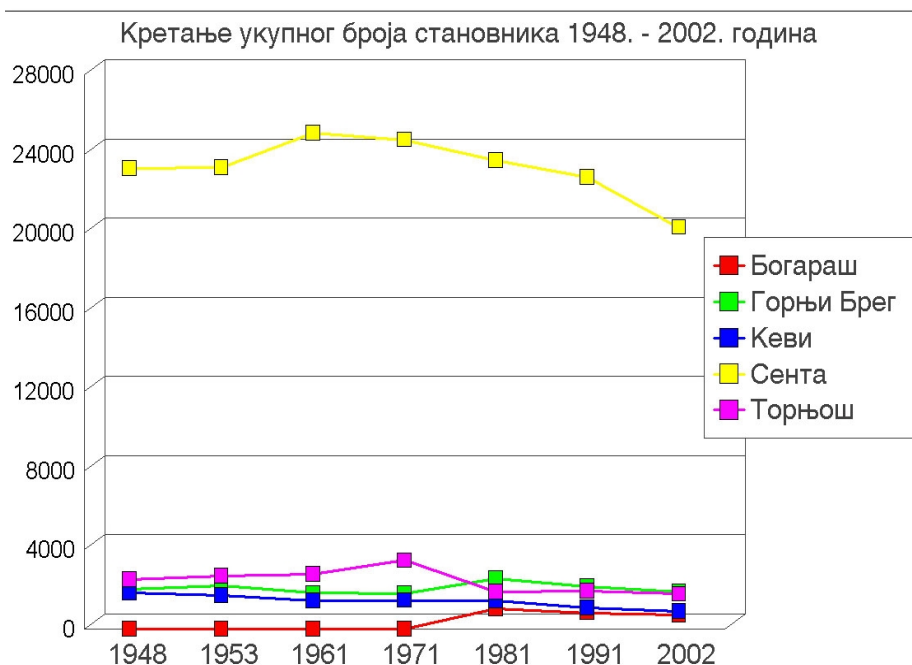
Дистрибуција становништва према величинским категоријама у ових пет насеља указује да је просечна популациона величина 5114 становника, а при томе четири насеља су испод 2000 становника, док је у центру Општине изразита концентрација становника.

Табела 3. Кретање укупног броја становника

Насеља	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Богараш					1005	818	724	-	-1,57
Горњи Брег	2000	2204	1812	1783	2536	2165	1889	-0,11	-1,41
Кеви	1840	1697	1438	1447	1414	1057	887	-1,36	-2,25
Сента	23277	23320	25062	24723	23690	22819	20302	-0,25	-0,74
Торњош	2500	2677	2769	3463	1874	1908	1766	-0,65	-0,28
Укупно	29617	29898	31081	31416	30519	28767	25568	-0,27	-0,85

Анализа кретања укупног броја становника општине Сента, за период од 1948-2002. године, указала је на пад укупног броја становника, по просечној годишњој стопи од око -0,3%. У периоду до 1971.године укупна популација расте, а од тада је присутан перменентан пад укупног броја становника. Посматрано по насељима, сва насеља такође, бележе пад укупног броја становника.

Графикон 1.

Анализа миграционих кретања извршена је на основу података пописа 2002. године. Према тим подацима учешће аутохтоног становништва је 69,6%, а највећи број становника досељен је из друге општине, односно републике. Посматрано по насељима највећи проценат аутохтоног становништва је у Сенти и Горњем Брегу.

Табела 4. Миграциона кретања

Насеља	Укупно	Од рођења станује у истом месту становања	Досељено у место сталног становања	Досељено из			непознато насеље досељена
				другог насеља исте општине	друге општине републике	друге републике државе	
Богараш	724	415	309	160	142	7	
Горњи Брег	1889	1347	542	307	217	17	1
Кеви	887	491	396	191	200	5	
Сента	20302	14577	5725	604	4369	731	21
Торњош	1766	975	791	385	385	20	1
Укупно	25568	17805	7763	1647	5313	780	23

Поред спољних, у насељима су заступљене и дневне миграције. Према попису из 2002. године број запослених у општини Сента износи 6649 лица, од чега су 12% дневни мигранти. Највећи удео дневних миграната имају насеља Горњи Брег и Торњош.

Структура становништва

Анализа структуре становништва по великим добним групама, указује на неповољну старосну структуру становништва са високим индексом старења од 1,1, који се посматрано по насељима креће од 0,9 (Торњош) до 1,4 (Кеви). Све ово говори да је

процес старења у општини Сента прешао границе критичности, јер је индекс старења прешао однос 1:1 (индекс старења је однос броја младих испод 20 година старости и броја старих преко 60 година).

Старије средовечно и старо становништво чини 52,7% укупне популације у општини Сента.

Табела 5. Структура становништва по великим добним групама

Насеља	Укупно	0-19 г.		20-39 г.		40-59 г.		60 и више		индекс старења
		број	%	број	%	број	%	број	%	
Богараш	724	159	22,0	176	24,3	216	29,8	173	23,9	1,1
Горњи Брег	1889	440	23,3	476	25,2	516	27,3	457	24,2	1,0
Кеви	887	173	19,5	203	22,9	266	30,0	245	27,6	1,4
Сента	20302	4395	21,6	5204	25,6	6067	29,9	4636	22,8	1,1
Торњош	1766	418	23,7	461	26,1	500	28,3	387	21,9	0,9
Укупно	25568	5585	21,8	6520	25,5	7565	29,6	5898	23,1	1,1

Посебно су анализирани и остале старосне структуре. Добра група од 0-19 година чини 21,8% укупног становништва. Најзаступљенија је група од 7-14 година старости, тј. основно школског узраста.

Табела 6. Остале старосне структуре

Насеља	испод 1 год.	јаслени узраст 1-3	предшкол. узраст 3-6	школски узраст		Укупно 0-19
				7-14г.	15-19 г.	
Богараш	4	19	32	72	32	159
Горњи Брег	18	27	87	200	108	440
Кеви	8	17	33	62	53	173
Сента	161	367	818	1837	1212	4395
Торњош	14	39	81	175	109	418
Укупно	205	469	1051	2346	1514	5585

Становништво према активности

Радни контингент (жене 15-59 год. и мушкарци 15-64 год.) чини 63,9% укупне популације. Укупан број активних лица је 11331 (највећи број активних је у терцијарним делатностима), а општа стопа активности 44,3. Искоришћеност радног контингента је 69,4%.

Табела 7. Радни контингент и активно становништво

Насеља	број (15-59,64)	% од укупног становништва	број активних	општа стопа	искоришћеност радног контингента
Богараш	448	61,9	338	46,7	75,4
Горњи Брег	1163	61,6	960	50,8	82,5
Кеви	554	62,5	475	53,6	85,7
Сента	13044	64,2	8682	42,8	66,6
Торњош	1123	63,6	876	49,6	78,0
Укупно	16332	63,9	11331	44,3	69,4

Према последњем попису 16,1% од укупне популације је пољопривредно становништво, од чега је 60,4 % активно у пољопривреди.

Табела 8. Пољопривредно становништво

Насеље	Укупно пољоп. стан.		Активно пољоп. стан.		Издржавано пољоп. стан.	
	број	% од укуп. становн.	број	% од пољоп. становн.	број	% од пољоп. становн.
Богараш	347	47,9	230	66,3	117	33,7
Горњи Брег	1003	53,1	625	62,3	378	37,7
Кеви	530	59,8	364	68,8	166	31,3
Сента	1428	7,0	753	52,7	675	47,3
Торњош	796	45,1	506	63,6	290	36,4
Укупно	4104	16,1	2478	60,4	1626	39,6

У 2002. години лица са личним приходом чинила су 23,9 % укупне популације Општине, а издржавана лица 31,6 % укупне популације. Коефицијент издржаваности (однос издржаваних лица и броја активних) је 0,71.

Табела 9. Лица са личним приходом и издржавана лица

Насеље	лица са личним приходом	издржавана лица	коефицијент издржаваности
Богараш	143	243	0,72
Горњи Брег	281	648	0,68
Кеви	140	272	0,57
Сента	5278	6305	0,73
Торњош	273	615	0,70
Укупно	6115	8083	0,71

Анализа образовне структуре становништва вршена је преко категорије неписменог становништва старијег од 10 година и према школској спреми становништва старијег од 15 година.

Табела 10. Становништво према школској спреми

Насеље	број неписмених	% учешћа у групи старијој од 10 година
Богараш	50	7,74
Горњи Брег	6	0,36
Кеви	8	1,00
Сента	178	0,97
Торњош	120	7,72
Укупно	362	1,58

У популацији старијој од 10 година 1,6 % је неписмено становништво, што је знатно боље од војвођанског просека (2,4%). У Општини не постоји проблем неписмености јер је проценат мали, са тенденцијом даљег смањења. Посматрано по насељима, највећи проценат неписмених је у Богарашу и Торњошу, а најмањи у Горњем Брегу.

Анализа образовне структуре становништва према школској спреми показује да 23% становништва старијег од 15 година чини становништво без школске спреме и незавршеног основног образовања.

У популацији старијој од 15 година највеће учешће има становништво са завршеним средњим (41,3%) и основним образовањем (26,2%), а када се томе дода становништво са завршеним вишим и високим образовањем то чини 77% овог континента.

Табела 11. Структура становништва старијег од 15 година према школској спреми

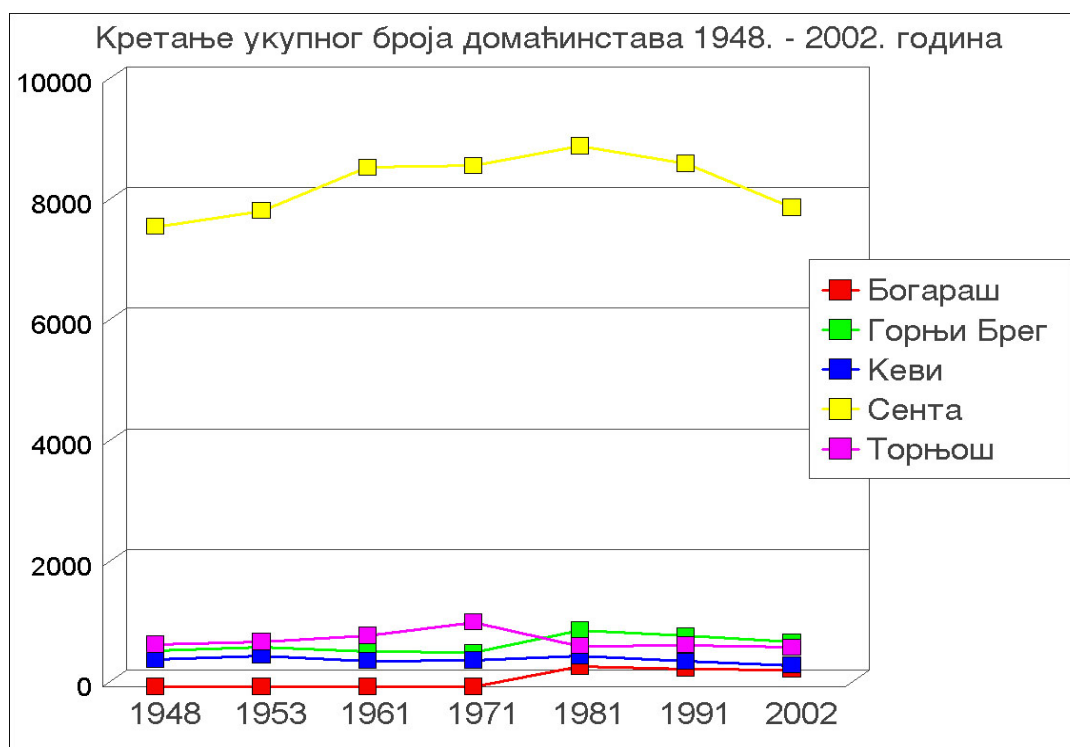
Насеље	укупно	без школ. спреме	не зав. основ. обра з.	основ. образо.		средње образ.		више образ.		високо образ.		непоз - нато
				број	%	број	%	број	%	број	%	
Богараш	597	53	213	213	35,7	109	18,3	3	0,5	5	0,8	1
Горњи Брег	1557	17	566	539	34,6	400	25,7	20	1,3	13	0,8	2
Кеви	767	12	301	342	44,6	106	13,8	2	0,3	1	0,1	3
Сента	17119	290	2876	4095	23,9	7923	46,3	979	5,7	933	5,5	23
Торњош	1457	119	518	442	30,3	339	23,3	33	2,3	6	0,4	0
Укупно	21497	491	4474	5631	26,2	8877	41,3	1037	4,8	958	4,5	29

Кретање укупног броја домаћинстава је у анализираном периоду (1948.-2002.год), имало тренд пораста. У периоду до 1981. године број домаћинстава је у порасту, а од тада укупан број домаћинстава опада по просечној годишњој стопи од -0,6%. Просечна величина домаћинства опадала је од 3,2 до 2,6 члана по домаћинству.

Табела 12. Број домаћинства

Насеља	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Богараш					332	296	283	-	-0,76
Горњи Брег	600	653	586	564	933	840	739	0,39	-1,12
Кеви	451	517	427	440	511	420	355	-0,44	-1,75
Сента	7619	7883	8601	8629	8955	8662	7938	0,08	-0,58
Торњош	700	742	844	1068	675	689	651	-0,13	-0,17
Укупно	9370	9795	10458	10701	11406	10907	9966	0,11	-0,64

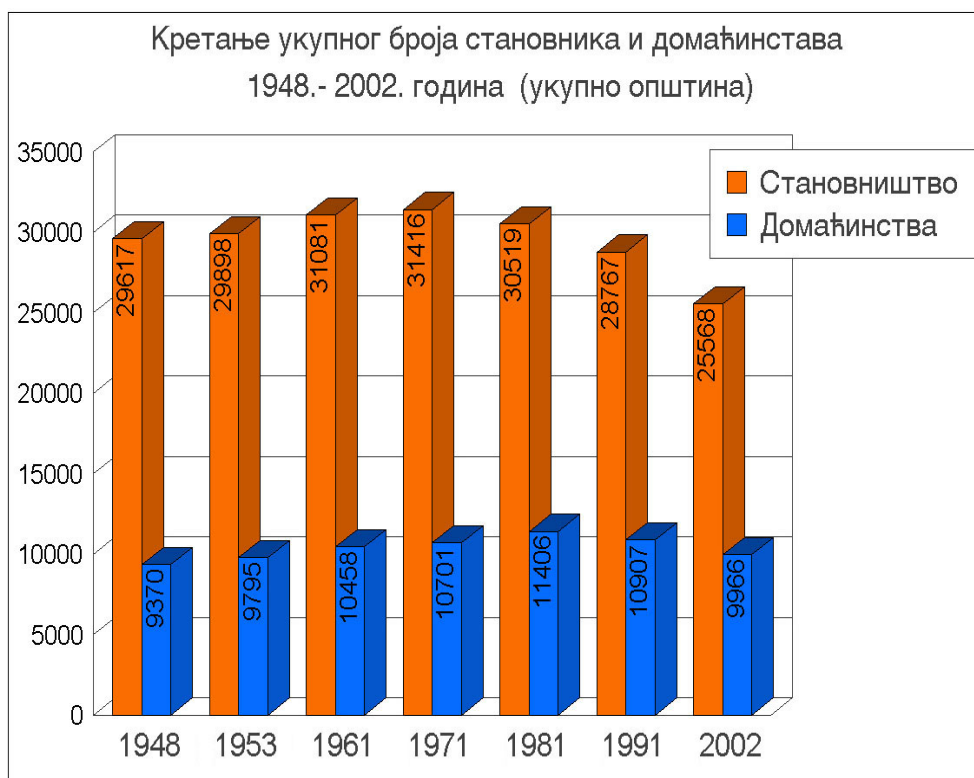
Графикон 2.

Табела 13. Просечна величина домаћинства

ОПИС	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Богараш					3,0	2,5	2,6	-	-0,80
Горњи Брег	3,3	3,4	3,1	3,2	2,7	2,6	2,6	-0,49	-0,29
Кеви	4,1	3,3	3,4	3,3	2,8	2,5	2,5	-0,91	-0,49
Сента	3,1	3,0	2,9	2,9	2,6	2,6	2,6	-0,33	-0,16
Торњош	3,6	3,6	3,3	3,2	2,8	2,8	2,7	-0,51	-0,11
Укупно	3,2	3,1	3,0	2,9	2,7	2,6	2,6	-0,39	-0,20

Графикон 3.

На основу свега може се оценити да је општа демографска ситуација на подручју општине Сента неповољна. Становништво општине Сента проблематично стари и овај процес је прешао границе критичности, са високим индексом старења (1,1). Образовна структура становништва општине Сента је повољна и обезбеђује квалификовану радну снагу нарочито у центру Општине. Популација перманентно опада, као и стопа природног прираштаја. Старосна структура становништва се погоршава, тако да неће обезбедити побољшање демографске ситуације ни у наредном периоду.

4.4. Привредне делатности

Подручје општине Сента располаже квалитетним и разноврсним природним и створеним ресурсима и потенцијалима који представљају значајне предуслове за будући динамичнији развој и повећање економске снаге Општине.

Најзначајнији привредни ресурс Општине чини пољопривредно земљиште (око 90% укупне територије). У структури производње доминира ратарска производња.

Шуме и шумско земљиште чине 0,67% укупне територије Општине и представљају недовољан и неадекватно експлоатисан производни ресурс.

Најразвијенију привредну област Општине, представља индустрија у којој доминирају капацитети агроиндустријског комплекса. Сви индустријски капацитети су у Сенти, у оквиру радно-индустријске зоне, или као појединачне просторне јединице.

Анализа индустрије указује да највећи развојни потенцијал имају гране са јаким сировинским залеђем (прехранбена, индустрија дувана) које остварују и највеће ефекте у привређивању. Све остале индустријске гране, због одсуства адекватне сировинске базе, застареле технологије и вишегодишњих проблема у пословању (изазваних пре свега урушавањем укупног амбијента привређивања), имају врло неизвесну перспективу. Изузетак представља графичка индустрија за коју постоји обезбеђен пласман на локалном тржишту и у окружењу, а такође и одговарајућа заинтересованост приватних инвеститора.

У оквиру терцијарног сектора, највеће учешће има трговина на велико и мало, док су остале области, нарочито туризам и угоститељство, недовољно развијене.

Анализа просторне дистрибуције капацитета привреде указује на изразиту концентрацију активности секундарног и терцијарног сектора у централном насељу (Сента). У сеоским насељима заступљени су капацитети намењени пољопривредној производњи и њеној примарној обради, капацитети трговине на мало (углавном намењени свакодневном снабдевању), док је степен покривености насеља угоститељским и занатским услугама недовољан.

Анализа структуре привреде и укупног амбијента привређивања у Општини, према подацима Републичког завода за статистику из 2003. године, указала је на карактеристике релативно развијене привреде које се огледају у следећем:

- ниво народног дохотка по становнику (80488 дин) у односу на републички ниво износи 96,3%,
- укупан број запослених износи 5478 лица, од којих је 71,1% запослено у привреди; број запослених на 1000 становника износи 216, што у односу на републички ниво чини 89,6%,
- од укупног броја запослених свега 13,7% самостално обавља делатност,
- укупан број незапослених лица износи 3837, од којих 43% први пут тражи запослење; број незапослених на 1000 становника износи 151,
- остварени промет у трговини на мало износи 70,3% републичког нивоа,
- у структури народног дохотка најзначајније учешће има секундарни сектор (41%), затим терцијарни (32%), док примарни сектор има учешће од 27%,
- посматрано по секторима власништва највеће учешће у остварењу народног дохотка има приватна својина (47,4%), затим следе мешовита (36,5%), друштвена (14,8%), задружна (0,7%) и на крају државна својина (0,6%).

Пољопривреда

По свом значају пољопривреда представља једну од најзначајнијих грана привреде. Највећи број становника бави се пољопривредом као основном или допунском делатношћу.

Пољопривреда и прерађивачка индустрија у општини Сента остварују око 60% укупног дохотка целе Општине.

Носиоци активности у пољопривреди су специјализована пољопривредна предузећа А.Д. "Пољопривреда" Сента и Земљорадничка задруга Сента, које у свим насељима у Општини имају своје испоставе.

У укупној површини пољопривредног земљишта у индивидуалном сектору налази се око 20.000 ха док се у друштвеном сектору налази око 5.300 ха.

Највише ораничних површина захватају ратарске културе, а најзаступљенија су стрна жита која у структури сетве захватају око 22.000 ha.

Најраспрострањенија култура је кукуруз који се гаји на око 14.000 ha, затим пшеница на око 4.000 ha, сунцокрет на око 2.500 ha, шећерна репа на 1.200 ha, соја на око 800 ha, док су друге ратарске културе заступљене на мањим површинама. Приноси свих ратарских култура, према статистичким подацима, нешто су већи од вешегодишњег просека у Војводини.

Узгој индустријског биља има посебну важност и дугу традицију гајења. Пре свега се гаје шећерна репа, сунцокрет, соја, сирак и дуван. Дуван спада у најстарију индустријску биљку на подручју Општине. Дуга традиција производње дувана узроковала је и изградњу фабрике за производњу ферментисаног дувана. Садашња производња дувана одвија се искључиво у индивидуалном сектору, а површине под овом културом су на око 100 ha. Сирак се производи на око 150 ha, с тим да се у последњим годинама приметно повећавају површине под сирком.

Повртарске културе на територији општине Сента гаје се на око 350-400 ha. Иако производња поврћа има дугу традицију, може се констатовати да је повртарство генерално, слабо развијено. Доминантне повртарске културе су кромпир и паприка, мада се у мањој мери гаје и купус, парадајз, грашак и карфиол. Кромпир се гаји на око 240 ha и представља апсолутно водећу повртарску културу. Последњих година примећује се повећање производње у пластеницима, што представља добар основ за даље ширење оваквог начина газдовања. Повртарство је највише развијено у Горњем Брегу.

Воћарство и виноградарство захватају око 420 ha површина. Виногради су подигнути на око 120 ha док су засади воћа подигнути на око 300 ha. У ранијем периоду на подручју Општине било је значајно више трајних засада, првенствено око салаша, али је замирањем неких салаша дошло до раскрчивања воћњака и винограда. У воћарској производњи доминантне врсте су јабука, шљива и бресква, док су остале врсте слабије заступљене.

Сточарство након ратарства представља другу грану пољопривреде по обиму и значају. У Општини постоји дуга традиција узгоја стоке, а најзаступљеније врсте су свиње, говеда, овце и живина. У предходном периоду свиње су биле најбројнија стока на простору Општине и њихов број је варирао од 36.000 до 45.000. У саставу А.Д. "Пољопривреда" постоји фарма капацитета 25.000 товљеника и 1.300 крмача, али у предходном периоду због познатих проблема у свињогојству, радила је са изузетно смањеном производњом. Носилац развоја свињарства у наредном периоду биће индивидуални произвођачи, а већ се уочавају први знаци заснивања фарми капацитета преко 1.000 товљеника по турнусу.

Говедарство по свом економском значају, заузима водећу позицију у односу на друге гране сточарства. Изменом расног састава говеда, у правцу млечног типа, смањена је могућност за производњу висококвалитетног јунећег меса. У саставу А.Д. "Сента" постоји фарма музних крава капацитета 500 грла. Најзначајнији део производње одвија се у пољопривредним домаћинствима, а највеће количине произведеног млека откупљује млекар Сента која у свим насељима у Општини има своје откупне станице.

Овчарство је слабија грана сточарства у Општини. Број оваца у задњих десет година је преполовљен, а узроци су смањење пашњачких површина, недостатак радне снаге, замирања салаша и диспаритета цена овчијег и јагњећег меса и вуне. Укупан број оваца са некадашњих 6.000 пао је испод 3.000 грла.

Живинарство у Општини, спада у пратећу грану сточарства. Скоро искључиво, живина се производи за сопствене потребе домаћинства, а читав живинарски фонд налази се у индивидуалним газдинствима. Број живине у претходном периоду варирао је између 65.000 и 80.000 комада.

Здравствену исправност стоке прати Ветеринарска станица Сента, која води рачуна о стању стоке у свим насељима у Општини.

Територија Општине налази се на земљиштима погодним за наводњавање и до сада су наводњаване површине од око 25.000 ha биле, углавном у друштвеној својини. Задњих година дошло је до развоја микро система за наводњавање и у приватном сектору и процењује се да су површине које се наводњавају премашиле 200 ha.

Стање пољопривредне механизације на територији целе Општине је доста лоше, како у друштвеном тако и у индивидуалном сектору. Процењује се да је просечна старост механизације већа од 20 година.

Развој пољопривреде у последњој деценији одвијао се у изузетно неповољним и нестабилним условима, што је довело до готово драматичног економског слабљења аграра у целини. Овакав положај најзначајније привредне гране, захтева неминовно редефинисање аграрне политике и стратегије даљег развоја пољопривреде.

Стање аграра у општини Сента није на завидном нивоу и у наредном планском периоду неопходно је системско решавање проблема у пољопривреди, користећи компаративне предности природних потенцијала и традицију у гајењу биљних и животињских врста.

У ратарству се очекује промена структуре сетве у корист интезивних и профитабилнијих култура, док ће у сточарству доћи до неминовног развоја мини фарми капацитета од 50 до 100 говеда, односно 150 до 300 свиња по турнусу и до повећања интересовања за узгој малих животиња, кунџа и живине у индустријским условима.

Шумарство и лов

Шуме и шумско земљиште у општини Сента су заступљене у површини од само 197,584 ha³, што чини шумовитост територије Општине од 0,67%.

Мала шумовитост Општине је последица велике заступљености плодног пољопривредног земљишта, I, II, III и IV бонитетне класе.

Табела 14. Шуме и шумско земљиште у КО општине Сента

Општина Сента	Површина	%
КО Батка	19,3368	5,82
КО Сента	143,7149	0,91
КО Торњош	34,5322	0,26
Укупно	197,5839	0,67

Већи комплекси шума су уз водоток Тисе. Оне штите одбрамбени насип и друге водопривредне објекте од високих вода, утичу на смањење воденог таласа и регулишу климатске факторе (ублажавају екстремне температуре и смањују ударе кошава). То су мешовите и делом аутохтоне шуме тополе и врбе, јасена и клонова ЕАТ, којима газдују ЈП "Војводинашуме", ШГ "Сомбор" и ЈВП "Војводинаводе", односно Водопривредна организација "Сента" из Сенте. Ове шуме имају осим заштитне и привредну функцију, али шумарство као привредна грана с обзиром на мало учешће шума у структури земљишта најмање учествује у структури привреде. Ограничење у развоју шумарства је чињеница да је око 90% територије општине пољопривредно земљиште.

На повећање шумовитости Општине се може утицати формирањем ваншумског зеленила, у виду ветрозаштитних и пољозаштитних појасева (уз путеве, канале и у оквиру пољопривредног земљишта) које може имати и привредну функцију.

³ Извор података: Републички геодетски завод, Служба за катастар непокретности општина, 2005. год.

На територије Општине је установљено ловиште "Сенћански салаши" у коме се лови висока ловна дивљач (срне) и у знатно већем броју ниска ловна и перната дивљач. Лов нема већи привредни значај, а његов развој је значајан у склопу туристичке понуде Општине, посебно за иностране госте.

Туризам

На територији општине Сента заступљени су следећи видови туризма: културно-манifestациони, спортско-рекреативни, наутички, ловни и риболовни и еколошки туризам.

Манифестациони туризам је један од најразвијенијих облика туризма, с обзиром да се годишње одржава десетак манифестација међународног и регионалног значаја. То су: Фестивал певане поезије, "Свадба на Тиси", Празник града Сенте, Међународни куп риболоваца, Међународно такмичење у кувању рибље чорбе, Риболовачко такмичење, Војвођанске летње омладинске игре, Регата на Тиси, међународне музичке приредбе и др.

На територији општине Сента се налазе бројни **историјски споменици**: споменик подигнут у част тристоте годишњице Сенћанске битке, стална поставка изложбе о сенћанској бици, збирка Градског музеја, уметничка колонија, родна кућа Стевана Сремца, ватрогасни дом, Градска кућа, сенћанска Православна црква, Католичка црква "Сент Иштван" са најзначајнијим остварењима мађарског сликарства у периоду романтизма XIX века, што чини богату основу културно-историјског туризма.

Осим наведених историјских споменика, на територији Општине се налазе и бројни археолошки локалитети, заштићена-културна добра – споменици културе, културна добра под претходном заштитом, јавни споменици и амбијенталне целине.

Спортско-рекреативни туризам је развијен захваљујући бројним теренима и објектима, пре свега, у насељу Сента.

Вредни делови природе – река Тиса, станишта природних реткости и Народна башта у насељу Сента, пружају основ за развој **еколошког туризма**.

Ловни туризам је развијен на територији целе Општине, где се простире ловиште "Сенћански салаши", ловиште ловачког удружења из Сенте. Ловиште у првом делу године посећују шпански, италијански и аустријски ловци. Ловачко друштво поседује угоститељски објекат "Бриони" у Горњем Брегу.

Риболовни туризам је заступљен на Тиси и мртвајама Пана и Батка.

Смештајни капацитети Општине су оскудни: У Сенти се налази хотел "Ројал" са 110 лежајева и рестораном од 180 седишта. У Народној башти у Сенти је ресторан "Киоск" који располаже капацитетом за 200 особа и мањим смештајним простором за спортисте. У викенд насељу "Халас - Чарда" су такође мањи смештајни капацитети чије је коришћење, углавном, сезонског карактера. Ловачко друштво поседује објекат "Бриони" са 14 лежајева и 30 ресторанских места.

У Сенти се налазе две туристичке агенције које организују путовања у иностранству и земљи.

4.5. Просторни развој, мрежа насеља и организација јавних служби

Просторни развој

Полазећи од историјског, културног, архитектонско-грађевинског наслеђа, географског положаја, расположивих привредних и друштвених ресурса као потенцијала развоја, евидентно је да су данашња насеља општине Сента, настајала и развијала се под различитим условима и околностима, као и утицајем различитих фактора. Ово се посебно односи на период и начин настанка насеља.

Сента је једно од најстаријих насеља у Војводини, насељено још од давнина. У документима се први пут спомиње 1216. године, а 1506. године Сента добија статус слободног краљевског града и своје симболе – грб (кључ, риба, пшенични клас) и заставу (плаве и жуте боје), који симболишу положај и привредну делатност – риболов и узгој житарица. Као слободни град Сента брзо економски јача, а уз земљорадњу развијају се занатство и трговина. Од тада почиње формирање урбане матрице, која и данас постоји у старом језгру Сенте.

Околина данашњег **Горњег Брега** била је насељавана од најстаријих времена, о чему сведоче пронађени предмети из неолита, бронзаног доба и времена великих сеоба народа. Први писани подаци о Горњем Брегу датирају из 1805. године, када су га насељавали виноградари. Међутим, у XIX веку, филоксер (донета са америчком виновом лозом) је постепено уништила све винограде у Горњем Брегу, а становништво се преорјентисало на сточарство и ратарство, чиме и се и данас углавном бави.

Торњош се први пут спомиње у писаним изворима 1497. године, као село на списку жупаније Чонград, а сматра се да је назив добио по црквеном торњу, који се видео из далека. По турским тефтерима из 1590.-1591. године, Торњош је имао 30 опорезованих домова, док је Сента у то време имала свега 8. Након победе над Турцима 1697. године, Торњош је био слабо настањен. У XVIII веку број становника се повећао, а етнички састав је значајно измењен. Највећи просперитет насеље је имало у деценијама после Другог светског рата (1971. године Торњош је имао 3463 становника - готово дупло више него данас), док задњих деценија, нажалост, насеље стагнира у развоју.

Кеви се, као салашарско насеље, први пут спомиње у турским тефтерима из 1521. године, а данашњи низ салаша је насељен 1828. године. Крајем XIX века, Кеви је имао око 2000 становника, 3 приватне школе, 1 парни млин и 4 ветрењаче, а нешто касније добија цркву, културно друштво и прву државну школу. У периоду између два светска рата и у првим годинама након Другог светског рата, Кеви је имао интензиван развој и просперитет. Тада је почела изградња новог дела насеља и основане су две сељачке задруге. Нажалост, последњих деценија је дошло до депопулације и стагнације у развоју насеља.

Богараш је најмлађе и најмање насеље у општини Сента, које је тек 1978. године проглашено насељем. Назив Богараш се први пут спомиње у списима 1753. године као део сенћанског атара. У XIX веку на овом простору је постојала већа концентрација салаша, а Богараш је тада био салашарски центар. После Другог светског рата формирају се земљорадничке задруге и пољопривредна добра, па се у Богараш насељавају радничке породице из околине. На развој села и његов облик утицале су и саобраћајне прилике – са јужне стране насеља пролази регионални пут Сента-Бачка Топола, а са северне железничка пруга Сента-Суботица. Око насеља Богараш налази се и данас неколико већих групација салаша, као што су Мазало село, Габор шор, Татићеви салаша и др.

Без обзира на разлике у настанку и развоју, сва насеља општине Сента имају карактеристике типичних војвођанских насеља, са елементима планске изградње, прилагођене рељефу и другим условима терена. Плански основ насеља задржан је од

настанка па до данашњих дана. Томе је посебно допринела израда адекватне урбанистичке документације, јер сва насељена места имају урбанистичке планове.

Мрежа насеља

На простору обухваћеном Планом налази се пет насеља, у којима живи укупно 25.568 становника. Центар општине је насеље Сента са 20.302 становника, два насеља су у категорији 1001-3000 становника (Горњи брег има 1889, а Торњош 1766 становника), док су преостала два насеља у величинској категорији до 1000 становника (Кеви има 887, а Богараш 724 становника). Величина насеља и број становника су опредељујући фактори у мрежи насеља Општине, тако да насеље Сента има статус општинског центра и градског је карактера, док су остала четири насеља руралног карактера и имају статус насеља – локалне (месне) заједнице.

Према ППРС Сента припада категорији развијенијих градских центара са израженим централним функцијама. Насеље има дефинисан грађевински рејон, неизграђене површине погодне за нове радне зоне, добру саобраћајну повезаност са окружењем (железничка пруга, два регионална пута и река Тиса – међународни пловни пут) и могућност изградње пратећих садржаја уз саобраћајне капацитете, хидрогеотермални потенцијал, изграђене здравствене, угоститељске капацитете и спортске терене, непокретна културна добра – споменике културе и слободно грађевинско земљиште за изградњу јавних садржаја. Остала четири насеља – локалне заједнице, такође, имају дефинисане грађевинске рејоне са доста неизграђених (незаузетих) површина, добру саобраћајну повезаност (регионални пут) са Сентом и окружењем и што је најважније, добро сировинско залеђе и традицију у производњи хране. Концепцију њиховог развоја у планском периоду треба усмерити ка активирању локалних развојних потенцијала заснованих на домаћинству-газдинству као основној производној и социо-културној категорији на селу. Такође, треба радити на промени у привредној структури села и развоју непољопривредних активности, при чему не сме да се угрози пољопривредни потенцијал.

Сента, као општински центар, има крајње ексцентричан положај у односу на територију Општине и остала насеља. Такође, евидентна је изразита поларизација и неравномерност у досадашњем развоју, као и концентрација становништва, активности, јавних, радних и других садржаја у Сенти, за разлику од недовољно развијених осталих насеља. Општина Сента има нешто мању густину насељености у односу на просечну у Војводини (87 ст./km² на подручју обухваћеном Просторним планом, у односу на 94 ст./km² за подручје Војводине). Међутим, с обзиром да 79,4% општинске популације живи у самој Сенти, што представља изразиту концентрацију становника у центру Општине, сасвим се другачија слика густине насељености добија, када се она изрази у односу на катастарске општине. Тако је у К.о. Сента (насеља Сента, Горњи Брег и Богараш) густина насељености чак 145 ст./km², док у К.о. Торњош (насеља Торњош и Кеви) износи свега 20 ст./km², што је изразито мала густина насељености, далеко испод војвођанског просека.

Организација јавних служби

Постојећа заступљеност јавних служби у насељеним местима општине Сента је приказана у следећој табели:

Табела 15. Јавне службе

Редни број	Област делатности	Јавна служба	Сента	Горњи Брег	Торњош	Кеви	Богараш
I	Социјална заштита и предшколско васпитање и образовање	Центар за социјални рад, геронтол. центар	+	-	-	-	-
		Предшколска установа	+	+	+	+	+
II	Образовање	Основно образовање од I-IV разреда	-	-	-	+	+
		Основно образовање од I-VIII разреда	+	+	+	-	-
		Средње образовање	+	-	-	-	-
III	Здравствена заштита	Амбуланта, здрав. станица	+	+	+	+	+
		Дом здравља, болница	+	-	-	-	-
		Апотека	+	+	+	+	+
		Ветеринарска станица	+	+	+	+	+
IV	Култура	Библиотека	+	+	+	-	-
		Музеј, галерија	+	-	-	-	-
		Дом културе	+	+	+	+	-
V	Информатичка делатност и комуникације	Радио станица, локалне новине	-	-	-	-	-
VI	Физичка култура	Уређени терени	-	-	-	+	+
		Уређени и опремљени терени	+	+	+	-	-
		Фискултурна сала	+	+	+	+	-
		Купалиште – базени	+	-	-	-	-

У складу са улогом у мрежи насеља, која је дефинисана ППРС и величином насеља, постојећа заступљеност јавних служби у насељеним местима општине Сента је углавном задовољавајућа.

У области социјалне заштите и образовања капацитети предшколских установа и школа задовољавају садашње потребе. Објекти су углавном стари, па је потребна реконструкција и савремено опремање. Нажалост, евидентна је тенденција смањивања броја деце у већини насеља.

Капацитети амбуланти, здравствених станица и дома здравља су такође задовољавајући, с тим што је потребно боље опремити службе (нарочито по мањим местима). Такође, у свим насељима постоје апотеке и ветеринарске станице. Здравствене станице и апотеке по мањим местима функционишу периодично (1-2 дана недељно).

Постојећи капацитети домова културе, библиотека, музеја, галерија и изложбених простора су углавном довољни, али их треба боље искористити, оживети и обогатити новим садржајима.

Уређених спортских терена има у свим насељима и у функцији су. Углавном су то фудбалска игралишта или игралишта за мали фудбал, понегде још за кошарку и одбојку. Међутим, ови терени су недовољно опремљени, те су потребна додатна улагања у опремање и реконструкцију (санитарне просторије, свлачионице, трибине...), као и увођење нових садржаја. У свим насељима (осим у Богарашу) постоје у склопу школа мање или веће фискултурне сале, које се користе и ван наставе за спорт и рекреацију, али спортску халу или спортски центар вишенаменског карактера

општина Сента нема. Такође, изузев Сенте, која има отворене базене, друга насеља немају купалишта, односно отворене или затворене базене, плаже и сл.

Оно на чему би у планском периоду требало највише радити јесте формирање оних садржаја из области културе и физичке културе, који недостају у насељеним местима Општине, а првенствено на побољшању услова рада и пружања услуга постојећих јавних установа.

4.6. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

На простору општине Сента егзистирају три вида саобраћаја: друмски, железнички и водни, који својим инсталисаним капацитетима и манифестацијама задовољавају све транспортне захтеве за превозом људи и добара са овог простора.

Основни саобраћајни капацитети **друмског саобраћаја** овог простора су државни пут II реда бр.119, Хоргош – Кањижа - **Сента** - Е-75 (петља Бачка Топола) – Бачка Топола – Кула – Бачка Паланка, као и државни пут II реда бр. 122, **Сента** – Ада – Бечеј - Е-75 (петља Ковиљ) – Бачка Топола, који су основни саобраћајни реципијенти на овом простору и то како у домену интерних, тако и интеррегионалних кретања. Ови државни путеви II реда, кумулишу сва интерна кретања у оквиру овог простора и усмеравају их до жељених одредишта.

Постојеће трасе ових путева пролазе кроз насеља, и својим капацитетом углавном задовољавају све захтеве на високом нивоу саобраћајне услуге, и проточности саобраћаја у условима стабилног саобраћајног тока, али пролазе кроз насеље Сенту и ремете одвијање насељских токова као и стање животне средине.

Други по важности саобраћајни правац овог простора је државни пут I реда бр. 24, Суботица – **Сента** (неизграђена деоница) – Чока – Кикинда – Зрењанин – Панчево – Ковин. Овај државни пут I реда кумулише сав даљински саобраћај у правцу "банатске магистрале" и усмерава га ка Кикинди и Зрењанину, односно сав саобраћај са ауто-пута транзитно (кроз Сенту) усмерава ка жељеним одредиштима.

Као важан државни пут у оквиру општинског простора, фигурише и државни пут II реда бр. 119.1, Жедник – Нови Жедник - Чантавир - Торњош, који повезује општину Сента са општином Суботица и ауто-путем Е-75 (ДП бр. 22).

Остали путеви у оквиру овог простора су у функцији одвијања саобраћаја на локалном нивоу. То су општински (локални) и некатегорисани путеви који су по облику радијални и који су врло значајни у оквиру формираног општинског система путева.

Обим изграђености некатегорисаних (атарских) путева није задовољавајући, што чини потешкоће у убирању летине при лошим временским условима.

Железнички саобраћај је присутан на овом простору преко постојећих железничких пруга:

- Банатско Милошево - **Сента** – Суботица (регионална бр.3 у мрежи),
- Чока – Нови Кнежевац (локална бр. 32 у мрежи),
- спојни колосек станице **Сента**: (Чока) – одвојна скретница 22 – одвојна скретница 23 – (Ором) (локална бр. 20 у мрежи),
- Кањижа – Хоргош (локална бр. 3 у мрежи),
- деоница **Сента** – Ада – Бечеј (ван експлоатације) и
- станичних капацитета (станица Сента, Горњи Брег и Богараш).

Пруге су у таквом техничком стању да омогућавају ограничено - повремено коришћење, а сада се углавном користе за робни саобраћај малог обима. Железнички саобраћај је на овом простору постао неатрактиван експанзијом друмског саобраћаја и малим довозом масовних роба, али реконструкцијом и укључивањем нових врста транспортних средстава-возова и већим коришћењем контејнера доћи ће до афирмације овог вида јефтиног превоза.

Водни саобраћај на простору општине Сента је присутан преко међународног пловног пута-реке Тисе која је до сада чинила само привредни потенцијал Општине. Овај потенцијал се минимално користи, мада на пловном путу у оквиру Општине постоје простори где су повољни хидролошки услови за стални претовар роба и где постоје већ инсталирани капацитети (претоварни систем за ринфузне робе).

Овај део реке Тисе има пловне карактеристике за несметано кретање свих речних пловила за извршење транспортног рада. Пловни пут реке Тисе се некада богато користио у транспортне сврхе, али слабљењем привреде у Општини и окружењу, дошло је и до знатног опадања транспорта Тисом који се користи углавном у локалне пловне и транзитне сврхе у врло малом обиму.

Потенцијал и значај који има овај пловни пут дају овом простору могућност формирања РТЦ-а, ради интегралног повезивања овог вида саобраћаја са осталим видовима саобраћаја при превозу и складиштењу масовних роба.

Водопривредна инфраструктура

Каналска мрежа

Општина Сента нема тако развијену каналску мрежу. Канали су трасирани већином на ниским површинама, угроженим плитким површинским и подзменим водама где је одводњавање њихов превасходан задатак. Други задатак ових канала је да омогући наводњавање током летњих дана када биљке немају довољну количину воде. У општини Сента нема пловних канала. Укупна дужина канала у Општини је 114 km, од тога преко 70 km је у рити. Највећи каналски систем лоциран је северно од Сенте где се по својој дужини издваја тзв. Честои канал дужине 27 km (подаци ДТД). Канали се данас веома слабо користе за наводњавање и имају готово искључиво значај у одводњавању.

Подручје општине Сента захвата пет сливова за одводњавање од којих се неки налазе у потпуности, неки делом на територији Општине, а делом на територији суседних општина. У табели су приказани подаци за целокупне сливове који се налазе на подручју који обухвата Просторни план.

Целокупна површина општине Сента, сем уског појаса у небрањеном делу између минор корита Тисе и насипа прве одбрамбене линије обухваћена је мелиорационим системима, односно одводњава се.

Табела бр 16. Карактеристике система за одводњавање у општини Сента

Р.број	Слив	Површина (ha)	Укупна дужина каналске мреже (m)
1.	Калоча	17.356,52	43.956
2.	Чик-2	3.365,91	-
3.	Макош	250,00	1.100
4.	Буџак	3.112,50	-
5.	Сенћански рит	2.993,00	70.630
УКУПНО:		27.077,93	

У следећој табели су приказане основне карактеристике црпних станица које се налазе на системима за одводњавање на подручју општине Сента.

Табела бр 17. Основне карактеристике црпних станица на системима за одводњавање

Р.бр	Назив ЦС	Врста ЦС	Систем за одводњавање	Локација ЦС	Врста погона	Капацитет (m ³ /s)
1.	ЦС-13 Макош	стаб.	Макош	km 91+090	Дизел	0,50
2.	ЦС-4 Сента	стаб.	Сенћански рит	km 100+440	електро	2,10

Водоснабдевање

Становништво и мањи део индустрије општине Сента снабдевају се водом за пиће захватањем подземних вода из основног водоносног комплекса и мањим делом из водоносних средина плиоцена. Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији Општине процењена је на око 90 l/s. Што се квалитета подземних вода тиче, забележен је повећан садржај гвожђа, мангана и амонијака у сировој води.

Подземне воде се истражују на неколико локалитета у Општини од стране ЈКП "Сента" и предузећа "Алтекс Фермин" (локалитет "Север" и "Југ" и локалитет фабрике "Алтекс Фермин").

Одвођење отпадних и атмосферских вода

Канализација отпадних вода, осим у Сенти, није изграђена ни у једном од насеља Општине. Постојећи уређај за пречишћавање отпадних вода у Сенти је у функцији. Евакуација отпадних вода у осталим насељима Општине се и даље врши преко непрописно изведених септичких јама, чиме се непосредно угрожава животна средина и здравље људи.

Отпадне воде Фабрике шећера се минимално пречишћавају у таложницима и тако минимално пречишћене се упуштају у реку Тису. Муљ из таложника се одлаже на отвореном простору у близини Фабрике шећера.

Ферментациона индустрија "Алтекс Фермин" поседује сопствено постројење за биолошко пречишћавање отпадних вода који нема довољан капацитет, те се вишак отпадне воде прелива директно у јавну канализацију. Очекује се проширење капацитета постојећег пречистача на основу урађеног Пројекта и Студије процене пројекта на животну средину.

Одвођење атмосферских вода у насељима решено је отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице са уливом у најближе реципијенте, водотоке, депресије на периферији насеља или непосредно у мелиоративне канале. Канали углавном не врше своју функцију због неодржавања, па су неретко засути и тада постају "упојни канали".

Електроенергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном Планом обезбеђено је из трафостанице ТС "Сента1" 110/20 kV ,снаге 31,5 MVA, ТС "Сента2" 110/20 kV напонског преноса и снаге 31,5 MVA и ТС "Бачка Топола" 110/20 kV преко ТС "Чантавир" 35/10 kV, 8+4 kVA.

Насеља Торњош и Кеве се напајају из ТС "Чантавир" 35/10 kV, преко 10 kV извода "Торњош". Напајање ових насеља је остварено радијалном везом, без могућности резервног напајања потрошача у Торњошу и насељу Кеве у случају квара на изводу "Торњош".

Остали потрошачи на територији општине Сента напајају се из ТС "Сента1" 110/20" и ТС Сента2" 110/20", путем 20 kV извода и дистрибутивних трафостаница 20/0,4 kV.

Преко територије Општине прелазе 110 kV далеководи број 160/1 Сента1-Србобран, број 160/2 Сента1-Кањижа, број 1103/1 Сента1-Сента2, број 1103/2 Сента2-Ада.

Ови далеководи чине и део основне преносне електроенергетске мреже за територију АП Војводине.

На датом простору постоји изграђена преносна средњенапонска 35 kV, 20 kV и 10 kV, као и нисконапонска 0,4 kV мрежа и припадајуће трафостанице, тако да је цело подручје опремљено објектима електроенергетске инфраструктуре.

Табела 18. Потрошња електричне енергије на подручју општине Сента за период од 1995. до 2004. год.

насеље	год.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Сента	потрошња MWh	90423	96858	93649	94634	94986	93935	95837	97067	99710	99746
	коэф. пораста П%		7,1	-3,3	3,2	0,4	-1,1	2,0	1,3	2,7	0,3
Горњи Брег	потрошња MWh	5516	4326	4275	4287	4357	4771	4317	3057	4453	4053
	коэф. пораста П%		-21,5	-1,2	0,2	1,6	9,5	-9,5	-29,1	45,6	-8,9
Богараш	потрошња MWh	2334 134	2328 134	2321 137	2203 119	2208 109	2285 119	2107 121	2320 115	2229 114	2075 120
	коэф. пораста П%		-0,24	-0,2	-5,5	-0,2	3,7	-0,5	3,16	-0,3	-5,9
Торњош	потрошња MWh	4099	4067	4102	4035	3482	3660	3685	3613	3673	3490
	коэф. пораста П%		-0,8	0,8	-1,6	-13,7	5,1	0,7	-1,9	1,7	-5,0
Кеви	потрошња MWh	2192	2160	2197	2145	1936	2180	2168	2141	2267	2067
	коэф. пораста П%		-1,4	1,7	-2,4	-9,7	12,6	-0,5	-1,2	5,8	-8,8

Просечна годишња стопа раста потрошње електричне енергије од 1995. до 2004. године по насељима општине Сента дата је у следећој табели:

Табела 19. Просечна годишња стопа раста потрошње електричне енергије од 1995. до 2004. године

Насеље	просечна годишња стопа раста потрошње од 1995.-2004. год.
Сента	1,1
Горњи Брег	-1,87
Богараш	-0,94
Торњош	-1,77
Кеви	-0,54

Структура потрошње по насељима општине Сента за период од јануар-децембар 2004. године дата је у следећој табели:

Табела 20. Структура потрошње по насељима општине Сента за период од јануар-децембар 2004.

насеље.	високи напон			домаћинства			остала потрошња		
	број	MWh	%	број	MWh	%	број	MWh	%
Сента	28	42538	42,65	9932	46501	46,62	809	10707	10,73
Горњи Брег	1	339	7,29	738	3568	76,68	71	746	16,0348
Богараш				393	1785	86,02	72	290	13,98
				44	113	94,17	1	7	5,83
Торњош	3	4112	37,27	899	5488	49,74	75	1434	13,00
Кеви				382	1801	86,30	25	286	13,70

Из претходне анализе се може закључити да је потрошња електричне енергије на територији општине Сента износила 1995. године 104698MWh, а 2004. године 111551MWh. Коефицијент повећања потрошње електричне енергије износи 1,065.

Постојеће капацитете електроенергетске инфраструктуре карактерише неприлагођеност захтевима стално растуће потрошње. Изграђеност преносне и дистрибутивне мреже је задовољавајућа у погледу покривености простора, али не и у погледу капацитета и техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафостаница.

Већи део преносне мреже је одговарајућег квалитета. Део средњенапонске мреже је грађен за 10 kV напонски ниво, те се мора реконструисати или заменити. Капацитети изграђених трафостаница такође су незадовољавајући, те је потребно у наредном периоду повећати инсталисану снагу трафоа и изградити нове капацитете.

Секундарна (нисконапонска) мрежа непосредно напаја потрошаче и може се констатовати да покрива сва насељена места.

Постојећа нисконапонска мрежа је највећим делом ваздушна. Реконструкција нисконапонске мреже у насељима је делимично извршена, те је потребно у потпуности исту извршити.

Јавну расвету у насељима потребно је реконструисати.

Телекомуникациона и РТВ инфраструктура

Телекомуникациона инфраструктура, на подручју општине Сента, којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, спојни путеви примарна и секундарна мрежа у насељима, већим делом, и по квалитету, и по капацитету није на задовољавајућем нивоу. Секундарна мрежа није на задовољавајућем нивоу, велики део је изграђен надземно и недовољног капацитета.

У свим насељима, није извршена аутоматизација и дигитализација телекомуникационе опреме и система. Чворна централа налази се у Сенти, а остале имају ранг крајњих централа. Веза чворне централе са централом у Торњошу је остварена РР везом, а са централом у Горњем Брегу оптичким каблом. Спојни пут чворне централе у Сенти са главном централом у Суботици остварен је оптичким каблом.

Преко територије општине Сента прелазе радио-релејни коридори телекомуникационог система веза "Телекома" Сента – Торњош и мобилних телекомуникација "Мобтела" Сента - Кањижа, Сента – Чока и Сента - Сента2.

За потребе система GSM мреже мобилних телекомуникација на простору у обухвату Плана изграђене су базне радио- станице у КО Сента, КО Торњош.

Гасоводна инфраструктура

На територији општине Сента изграђени су магистрални гасоводи Хоргош-Сента МГ-06, Сента-Госпођинци МГ-04/1, Сента-Мокрин МГ-03, Хоргош-Госпођинци МГ-07, МГ-04, разводни гасовод РГ-03/1 од МГ-07 до ГРЧ Сента, разводни гасовод РГ-03-02 од ГРЧ Сента до ГМРС Сента, разводни гасовод за Бачку Тополу РГ-04-01/1, дистрибутивни гасовод ДГ-04-03 СГС Ада-СГС Чантавир, гасовод СГС Чантавир-СГС Велебит и продуктовод CO2 Бечеј-Суботица.

На територији општине Сента нису гасификована насеља Горњи Брег, Богараш, Торњош и Кеви.

Постојећи капацитети и изграђеност гасоводне инфраструктуре на подручју обухвата Плана, пружају могућност њеног даљег развоја експлоатације земног гаса и проширења у циљу обезбеђења гаса за све кориснике.

Нафтоводна инфраструктура

На овом простору налази се траса изграђеног магистралног нафтовода Надрљан-Нови Сад.

На предметном подручју се налазе два гасна поља (гасно поље "Ада" и гасно поље "Чантавир"), десет производних гасних бушотина које припадају овим гасним пољима, као и две сабирне гасне станице "Ада" и "Чантавир".

4.7. Заштићена природна добра

На територији општине Сента нема заштићених природних добара, али су неки локалитети картирани и валоризовани као подручја предвиђена за заштиту, односно станишта природних реткости од националног и међународног значаја. То су:

- река Тиса која представља еколошки коридор од међународног значај са мртвајама Пана и Батка значајним за очување влажних станишта,
- водоток Чик који је еколошки коридор од регионалног значаја са фрагментима степске вегетације,
- Чик - акумулација Светићево који као влажно станиште има богату орнитофауну,
- слатине на локалитету Керексик и Фекетесик са многобројним представницима птица и
- мозаик тршњака, отворених водених површина и слатина на локалитету Керестеш (шира околина бившег рибњака).

На слатинама је утврђено присуство великог броја флористичких вредности (шварценергова боквица, слатинска гроница, звездица, обична јурчица и степски маслчак), а на акумулацијама и водотоцима су евидентиране многобројне ретке и заштићене врсте птица (колонија чапљи и велики број заштићених гнездарица). Слатине поред флористичких вредности имају значајну улогу и у исхрани птица. На подручју мртваје Пана, постоји популација дивљих орхидеја. На основу Уредбе о заштити природних реткости ("Службени гласник РС", бр. 50/93 и 93/93), на стаништима природних реткости се уvažава I степен режима заштите.

Станишта природних реткости која обухватају подручје слатина се углавном користе као пашњаци или кошанице. Ограничења у заштити ових локалитета су њихово ненаменско коришћење (преоравање и нелегално одлагање комуналног отпада.)

4.8. Непокретна културна добра

На простору обухваћеном Планом се налазе бројна непокретна културна добра: археолошка налазишта, споменици културе, добра која уживају претходну заштиту, јавни споменици и амбијентална целина – салаши на Ором брегу.

Археолошка налазишта

Макош

Макош (1)⁴ - праисторијско, сарматско средњовековно насеље, иск. 1970.

К.О. Сента к.п. 20385/2, 20323/1, 20323/2, 20322, 20276, 20277/1, 20277/2, 20277/3, 20277/4, 20278/1, 20278/2, 20278/3, 20278/4, 20279/1, 20279/2, 20275, 20274, 20273, 20194/1, 20194/2, 20193, 20192, 20191/1, 20191/2, 20191/3, 20190/1, 20190/2, 20190/3, 20190/4, 20190/5, 20190/6, 20114, 20113, 20112, 20111, 20110, 20109, 20108, 20107, 20106, 20105, 20104, 20103, 20102, 20101, 20100, 2119/4, 8347/3, 8181, 8178, 8066/4, 8066/5, 8066/8, 8066/9, 8065/2, 8065/3, 8065/5, 8064, 8063/1, 8063/2, 8063/3, 8063/4, 8062, 8060, 8059, 8050/2, 8347/2.

Мала Батка (8) - црква и некропола XIV век

К.О. Сента к.п. 21118/2, 20519, 20520, 20521, 20522, 20523, 20524, 20525, 20526, 20527/1, 20527/2, 20528, 20529, 20530, 20531, 20532, 20533/, 20533/2, 20533/3, 20533/4, 20533/5, 20533/6, 21043/1, 21043/2, 20058/1, 20058/2, 20056, 20055, 20054, 20053, 20052, 20051, 20050, 20049, 20048/1, 20048/2, 19779, 19778, 19777, 19776, 19775, 19774, 19773, 19772, 19771/1, 19771/2, 19770/1, 19770/2.

Горњи Брег

Калоча (2) - средњовековна црква и некропола

К.О. Сента к.п. 11611, 11610, 11609, 11608, 11607, 11606, 11605, 11604, 11603, 11602, 11601, 11600, 11599, 11598, 11597, 11596, 11595, 11594, 11593, 11592, 11591, 11590.

Оромпарт (5) - бронзано доба

К.О. Сента к.п. 15608, 15609, 11610, 11611, 11612, 11613, 11614, 11615, 11616, 11617, 11618, 11619, 11620, 11621, 11622, 11623, 11624, 11625, 11626, 11627, 11628, 11629, 11630, 11631, 11632, 11633, 11634, 11635, 11636, 11637, 11638, 11639, 11640, 11641, 11642, 11643, 11644, 11645, 11646, 11647, 11648, 11649, 11650, 11651, 11652, 11653, 11654, 11655, 11656, 11657, 11658, 11659.

Торњошки пут (6) - сарматска некропола

К.О. Сента к.п. 11623, 11622, 11621, 11620, 11619, 11618, 11617, 11616, 11615, 11614, 11613, 11612, 11611

Горњи брег, Ватрогасни депо (7) - сеоба народа

К.О. Сента к.п. 9084.

Папхалом (9) - средњовековна црква и некропола

К.О. Сента к.п. 9636, 9635, 9634.

Папхалом 2., ФАРКАШ САЛАШ (10) - некропола XI век

К.О. Сента к.п. 9636, 9635, 9634.

Оромпарт

Тотов салаш (3) - енеолитска некропола

⁴ У загради су редни бројеви археолошких налазишта означени на графичком прилогу бр. 3

К.О. Сента к.п. 12587/1, 12587/2, 12584, 12583, 12582, 12581, 12580, 12579, 12578, 12577, 12576, 12575, 12574, 12573, 12572, 12571, 12570, 12569, 12568, 12567, 12566, 12565, 12564, 12563, 12562, 12561, 12560, 12559, 12558, 12341.

Хиреш шор (11) - сарматска некропола

К.О. Сента к.п. 12352, 12351, 12314, 12313.

Карјад (12) - средњовековна црква и некропола

К.О. Сента к.п. 12350, 12446, 12445, 12444, 12443, 12442, 12441, 12440, 12439, 12438, 12437, 12436, 12435, 12434, 12433, 12432, 12431, 12430, 13429, 12428, 12427, 12426, 12425, 12424, 12423, 12422, 12421, 12420, 12419, 12418, 12417, 12416, 12415, 12414, 12413, 12412, 12411, 12410, 12409, 12408/1, 12408/2, 12407, 12406, 12405, 12404/1, 12404/2, 12403/1, 12403/2, 12402/1, 12402/2, 12401, 12400/1, 12400/2, 12399, 12398/1, 12398/2.

Сента

Нађхеђ (4) - аварска некропола, К.О. Сента

Локалитет у насељу Сента (13)

К.О. Сента к.п. 634, 633, 632, 631, 630/1, 630/2, 629/1, 629/2, 628, 627, 626, 625, 624/1, 624/2, 623/1, 623/2, 622/1, 622/2, 621, 620, 619, 618/1, 618/2, 617, 616, 615, 614/1, 614/2, 613/1, 613/2, 612, 611/1, 611/2, 610/1, 610/2, 609, 608, 607/1, 607/2, 607/3, 606/1, 606/2, 605, 604, 603, 602, 601, 600, 599, 598/1, 598/2, 597/1, 597/2, 596/1, 596/2, 595/1, 595/2, 594/1, 594/2, 593/1, 593/2, 592, 591, 590, 589, 588, 587, 586, 585, 584/1, 584/2, 584/3, 584/4, 583, 582/1, 582/2, 581/1, 581/2, 581/3, 580/1, 580/2, 579, 578, 577/1, 577/2, 576/1, 576/2, 575, 574, 573/1, 573/2, 572, 571, 570, 569, 568, 567, 566/1, 566/2, 566/3, 566/4, 565, 564, 563/1, 563/2, 562/1, 562/2, 561, 560, 559, 558, 557, 556, 555, 554, 553/1, 553/2, 552, 551, 550, 549, 548, 547/1, 547/2, 546, 545/1, 545/2, 544, 543, 542, 541/1, 541/2, 540, 539, 538, 537/1, 537/2, 537/3, 536, 535, 534, 533, 532, 531, 530, 529, 528, 527, 526, 525, 524, 523, 522, 521/1, 521/2, 520, 519, 518, 517, 516, 515, 514, 513/1, 513/2, 513/3, 513/4, 512, 511, 510, 509, 496, 497, 493, 492, 491, 490/1, 490/2, 443, 442, 441, 440, 439, 438, 437, 436, 435, 433/1, 433/2, 432, 431, 430, 429, 428, 424/1, 424/2, 416/1, 416/2, 416/3, 415/1, 415/2, 414, 413, 412, 411/1, 411/2, 410, 409, 408, 407, 406, 405/1, 405/2, 404, 403, 402, 401, 400, 399, 398, 397, 396, 395, 394, 393, 392, 391, 390/1, 390/2, 390/3, 389, 388, 387, 386, 385, 384, 383, 382/1, 382/2, 382/3, 381, 380.

Торњош

Локалитет на Балинтовом салашу (14)

К.О. Торњош к.п. 5212, 5211, 5210, 5209, 5193, 5192, 5191, 5190, 5189, 5188, 5187.

Споменици културе

1. Школа у атару Аде К.О. Сента к.п. 7866
2. Основна Школа Стеван Сремац, Кеви, К.О. Торњош к.п. 5915

Добра која уживају претходну заштиту

Торњош

1. Римокатоличка црква посвећена Блаженој девици Марији краљици Мађара, К.О. Торњош к.п. 22,24,25
2. Пекара у улици Маршала Тита бр. 1, К.О. Торњош к.п. 425
3. Дом културе, Ади Ендре, Маршала Тита бр. 3, К.О. Торњош к.п. 425
4. Салаш Јулије Дукаи, Торњош 5. реон бр. 89, К.О. Торњош к.п. 4197/1

Кеви

5. Бивша Рудич школа, угао улица 8. Октобра и Лењинове, (К.О. Торњош).
6. Римокатоличка црква, Маршала Тита, К.О. Торњош к.п. 5912
7. Салаш Јаноша Јанковић, Кеви, салаш бр. 84, К.О. Торњош к.п. 6406

Богараш

8. Шугар салаш, Татић шор, К.О. Торњош к.п. 3020

Горњи Брег

9. Калварија, К.О. Сента к.п. 11073
10. Римокатоличка црква Јосип радник, ЈНА бр. 40, К.О. Сента к.п. 8920
11. Омладински дом "Петефи Шандор", ЈНА, К.О. Сента к.п. 8667
12. Млин Ленђел, К.О. Сента к.п. 11976
13. Пољопривредно добро у атару Аде, погон 2, К.О. Сента к.п. 12572, 12571, 12570, 12569, 12568
14. Пољопривредни дом у атару Аде, К.О. Сента к.п. 7867

Просторна културно историјска целина Оромпарт

К.О. Сента к.п. 12617, **12616⁵**, 12615, 12614, 12613, **12612**, 12611, 12610, **12609**, 12608, 12607, **12606**, 12605, **12604**, **12603**, 12602, 12601, **12600**, 12599, 12598, **12597**, **12596**, 12595, 12594, **12593**, 12592, 12591, **12590**, 12589, **12588**, 12587/1, 12587/2, **12586**, **12585**, 12584, 12583, 12582, 12581, 12580, 12579, 12578, **12577**, 12576, 12575, 12574, 12573, 12572, **12571**, 12570, 12569, **12568**, 12567, 12566, **12565**, 12564, 12563, 12562, 12561, 12560, 12559, 12558, 12557/1, 12557/2, 12556, 12555/1, 12555/2, 12554, 12553, 12552, 12551, 12550, **12549**, 12548, 12547/1, 12547/2, 12547/3, 12547/4, **12546**, 12545/1, 12545/2, 12544, 12543, **12542**, 12541/1, 12541/2, 12541/3, 12541/4, 12540/1, 12540/2, 12540/3, 12540/4, 12539, 12538, 12537, 12536, 12535, **12534**, 12533, 12532, 12531, **12530**, 12529, 12528, 12527, 12526, 12525, 12524, **12523**, 12522, 12521, 12520, 12519, 12518, 12517, 12516, 12515, 12514, 12513, 12512, 12511, 12510, 12509, 12508, **12507**, 12506, 12505, 12504/1, 12504/2, 12503, 12502, **12501**, 12500/1, 12500/2, **12499/1**, **12499/2**, 12498, 12497, 12496, **12495**, 12494, 12493, 12492, **12491**, 12490, 12489, **12488**, 12487, 12486, 12485, 12485, **12484**, 12483/1, 12483/2, 12482, 12481, 12480, **12479**, 12478, **12477**, **12476**, **12475**, **12474**, **12473**, **12472**, **12471**, 12470, **12469**, **12468**, 12467/1, 12467/2, 12467/3, 12467/4, 12466, 12465, 12464, **12463**, 12462, 12461, 12460, 12459, 12458, **12457**, 12456, 12455, 12454, **12453**, 12452, 12451, 12450, **12449**, 12448, **12447**, 12446, 12445, **12444**, 12443, 12442, 12441, **12440**, 12439, 12438, 12437, **12436**, 12435, 12434, 12433, **12432**, 12431, 12430, 12429, **12428**, 12427, 12426, 12425, 12424, **12423**, 12422, 12421, 12420, 12419, **12418**, 12417, 12416, 12415, 12414, 12413, **12412**, 12411, 12410, **12409**, 12408/1, 12408/2, **12407**, 12406, 12405, 12404/1, 12404/2, 12403/1, 12403/2, 12402/1, 12401/2, **12401**, 12400/1, 12400/2, 12399, 12398/1, 12398/2, 12397/1, 12397/2, 12396, 12395, **12394**, 12393/1, 12393/2, 12393/3, 12392, 12391, 12390, **12389**, 12388, 12387, 12386, **12385**, **12384**, 12383, 12382, 12381, 12380, 12379, **12378**, 12377, 12376, 12375, 12374/1, 12374/2, 12373/1, 12373/2, 12372, 12371, 12370, 12369, **12368**, 12367, 12366, 12365, **12364**, 12363, 12362, 12361, 12360, 12359, 12358, 12357, 12356, **12355**.

Јавни споменици

а) Крајпуташи

1. Горњи Брег, на почетку земљаног пута, крајпуташ Киш Игнаца
2. Гробље, Горњи Брег

⁵ Бројеви катастарских парцела који су наглашени, представљају салаше од амбијенталног значаја.

3. Оромпарт, на ушћу Калоче
4. Карјад пут, Мишкеи крст
5. Тополски пут, код школе Молнар
6. Тополски пут, код салаша Тот
7. Тополски пут, такозвани Копас крст
8. У атару Кеви, Фехер крст
9. У јужном атару Кевија, Шоти крст
10. Испред Рудич школе је Рудич крст
11. У Бурањ шору испред школе
12. На раскрсници Бечејског и Ђумреи пута
13. Близу станице Богараш.

б) Сакрални споменици

Горњи Брег

1. Свети Иван Непомук, К.О. Сента к.п. 11976

Заштита кроз документацију

Торњош:

- Стамбена зграда са окућницом, ЈНА бр. 67, К.О. Торњош к.п. 983;
- Салаш Бурањ, 4. Реон бр. 24, К.О. Торњош к.п. 6685, 6686;
- Салаш Молнар, Бурањ шор, 4. Рејон бр. 36, К.О. Торњош к.п. 4084;

Горњи Брег:

- Стамбена зграда са сунчаним забатом у улици Дожа Ђерђа бр. 128, К.О. Сента к.п. 9231, 9232;
- Магазин за житарице, ЈНА бр. 4, К.О. Сента к.п. 8923, 8924;

Сва наведена непокретна културна добра представљају културну баштину и потенцијал општине Сента, пре свега за развој културно-манifestационог и етно туризма.

Најзначајније потенцијале и приоритете заштите представљају Основна школа у Кевију, Основна школа у атару Аде КО Сента и салаши на Ором брегу.

Школа у Кевију је и данас у функцији, док школа у атару Аде није. Потребно их је реконструисати, а школи у атару Аде наћи нову функцију.

Салаши на Ором брегу су велики потенцијал за сеоски туризам и производњу здраве хране.

4.9. Стање животне средине

Квалитет животне средине у општини Сента је у одређеној мери деградиран услед неадекватног коришћења природних ресурса. Територија општине Сента одликује се релативно ниским степеном комуналне опремљености свих насеља, изузев насеља Сента.

Вода

Снабдевање водом у насељима Општине (једно градско и четири сеоска) обавља се захватањем подземних вода из основног водоносног комплекса и мањим делом из водоносних средина плиоцена. У погледу квалитета подземних вода, забележен је повећан садржај гвожђа, мангана, амонијака и арсена у сировој води.

Канализација отпадних вода, осим у Сенти, није изграђена ни у једном од насеља Општине. Уређај за пречишћавање отпадних вода изграђен је само у насељу Сента. Отпадне воде се у осталим насељима Општине одлажу у непрописно изведене септичке јама, чиме је непосредно угрожена подземна вода као природни ресурс, а посредно и земљиште.

У фази пројектовања се налази уређај за пречишћавање употребљених вода Фабрике шећера у насељу Сента за који се ради Студија о процени утицаја на животну средину.

За сада се отпадне воде Фабрике шећера минимално пречишћавају у таложницима и онда упуштају у реку Тису.

Уређај за пречишћавање поседује и ферментациона индустрија "Алтекс Фермин", али без довољног капацитета. Вишак отпадне воде се улива директно у јавну канализацију. У току су припреме за проширење пречистача «Алтекс-Фермина» на основу Пројектне документације и Студије процене пројекта на животну средину.

Одвођење атмосферских вода у насељима врши се отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице, који су у лошем стању услед неодржавања.

Вода и водотоци као добра од општег интереса за задовољење општих и појединачних интереса, под посебном су заштитом и користе се под условима и на начин који одређује Закон о водама. Стање вода је незадовољавајућег квалитета.

Квалитет воде Тисе припада III категорији. У границама MDK су пестициди и тешки метали, а количине амонијака неколико пута прелазе MDK. Количине суспендованог материјала су у границама II категорије.

На територији општине Сента не постоји израђен јединствени катастар загађивача, али је евидентно присуство многих привредних субјеката који, поред индивидуалних домаћинстава, представљају појединачне загађиваче природних ресурса.

На загађење вода као природних ресурса утичу: свињарска фарма у Богарашу и говедарска фарма у Горњем Брегу, које индиректно загађењем земљишта, загађују и подземне воде, затим "Алтекс Фермин" из Сенте (отпадне воде испушта директно у Тису), "Терпорекс" Д.О.О. (месна индустрија, нерешено питање уклањања отпадних вода, воде се испуштају директно, непречишћене у канализацију), "Житопромет" А.Д. (отпадне воде се одлажу у непрописно изграђене септичке јаме).

Ваздух

Ваздух као природни ресурс је у одређеној мери деградиран услед дејства различитих антропогених фактора који делују на територији Општине.

На територији општине Сента, само у насељу Сента постоји изграђена гасоводна инфраструктура, што позивитно утиче на квалитет ваздуха као природног ресурса, с обзиром да је гас еколошки најчистије гориво. У осталим насељима Општине није извршена гасификација, што се неповољно одражава на стање овог природног ресурса. На територији обухваћеној овим Планом, регистрован је већи број радних комплекса који својим радом делимично угрожавају квалитет животне средине, посебно негативно утичући на квалитет ваздуха као природног ресурса. Ови индустријски комплекси углавном су смештени у Сенти.

Од већих загађивача овог природног ресурса на територији општине издвајају се: "Алтекс Фермин" (непријатни мириси, о емисији загађујућих материја у ваздух нема података), СРЗ Циглана "Сигурност" у Горњем Брегу (као енергент за производњу користе угаљ, а за потпалу старе гуме), Фабрика шећера (депонија технолошког отпада шећеране) и АД "Житопромет" (органска прашина).

Мали проценат шумовитости Општине и неравномеран распоред шума, утичу негативно на микроклиматске услове. Ваншумско зеленило које је незнатно присутно на територији Општине, такође доприноси негативним утицајима инсолације и ветра.

Значајно је загађење ваздуха изазвано саобраћајем кроз централни део насеља Сенте.

Према подацима Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој, од 2003. године, на територији насеља Сента успостављен је мониторинг квалитета ваздуха у смислу имисије на једном мерном месту за сумпордиоксид, азотоксид и чађ (код болнице - близина индустријске зоне), и на два мерна места за таложне материје (у близини индустријске зоне и у близини центра града).

Према добијеним подацима, концентрације азотоксида и чађи нису прелазиле ГВИ (гранична вредности имисије). Забележена су прекорачења укупних таложних материја у центру града, а подручје Сенте било је изложено веома високим концентрацијама сумпордиоксида као и таложним материјама у току 2003. и 2004. године.

Земљиште

Земљиште као природни ресурс је угрожено различитим врстама деловања комплексних интеракција природних и антропогених фактора. Делимично је угрожено великом фреквентношћу саобраћаја кроз само језгро насеља.

Употреба пестицида и вештачког ђубрива у већим количинама доводи до контаминације земљишта, и негативно утиче на квалитет пољопривредних производа и подземних вода.

На територији Општине не постоји изграђен јединствени катастар загађивача. Својим радом земљиште угрожавају: А.Д. "Пољопривреда" (свињарска фарма у Богарашу и говедарска фарма у Горњем Брегу).

Нерешено питање одвођења отпадних вода из домаћинстава и индустријских комплекса, и одвођење отпадних вода у непрописно изграђене септичке јаме, негативно утиче на квалитет земљишта.

Одлагање комуналног отпада на територији општине Сента од 2001. године се врши на депонији која је формирана у близини насеља Сента, на некадашњем позајмишту земљишта. Депонија поседује неке од основних заштитних мера, али није санитарно уређена. Локација и капацитет депоније задовољавају потребе Општине, мада је њена функција привремена, до преласка на систем регионалног депоновања комуналног отпада.

Одлагање животињских лешева и ветеринарских конфиската се врши на постојећој локацији јаме-гробнице, која није уређена у складу са важећим правилницима.

Напуштене локације за одлагање комуналног отпада и животињских лешева на територији КО Сента, такође угрожавају земљиште и водоносне слојеве.

Деградационе пунктове представљају и позајмишта глине, као и дивља сметлишта.

У оквиру грађевинског рејона насеља Сента се налази депонија шећеране на коју се одлажу отпадне материје технолошког процеса шећеране (отпад биолошког порекла). Муљ из таложника Фабрике шећера се одлаже на отвореном простору у близини фабрике и реке Тисе.

Отпад са ових депонија је деградирао запоседнуто земљиште.

Бука

Мерењем је установљено да је ниво буке, у насељу Сента повишен. Бука у Сенти потиче од саобраћаја и радних активности, посебно занатских радњи за обраду метала.

4.10. Заштита од елементарних непогода и одбрана земље

Елементарне или природне непогоде које могу настати на подручју општине Сента су земљотрес, поплаве, пожари, ерупције нафте и гаса.

Према Привременој сеизмолошкој карти (1982. год), на подручју општине Сента очекивани максимални интензитет **земљотреса**, за повратни период од 100 и 200 година, износи 7°MCS. Земљотрес ове јачине може нанети велике штете само објектима који су изграђени од слабијег грађевинског материјала или набоја односно черпића. Од укупно изграђених објеката у Општини⁶, око 56 % је изграђено од тврдог материјала док су остали објекти изграђени од меког материјала (то се посебно односи на објекте изграђене пре 1960. године). Међутим, евидентна је разлика у односу процента изграђених објеката од тврдог материјала у Сенти (око 65%) и у осталим насељима (свега око 30 % је изграђено од тврдог материјала).

Природни водотоци, Тиса и Чик, и изграђена каналска мрежа чине површинску хидрографску мрежу у општини Сента. Извршена регулација ових водотока и изграђена каналска мрежа, у великој мери, обезбеђују заштиту подручја од евентуалних **поплава**.

Настајање **пожара**, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у урбаним срединама – већа насељена места и градови који имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са високим пожарним оптерећењем и сл. Осим општинског центра – Сенте, сва остала насеља су сеоског типа, припадају отвореном типу насеља, са широким, пространим улицама, мање густине изграђености и са објектима ниске спратности (углавном приземни објекти). Опасност од избијања пожара постоји и на гасним пољима и сабирним гасним станицама, инсталацијама нафте и нафтних деривата за дистрибуцију и промет запаљивих течности.

Ветрови који дувају на овом простору су најчешћи из северозападног правца, а нешто мање из југоисточног правца, али је њихова честина дувања много мања од војвођанског просека. Анализа средњих брзина ветрова је показала да ово подручје спада у подручје са slabим ветровима.

Повремени продори олујних и градобитних облака проузрокују појаву **града**, који може да нанесе велику штету, нарочито пољопривредним усевима.

На подручју општине налазе се **гасна поља** "Чантавир" и "Ада", на којима је могућ настанак ерупције гаса, како при истражним радњама тако и при процесу производње. У случају појаве ерупције гаса постоји опасност од настанка пожара и ширења отровних гасова, а при ерупцијама без пожара, околина може бити загађена угљоводоницима, угљендиоксидом и сл.

⁶ Попис станова 2002. године.

5. Потенцијали и ограничења подручја просторног плана

Потенцијали развоја су:

- велика заступљеност плодног пољопривредног земљишта, I, II, III и IV бонитетне класе,
- богатство територије Општине у минералним сировинама (нафта, гас и хидротермални потенцијали) и површинским и подземним водама,
- повољан геосаобраћајни положај, мрежа јавних путева и услови за унапређење укупне саобраћајне инфраструктуре,
- могућност изградње нових радних површина, пратећих и јавних садржаја у оквиру грађевинског рејона општинског центра,
- река Тиса, која као европски коридор спаја туристичку регију Горња Тиса у оквиру северне туристичке зоне са Дунавом,
- могућност финалне прераде пољопривредних производа у капацитетима прерађивачке индустрије,
- постојећа комунална инфраструктура коју је потребно кроз даља улагања унапредити,
- потенцијали туристичке понуде и ресурси термалне воде који се могу користити у балнеолошке сврхе,
- богато и разноврсно мултиетничко-културно наслеђе и природна добра.

Ограничења развоја су:

- лоша демографска ситуација Општине (висок индекс старења),
- ексцентричан положај насеља Сента у односу на остала насеља, што изазива неравномерност развоја простора Општине,
- одлив квалитетне радне снаге из Општине, успорен раст малих и средњих предузећа и низак комунални стандард изазван недостатком инвестиционих улагања,
- недостатак целовитог програма (стратегије) развоја привреде за територију Општине,
- недовољна опремљеност сеоских насеља Општине комуналном инфраструктуром и јавним службама,
- недовољна заступљеност смештајних капацитета за развој туризма,
- недовољна истраженост минералних сировина на простору Општине,
- велика финансијска улагања због потребе експропријације пољопривредног земљишта на коме би се подизао део ваншумских појасева,
- нерешено питање регионалног управљања комуналним отпадом Општине и отпадним водама руралних насеља.

II ПРЕДЛОГ ОСНОВНИХ И ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА

1. Основни циљеви развоја

Основни циљеви заштите, развоја и уређења подручја Плана су:

- Стварање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Сента;
- Рационално коришћење простора ради повећања функционалне и развојне ефикасности;
- Изналажење простора и могућности за остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- Задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и обезбеђивање услова за запошљавање;
- Очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности и непокретних културних добара;
- Туристичка валоризација природних и антропогених вредности на простору општине Сента, и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма које је могуће развијати;
- Заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја;
- Интеграција заштите животне средине у све појединачне секторске политике и стратегије развоја;
- Планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије;
- Увођење енергетски економичнијих технологија и постепени прелазак на максимално могуће коришћење обновљивих природних ресурса;
- Подстицање производње и примене технологија које смањују загађивање животне средине и производњу отпада;
- Максимално могуће смањење, у складу са достигнутом степеном друштвено-економског развоја, свих активности које имају негативне ефекте на природу.

2. Посебни циљеви развоја по појединим областима

2.1. Становништво, мрежа и функција насеља

Циљеви и смернице у области развоја и размештаја становништва, мреже и функције насеља општине Сента су:

- Постизање оптималне и што равномерније густине насељености на територији Општине;
- Постизање оптималног нивоа урбаног и руралног живљења по насељима, у зависности од укупних природних и створених потенцијала;
- Преиспитивање постојећих граница грађевинских рејона насеља, уз сагледавање потребе за ширењем, односно смањењем појединих насеља;
- Повећање нивоа социо-економске развијености подручја.

Остали циљеви дефинисани су у складу са препорукама из ППРС и у односу на хијерахијски ниво, специфичне функције и потенцијале насеља:

- Сента ће и убудуће имати функцију општинског центра и као насеље градског карактера развијаће се у мањи индустријски и робно-транспортни центар. У планском периоду може да прерасте у туристичко место, развијањем секундарних, терцијарних и непривредних делатности у складу са функцијом и посебним природним и културним вредностима;
- Остала четири насеља – Горњи Брег, Торњош, Кеве и Богараш су насеља руралног карактера, која ће и убудуће имати функцију локалне заједнице, у којима ће се развијати пољопривреда и производња здравствено безбедне хране. У планском периоду требало би да постојећу саобраћајну инфраструктуру боље искористе за

пласирање роба. Комбиновањем развоја пољопривреде и других привредних активности, од малих производних погона, занатства, трговине, сервисних и финансијских услуга, до туризма и домаће радности, развијати примарне, терцијарне и непривредне делатности у складу са улогом насеља.

2.2. Јавне службе

Циљеви развоја и организације јавних служби у општини Сента су:

- Постизање заступљености јавних служби по насељима, у складу са хијерархијским нивоом и функцијом насеља, а на основу смерница из ППРС;
- Оснивање оних јавних служби које ће насељима дати специфичну, специјализовану функцију и искористити подручја са посебним природним и културним вредностима;
- Развој јавних служби прилагођених специфичним потребама сваког насеља и потребама локалног становништва;
- Промене у организацији рада јавних служби и прилагођавање потребама и особеностима локалних заједница, увођење комплементарних и пратећих активности;
- Већу употребу савремених информатичких и других комуникационих средстава, са циљем да се повећа доступност јавних служби и установа за грађане, а посебно оне из удаљенијих насеља.

2.3. Привреда

Циљ израде Просторног плана у области привреде је утврђивање стратегије развоја подручја компатибилне са основним циљевима развоја и унапређења, природних и створених вредности и контроле утицаја привредних активности на животну средину.

Општи циљеви развоја привреде су:

- Формирање стабилне и развојним потенцијалима подручја примерене привредне структуре;
- Обезбеђење услова за постизање пуне запослености локалног становништва;
- Подизање укупног друштвеног стандарда;
- Остварење потпуне инфраструктурне и комуналне опремљености свих насеља општине.

Посебни циљеви развоја привреде су:

- Бржи развој пољопривредне производње у правцу афирмације овог подручја као произвођача здраве хране;
- Развој агроиндустрије на бази расположивих сировина биљног и животињског порекла;
- Развој индустрије кроз валоризацију расположивих ресурса, променом производних програма и увођење савремених технологија;
- Развој нових прерађивачких делатности и мањих погона, првенствено из области агрокомплекса у сеоским насељима Општине;
- Развој малих и средњих предузећа, као и широког комплекса делатности које се могу организовати у оквиру постојећих привредних предузећа и у сеоским домаћинствима;
- Комплексна валоризација најзначајнијих природних и створених потенцијала туристичке понуде којом ће се обезбедити услови за развој ловног, риболовног, бањског, излетничког, спортско-рекреативног и културно-манifestационог туризма;
- Развој производног и услужног занатства у складу са потребама привреде и становништва, као и са њиховом просторном дистрибуцијом;

- Развој капацитета трговине на мало у складу са порастом животног стандарда и променама у систему потреба становништва;
- Стварање услова за потпуније активирање потенцијала у области грађевинарства (традиција, капацитети, квалификована радна снага).

Основни циљеви и задаци израде Просторног плана општине Сента, у **пољопривреди**, су:

- Утврђивање предуслова за оптимални развој пољопривредне производње тржишне оријентације, на посматраном простору;
- Правилно препознавање оних специфичности и производних могућности овог подручја, које му пружају компаративне предности у односу на друга подручја;
- Стварање предуслова за укрупњавање земљишног поседа;
- Маркација површина погодних за наводњавање на датом простору;
- Идентификација просторних развојних могућности по пољопривредним делатностима;
- Израда пројектне документације за конкретне пројекте у функцији ефикасније производње свих грана пољопривреде.

Општи циљеви у области **шумарства** су:

- Унапређење стања шума;
- Коришћење шума у складу са одрживим развојем и еколошким принципима;
- Повећање површина под шумама.

У наредном периоду у области **индустрије и рударства** (експлоатација глине и плина), која је друга привредна грана у Општини, приоритети су:

- Динамичнији развој прехранбене индустрије (производња шећера, млека и млечних производа, прерада житарица и меса);
- Развој текстилне индустрије, која је по свом значају и обиму одмах иза прехранбене;
- Развој индустрије коже и обуће и металне индустрије;

Општина Сента лежи на најважнијем путу у регији (левом краку коридора "10"), која данас чини главну артерију протока робе и људи према Средњој и Западној Европи, што чини изузетан потенцијал развоја привреде. Присутна су три вида сообраћаја: друмски, железнички и водни - река Тиса, са изграђеним савременим пристаништем.

У наредном периоду се планира даљи развој и модернизација, пре свега пристаништа у Сенти, (у склопу изградње робно-транспортно центра).

Развој капацитета **терцијарних делатности** (трговине, угоститељства, занатства) биће условљен укупним привредним развојем, а биће у директној зависности од раста производње, животног стандарда и куповне моћи становништва.

Са аспекта развоја **туризма** предмет израде Просторног плана су валоризација природних и антропогених вредности подручја, које се могу туристички валоризовати.

Основни циљеви развоја туризма су:

- Урадити целовити програм развоја туризма за територију Сента, којим би се определио развој појединих облика туризма и његова организованост;
- Развој туризма базирати на повољним природним и антропогеним вредностима;
- Ојачати и побољшати материјалну базу, пропаганду и организацију туризма, што је и предуслов туристичког развоја. У том смислу је неопходно планирати проширење постојећих смештајних и ресторанских капацитета као и опремање других објеката и простора за пријем домаћих и страних туриста;

- Основу будућег развоја туризма треба да чине, пре свега, атрактивни природни туристички мотиви, богатство риболовне и ловне дивљачи, река Тиса, потенцијали термалне воде и бројни антропогени мотиви на територији Општине.

2.4. Шуме, шумско земљиште, ваншумско зеленило и лов

Посебни циљеви који се односе на подручје општине Сента су:

- Очување постојећих шума, шумског земљишта (уз Тису и друге мање водотоке) и ваншумског зеленила и унапређење њиховог стања;
- Повећање површина под шумама на рачун шумског земљишта и пољопривредног слабијег бонитета, изузетно IV и V катастарске класе;
- Пошумљавање нових површина у оквиру изворишта вода, речних токова;
- Подизање заштитних имисионих шума у граничним зонама индустријских постројења и саобраћајница;
- Повећање површина под ваншумским зеленилом формирањем заштитних појасева поред саобраћајница, мелиорационих канала и у оквиру пољопривредног земљишта (пољозаштитни појасеви), ради заштите од ветра и еолске ерозије;
- Формирање заштитног зеленила у оквиру економија, салаша и депоније комуналног отпада, других објеката у атару као и свих деградираних површина (позајмишта, јаловишта, копова глине) и ловних ремиза;
- Формирање свих категорија насељског зеленила у свим насељима Општине;
- Обезбеђење и трајно јачање и развој општекорисних функција шума, повезивањем шума, ваншумског зеленила и зеленила насеља у систем зелених површина.

У области развоја ловства на територији општине Сента општи циљеви су:

- Повећање бројности и структуре дивљачи;
- Очување ретких и угрожених врста;
- Повећање економских ефеката ловства.

Посебни циљеви проистичу из специфичности ловишта и спроводиће се кроз важеће ловне основе и годишње планове газдовања установљеног ловишта "Сенћански салаши".

2.5. Заштита природе

Основни циљеви у оквиру заштите природе су:

- Заштита еколошког коридора реке Тисе (влажних станишта) као саставног дела Паневропске еколошке мреже;
- Заштита еколошких коридора регионалног значаја (водоток Чик и Чанал);
- Картирање и валоризација локалитета слатина, мртваја и отворених водених површина која се одликују изузетном природном вредношћу као станишта флористичких вредности и птица као заштићених природних реткости кроз израду планова и програма заштите.

2.6. Заштита споменика културе

Непокретна културна добра треба штитити интегрално са простором у коме се налазе и третирати их као развојни потенцијал подручја општине Сента.

Културно наслеђе треба максимално штитити од свих облика неконтролисаних урбанизације и изградње, затим од реконструкција које су непримерене постојећој насељској структури, од изградње индустријских погона и великих инфраструктурних

система, објеката посебне намене и других објеката, који могу трајно да деградирају не само њихово окружење, већ и да им угрозе идентитет.

Основни циљеви везани за заштиту и коришћење споменика културе су:

- Заштита, неговање и презентација познатих споменика;
- Истраживање, откривање и проучавање нових, уз поштовање основних циљева утврђених овим Планом;
- Очување темеља националних култура, као и култура које су постојале пре појаве националних култура, или су се паралелно развијале;
- Организовано развијање свести и едукација о значају културног наслеђа за живот и рад, као битног предуслова за очување националног идентитета;
- Реинтеграција непокретних културних добара у савремени животни амбијент;
- Развијање службе заштите културних добара како би добила улогу активног учесника у стварању и обликовању простора;
- Заштита културног наслеђа, која мора бити стална, свеобухватна и ефикасна.

2.7. Заштита животне средине

Основни циљеви у оквиру заштите животне средине су:

- Формирање јединственог катастра загађивача на територији општине Сента као и успостављање контролног мониторинга параметара животне средине;
- Стварање повољних микроклиматских услова на територији Општине повећањем површина под шумама и ваншумским зеленилом (садња заштитних појасева у оквиру пољопривредног земљишта, каналске и саобраћајне инфраструктуре);
- Смањење и контрола употребе пестицида и других хемијских препарата у пољопривредној производњи;
- Снижење високих подземних вода на угроженим локалитетима;
- Стварање услова за пренамену и заштиту постојећих деградираних простора, позајмишта и копова глине;
- Заштита насеља од високих поплавних вода сталним одржавањем постојећег система одбрамбених насипа;
- Пречишћавање свих отпадних вода (комуналних и индустријских), ради одржавања квалитета воде водотока, канала и подземних вода;
- Снабдевање насеља потребном количином квалитетне воде за пиће;
- Рационално организовање путне и железничке мреже Општине ради смањења негативних утицаја моторних возила на окружење и повећања безбедности;
- Санирање и рекултивација свих неуређених и непрописно лоцираних сметлишта у Општини, као и других деградираних простора (позајмишта, депресија);
- Санитарно депоновање комуналног и нетоксичног индустријског отпада и животињских лешева у складу са важећим правилницима и Националном стратегијом управљања отпадом Владе Републике Србије;
- Рационално газдовање и спровођење мера заштите у току експлоатације и коришћења природних ресурса.

2.8. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

У области саобраћајне инфраструктуре на простору општине Сента истичу се следећи основни циљеви:

- Стварање просторних и осталих услова за свеобухватни развој саобраћаја на овом простору, како би се иницирао свеобухватни развој Сенте и руралних подручја и његова афирмација, нарочито у домену привредних активности и туризма;

- Формирање нове комплетне општинске саобраћајне матрице, како би се створили оптимални услови повезивања Сенте и окружења као и свих насеља са окружењем и сировинским залеђем – атаром, ради снижавања трошкова транспорта;
- Остваривање услова за развој саобраћаја и саобраћајних манифестација на овом простору заснованих на стратешким опредељењима и принципима одрживог развоја;
- Укључивање приобаља Тисе у пројекте Европске уније, кроз развој наутничког туризма и формирање марине за чамце.

Водопривредна инфраструктура

Као делови основног стратешког циља у области водопривреде, на подручју општине Сента систематизовани су следећи циљеви:

- Дефинисање водопривредног развоја и могућности водопривреде као подстицајног, или ограничавајућег фактора у оквиру других компонената развоја подручја;
- Заштита територије и насеља од поплаве високих спољних вода Тисе;
- Очување и унапређење заштите од поплава, ерозија, као и других видова штетног дејства вода, при чему се и други системи (урбани, привредни, инфраструктурни итд.) упућују како да усмере свој развој да би се заштитили од штетног дејства вода;
- Заштита обрадивих пољопривредних површина и насеља од сувишних унутрашњих вода и високих подземних вода из прве (фреатске) издани;
- Интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода;
- Спровођење контролисаног прихватања, спровођења и пречишћавања отпадних вода од свих потрошача воде, у циљу заштите квалитета подземних и површинских вода;
- Контролисано прихватање и спровођење сувишне атмосферске воде путем система посебне насељске каналске мреже у најближе реципијенте - у мелиоративну каналску мрежу и депресије по ободу насеља;
- Обезбеђење довољне количине квалитетне воде за потребе наводњавања што више обрадивих пољопривредних површина у вегетационом периоду, од априла до краја септембра месеца, кад је у већини случајева изражен дефицит воде у земљишту;
- Осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене, као и заштита и унапређење животне средине;
- Унапређење свих делатности на водама и око њих, како би се успешно могли реализовати други циљеви у области водопривреде;
- Заштита и уређење сливова са гледишта развоја водопривредних система и развоја других водопривредних грана, посебно шумарства, путем заштите и ревитализације угрожених екосистема.

Енергетска инфраструктура

Задатак Просторног плана је:

- Утврдити програм и смернице развоја енергетске и телекомуникационе инфраструктуре;
- Синхронизовати развој енергетске инфраструктуре са свим активностима на овом подручју и тиме обезбеди најповољније услове за заштиту животне средине и очување природних вредности.

Електроенергетска инфраструктура

У области електроенергетске инфраструктуре основни циљеви су:

- Обезбедити квалитетну и сигурну двострану испоруку електричне енергије диктирану потрошњом у наредном периоду за све потрошаче на подручју општине Сента;

- У потпуности ревитализовати преносну мрежу;
- Обезбедити коридоре за нову преносну мрежу;
- По потреби изградити нове 20kV водове;
- Изградити нове и реконструисати постојеће трафостанице 20/0,4kV, у складу са захтевима реконструисане дистрибутивне мреже и порастом потрошње;
- У насељима изградити квалитетну јавну расвету по захтевима ЈКО.

Телекомуникациона и РТВ инфраструктура

Основни циљеви у области телекомуникационе и РТВ инфраструктуре су:

- Обезбедити потребан број телефонских прикључака за становништво Општине, домаћинства у насељима и привредне субјекте;
- Обезбедити мрежу високог квалитета, поузданости и расположивости изградњом јединствене транспортне мреже;
- Изградити међумесни телекомуникациони систем ПТТ, за осигурање квалитета међумесних веза довољног капацитета;
- Положити оптичке каблове и омогућити савремен систем преноса;
- Заменили дотрајалу опрему и модернизовати мрежу, да би се обезбедило поузданије и квалитетније функционисање телекомуникационог система ПТТ и услови за увођење савремених услуга;
- Увести нове телекомуникационе услуге увођењем оптичких каблова у месну мрежу;
- Увести мобилне услуге засноване на радио преносу;
- Изградити модерне приступне кабловске мреже, за обезбеђење широкопојасних сервиса, развој јавних, комерцијалних и локалних радио и ТВ програма, уз константно праћење и укључивање нових технологија у складу са светским трендовима;
- Осигурати коридоре за РР везе;
- Изградити микроталасне системе за дистрибуцију радио и телевизијских програма у сеоским и мањим градским срединама изолованим острвима КДС.

Термоенергетска инфраструктура

У области термоенергетске инфраструктуре основни циљеви су:

- Гасификација на предметном подручју на бази усклађених концепција гасификације и топлификације, у сврху задовољења потреба крајњих корисника у широкој потрошњи;
- Побољшање рада и поузданости постојеће разводне гасоводне мреже, као и њен даљи развој;
- Функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса;
- Развој и коришћење алтернативних облика енергије;
- Одрживи развој енергетске инфраструктуре и заштите животне средине;
- Истраживање и експлатација потенцијалних лежишта нафте, природног гаса и геотермалних вода;
- Истраживање примене геотермалне енергије за бањско рекреативне потребе и загревање.

III ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

1. Коришћење и заштита природних ресурса

Природни ресурси општине Сента су:

- пољопривредно земљиште,
- шумско земљиште,
- биљни и животињски свет,
- површинске и подземне воде и
- минералне сировине.

Пољопривредно земљиште које се на територији општине Сента углавном користи за ратарску производњу, потребно је штитити мерама и активностима којима се трајно обезбеђују природне функције земљишта. У том смислу забраном коришћења пољопривредног земљишта у друге сврхе, осим у случајевима утврђеним Законом и овим Планом, забраном испуштања и одлагања отпадних и штетних материја, контролисаном применом минералних ђубрива и препарата за заштиту, избором адекватних технологија у обради земљишта и противерозионих мера, сачуваће се квалитет земљишта тј. његова физичка, хемијска и биолошка својства.

Пољопривредном земљишту које је коришћено за експлоатацију минералних сировина пројектима рекултивацуре дати намену блиску пређашњем стању.

Пољопривредно земљиште треба заштитити пољозащитним појасевима од штетног дејства еолске ерозије којом се односе и земљиште и усеви у фази семена, што за последицу има смањење приноса.

Ваншумско зеленило уз путеве и канале је, такође, у функцији заштите пољопривредног земљишта, с обзиром да утиче на унапређивање микроклиматских услова окружења.

Шумско земљиште на територији Општине треба повећати са садашњих 0,67%, пошумљавањем слабијих бонитетних класа пољопривредног земљишта, изузетно IV и V катастарске класе. Шумско земљиште као ресурс треба користити у складу са његовим биолошким капацитетима, како би ефекти производње у шумарству били већи. Сем тога, неопходно је остварити и заштитне (превасходно водозащитну) и социоекономске функције шума. Одговарајући избор станишта за пошумљавање, избор врста дрвећа, као и примена прописане технологије гајења шума, спада у најважније превентивне мере заштите шума и шумског земљишта.

Биљни и животињски свет и вредне делове природе који су под претходном заштитом као станишта природних реткости (водотоци, мртваје, слатине), треба користити тако да се не угрози њихов опстанак. Сталном пропагандом и едукацијом, посебно млађе популације, указивати на значај заштите коју треба спроводити и кроз бројне активности.

Површинске и подземне воде Општине је потребно користити у мери и на начин да се не угрози њихов квалитет. Преиспитати старе планове, програме и пројекте и усагласити их са међународним нормама и конвенцијама одрживог коришћења воде као природног ресурса. Уз водотокове и канале подизати заштитне појасеве ради смањења негативних утицаја пољопривредног окружења. Одбрану од поплава усагласити са важећим међународним конвенцијама. Пречишћавањем отпадних вода пре њиховог упуштања у водотоке (реципијенте), сталном међународном сарадњом и праћењем и контролом њиховог стања, могуће је очувати квалитет површинских вода, пре свега водотока реке Тисе.

Подземне воде, посебно изворишта, такође, треба штитити од загађења, посебно оне у пливим водоносним слојевима одговарајућим техничким мерама.

Минералне сировине на територији Општине које су заступљене као неметалне минералне сировине за добијање грађевинског материјала, хидрогеотермални потенцијал и угљоводоници у течном и гасовитом стању (нафта и гас), користити у складу са принципима одрживог развоја. Постојеће просторе на којима се експлатишу минералне сировине по завршетку експлоатационог периода, треба вратити у пређашње стање рекултивацијом и дати им намену којом се не угрожава стање животне средине.

Основна правила развоја, заштите, коришћења и уређења простора Општине у овој области дата су у наредним поглављима детаљније.

2. Демографски развој

Пројекција

На основу утврђених биодинамичких карактеристика популације, досадашњих развојних тенденција, планираних мера демографске политике, као и прогнозираног привредног и укупног друштвеног развоја, у периоду 2002-2021. год. за посматрана насеља општина Сента је прогнозиран пад укупног броја становника, тако да ће 2021. године у насељима у убухвату Плана живети 23200 становника. Просечна величина домаћинства износиће 2,5 чланова по домаћинству, а укупан број домаћинстава биће 9340.

Табела 21. Пројекција становништва у планском периоду

Насеље	Број становника		Индекс 2021/02	Прос. стопа раста 2002/21	Број домаћинстава		Просечна величина домаћинства	
	2002	2021			2002	2021	2002	2021
Богараш	724	650	89,8	-0,6	283	260	2,6	2,5
Горњи Брег	1889	1700	90,0	-0,6	739	655	2,6	2,6
Кеви	887	700	78,9	-1,3	355	285	2,5	2,5
Сента	20302	18500	91,1	-0,5	7938	7500	2,6	2,5
Торњош	1766	1650	93,4	-0,4	651	640	2,7	2,6
Укупно	25568	23200	90,7	-0,5	9966	9340	2,6	2,5

3. Просторни развој мреже насеља и јавних служби

Мрежа и функција насеља

Функционална диференцијација насељске мреже заснована је на постојећој категоризацији. **Општински центар** је насеље Сента као развијени градски центар са израженим централним функцијама, док су остала четири **насеља – локалне (месне) заједнице** руралног карактера. Од тога, Горњи Брег и Торњош су села са развијеним сеоским центром, а Кеви и Богараш су села са непотпуним сеоским центром. С тим у вези, у погледу извесних функција, насеље Кеви гравитира Торњошу, док Богараш гравитира Горњем Брегу. Сва четири насеља – локалне заједнице, су функционално повезана са општинским центром, а центар Општине је усмерен ка регионалном центру Суботица и, делимично, регионалном центру Кикинда (извесне административне функције), а за задовољавање потреба вишег реда и ка макрорегионалном центру Нови Сад (високо специјализовано здравство, високо и специјално образовање, извесни садржаји у области културе, спорта, информатичке делатности, комуникација и сл).

Постојећу мрежу насеља у будућности не треба проширивати, али насеља треба међусобно што боље повезати разним видовима саобраћаја.

Насеље Сента ће и даље имати функцију општинског центра. У планском периоду треба да се развије, са једне стране, у мањи индустријски центар, док са друге стране, треба да прерасте у туристичко место, развијањем секундарних, терцијарних и непривредних делатности у складу са функцијом и посебним природним и културним вредностима. Такође, Сента је насеље градског карактера са израженим централним функцијама, па у складу са тим треба формулисати услове за уређење и изградњу грађевинског рејона.

Горњи Брег, Торњош, Киви и Богараш су насеља која ће и убудуће имати функцију локалне заједнице. Такође, насеља ће задржати рурални карактер и у складу са тим треба формулисати услове за уређење и изградњу њихових грађевинских рејона. У насељима треба развијати делатности из области прераде пољопривредних производа, базираних на производњи здравствено безбедне хране. Постојећу саобраћајну инфраструктуру треба унапредити и искористи за пласирање роба и услуга.

У планском периоду, заснованом на досадашњем развоју, неопходно је преиспитивање постојећих површина и намена, а самим тим и преиспитивање граница грађевинских рејона насеља. Грађевински рејони свих насељених места у општини Сента дефинисани су на основу урбанистичких планова, односно Просторног плана општине: Генерални урбанистички план Сенте ("Службени лист општине Сента", број 1/92 и 7/03), Урбанистички план насеља Горњи Брег ("Службени лист општине Сента", број 16/81), Урбанистички план насеља Киви ("Службени лист општине Сента", број 28/81 и 6/88), Урбанистички план МЗ Богараш ("Службени лист општине Сента", број 11/89) и за Торњош - Просторни план општине Сента ("Службени лист општине Сента", број 1/92).

Исказана је потреба за ширењем грађевинског рејона насеља Сента (за радне садржаје, становање и теретну железничку станицу), као и у осталим насељима Општине у мањој мери, изузев насеља Киви. У наредном планском периоду ће се, на основу смерница из Просторног плана, а кроз израду новог одговарајућег урбанистичког плана за свако насеље дефинисати просторни развој насеља, граница грађевинског рејона, услови за уређење, изградњу, заштиту и коришћење грађевинског земљишта. При томе, постојеће грађевинске рејоне треба што рационалније искористити, а ширење насеља свести на што мању меру, јер су сва насеља окружена високо квалитетним пољопривредним земљиштем, које представља драгоцен природни потенцијал Општине.

Јавне службе

Постојећа организација јавних служби по насељима општине Сента углавном задовољава потребе становника и има ниво опремљености за хијерархијски ниво општинског центра и осталих насеља, у складу са препорукама датим у ППРС. Поред постојећих садржаја планирају се још:

- У области **социјалне заштите**: дом за смештај пензионера и других старих лица и дом за смештај ученика (оба у Сенти);
- У области **здравствене заштите**: центар за рехабилитацију и специјализована лечења - бања (у Сенти);
- У области **културе, информатичке делатности и комуникација**: библиотека (у Кивију), дом културе са библиотеком (у Богарашу), народни универзитет и информациони центар – ликална радио станица и новине (у Сенти);
- У области **физичке културе**: спортско-рекреативни центар вишенаменског карактера (у Сенти), физкултурна сала (у Богарашу) и уређени и опремљени спортски терени (у Кивију и Богарашу).

Табела 22. Постојеће и планиране јавне службе у насељима општине Сента

Врста јавне службе	Сента	Горњи Брег	Торњош	Кеви	Богараш
I Управа и администрац.					
1. СО, Општинска управа	+				
2. Месна заједница	+	+	+	+	+
3. Суд	+				
4. МУП, полицијска станица	+				
5. Катастар	+				
II Социјална заштита					
1. центар за социјални рад	+				
2. геронтолошки центар	+				
3. дом за старе	**				
4. дом за ученике	**				
5. предшколска установа	+	+	+	+	+
III Образовање					
1. основна школа (I-IV раз.)				+	+
2. основна школа (I-VIII р.)	+	+	+		
3. средња школа	+				
4. музичка школа	+				
IV Здравствена заштита					
1. амбуланта, здрав. станица	+	+	+	+	+
2. дом здравља	+				
3. болница	+				
4. центар за рехабилитац. и специјализована лечења	**				
5. апотека	+	+	+	+	+
6. ветеринарска станица	+	+	+	+	+
V Култура и информиса.					
1. библиотека	+	+	+	*	*
2. музеј	+				
3. галерија	+				
4. позориште	+				
5. биоскоп	+				
6. дом културе	+	+	+	+	**
7. народни универзитет	*				
8. информациони центар (радио, локалне новине)	*				
VI Физичка култура					
1. уређени спортски терени				+	+
2. уређени и опремљени спортски терени	+	+	+	*	*
3. спортски објект (фиск. сала, спортска хала)	+	+	+	+	**
4. купалиште - базени	+				
5. спортско-рекреативни центар вишенаменског карактера	**				

НАПОМЕНА:

+ постојећи насељски садржај

* потребан насељски садржај (преорука из ППРС)

** могући насељски садржај (ако постоји интерес и економска основа)

У планском периоду потребно је пратити просторни и демографски развој сваког насеља и старосну структуру становништва и у складу са тим развијати јавне службе (обезбеђивање услова за: саобраћајну и информатичку доступност, организовање пратећих и комплементарних садржаја уз поједине делатности, развој територијалних мобилних јавних служби и слично). Развој јавних служби зависиће и од расположивог грађевинског фонда, економске моћи и активности локалне заједнице, традиције, културне развијености и потенцијала, заинтересованости инвеститора и слично.

Пожељно је стимулисати и приватну иницијативу у сектору јавних служби, развијати различите програме прилагођене особеностима подручја и локалне заједнице, као што су:

- брига о деци,
- социјална и здравствена заштита (деце, жена, старих лица),
- специјализована образовања (побољшање квалитета основног образовања, образовање за оне који намеравају да остану у области пољопривредне производње и слично),
- организовање агроветеринарских и сличних установа,
- туристичке организације (бањски, спортско-рекреативни, културноманифестациони, наутички, ловни, риболовни и етно туризам).

4. Просторни развој руралних подручја

Глобално посматрано, изузев насеља Сента, које је градског карактера, читаву територију Општине, чине заправо рурална подручја.

Концепција просторног развоја села и уопште руралних подручја полази, пре свега, од начела вишефункционалног-интегралног развоја и јачања економске снаге пољопривредних домаћинстава и њиховог укључивања у тржишне услове привређивања.

Таква развојна концепција подразумева развој и најповољније коришћење производних ресурса пољопривреде и других привредних, услужних и посредничких делатности у руралном подручју.

Планирани просторни развој руралних подручја обухвата:

- Интегрисање села и других садржаја у атару, као што су салаши, тзв. "шорови" – зоне становања ван грађевинских рејона насеља настале груписањем више салаша, радне зоне, зоне кућа за одмор и рекреацију и слично, у привредни, културни и социјални развој руралних подручја;
- Побољшање комуникације између садржаја у руралном подручју и центара вишега реда надоградњом постојеће и изградњом нове инфраструктуре;
- Коришћење веће могућности комплементарног развоја села и атара;
- Рационално коришћење земљишта у циљу подизања веће искоришћености земљишта унутар постојећих граница грађевинског рејона и грађевинског земљишта ван грађевинског рејона, усмеравањем изградње на подручја са изграђеном инфраструктуром;
- Подизање нивоа комуналне опремљености руралних подручја;
- Афирмација различите туристичке понуде у руралном подручју – етно, ловни и риболовни туризам.

Планирано унапређење пољопривреде, изградња и модернизација свих видова инфраструктуре, развој туризма, посебно на салашима, допринеће да се рурална подручја брже и адекватније развијају уз заустављање негативних демографских тенденција.

5. Развој привредних делатности

Основно стратешко опредељење општине Сента представља ревитализација читавог подручја Општине путем динамичнијег и складнијег развоја привреде, привредне и друштвене инфраструктуре и подизања укупног друштвеног стандарда. На тој основи

могућа је и реализација знатно вишег нивоа општих услова живота и рада становништва Општине.

Постојећи природни, створени, материјални и институционални услови у основи обезбеђују могућност реализације овог стратешког циља, као и дефинисање основних праваца будућег развоја привреде Општине.

5.1. Пољопривреда

Повољни природни и створени потенцијали у области пољопривредне производње омогућавају развој различитих видова пољопривредне производње (ратарство, повртарство, воћарство, виноградарство и сточарство), као и развој агроиндустрије на бази расположивих сировина биљног и животињског порекла. Бржи развој пољопривреде предпоставља одговарајуће промене у структури производње праћене повећањем приноса и ефикаснијом организацијом откупа и промета основних производа пољопривреде.

Значајан развојни потенцијал Општине представља могућност развоја тзв. малог агробизниса за који постоји квалитетан сировински потенцијал, одговарајући просторни услови (нарочито у сеоским насељима Општине), квалификована радна снага и заинтересованост великих тржишта у окружењу, која могу да апсорбују ову производњу. Развој малог агробизниса значајно ће допринети повећању степена запослености у Општини, бољем коришћењу постојећег сировинског потенцијала и повећању прихода локалног становништва.

Развој пољопривреде у наведеном смислу захтева одговарајуће активности на едукацији пољопривредних произвођача, обезбеђење повољних кредитних линија за развој и инвестирање и стварање услова за рационално повезивање пољопривредних произвођача у циљу укрупњавања поседа и боље организације откупа.

Ратарство

У наредном периоду у општини Сента ратарска производања остаће доминантна грана биљне производње. Посебну пажњу потребно је посветити уско специфичним програмима производње. Полазећи од природних предности за ратарску производњу, добре педолошке карактеристике земљишта, умерено континенталне климе, и створених вредности које се огледају у традицији ратарске производње на овом подручју и релативно високог стручног знања носилаца развоја пољопривреде, потребно је осавременити производњу применом нових технологија у складу са савременим научним сазнањима.

Правци развоја пољопривреде су да се:

- Обезбеди прехранбена сигурност грађана довољним количинама квалитетних производа;
- Обезбеде довољне количине квалитетних сировина за прехранбену индустрију, како домаћих тако и страних произвођача;
- Повећа производња квалитетног семена за домаће произвођаче и за извоз;
- Дође до већих економских ефеката ратарске производње изменом структуре сетве и применом нових технологија;
- Посвети посебна пажња националним уско специфичним програмима производње;
- Повећају површине под индустријским и крмним биљем на рачун површина под житима;
- Повећају површине за семенску производњу у условима наводњавања;
- Очувају земљишни ресурси водећи рачуна о квалитету земљишта;
- Избором технологије производње не изазове негативан утицај на животну средину;
- Донесе стратегија развоја пољопривреде као најзначајније привредне гране, уз ослонац на домаће научно-образовне институте и стручне службе.

Повртарство

С обзиром да територија Општине поседује добре агроеколошке услове, реално је очекивати да се у наредном периоду повећају површине у повртарској производњи, а уз примену савремених технологија да дође и до значајног повећања приноса.

Правци развоја повртарске производње су:

- Повећање површина под повртарским културама при чему би оне требале да достигну површине од око мин. 10% укупне површине пољопривредног земљишта,
- Повећање производње поврћа као другог усева;
- Подизање већег боја батеријских стакленика и пластеника;
- Разноврснији производни програм, увођењем квалитетнијих и отпорнијих нових сорти високог нутритивног и здравственог квалитета;
- Осавременавање баштенског начина производње уз избор сорти које захтевају веће ангажовање људске радне снаге и комбиновање са производњом у заштићеном простору;
- Набавка нове специјализоване савремене механизације;
- Повећање образовног нивоа пољопривредних произвођача, путем стручних саветовања о достигнућима у савременој повртарској производњи;
- Обезбеђење вишег степена прераде на месту настанка сировина (сушење, паковање, производња амбалаже, транспорт, итд).

Воћарство и виноградарство

Са циљем унапређења воћарско-виноградарске производње на подручју општине Сента, а у складу са оријентацијом на интензивирање ових грана пољопривреде, правци развоја воћарско-виноградарске производње су:

- Контролисати производњу садног материјала и по препорукама стручне службе подизати нове воћњаке и винограде;
- Садни материјал бирати према типовима земљишта;
- Спровести санацију младих запуштених засада и вршити крчење старих дотрајалих воћњака и винограда;
- Подизати засаде избором отпорнијих врста и сорти који нарочито показују отпорност према проузроковачима болести и штеточина;
- Увести интегралан биолошки концепт у воћарско-виноградарској производњи како би се пратили светски трендови производње;
- Повећати укупне површине под трајним засадима водећи рачуна о истовременом побољшању квалитета производа.

Остали видови биљне производње

С обзиром на квалитет земљишта и традицију у производњи и других култура на отвореном простору у наредном периоду ће доћи до неминовног смањења површина под ниско акумулативним гранама производње.

Потребно је развити постојећи програм узгоја цвећа и сагледати могућност узгоја зачинског, ароматичног и лековитог биља.

Сточарство

Стање у сточарству на територији Општине карактеришу нагомилани проблеми праћени слабир производним резултатима спрам могућности подручја и перманентни пад производње. Правци развоја сточарства су:

- Утврдити стратегију развоја сточарства за територију општине Сента, уз израду јединственог одгајивачко-селекцијског програма;

- Обезбедити довољне количине квалитетне хране првенствено на подручју Општине;
- Дефинисати јасне критеријуме и израдити одговарајући одгајивачко-селекцијски програм;
- Успоставити задовољавајући здравствени статус животиња уз стални надзор ветеринарске службе;
- Обезбедити повезивање примарне производње са прерађивачком индустријом, како би се ускладили планови производње;
- Специјализовати производњу у сточарству у правцу млечног и месног типа;
- Извршити адаптацију постојећих објеката фарми, а нове објекте пројектовати и изводити у више фаза и етапа реализације;
- Уводити нова савремена научна сазнања у процес производње;
- Контролисати квалитет сточне хране од улазних компоненти до готових крмних смеша;
- Израдити посебан програм ревитализације и унапређења сточарства за територију целе Општине и дефинисати носиоце спровођења програма.

Остали видови сточарске производње

У свим насељима постоји интересовање за производњу неконвенционалних видова анималне производње. У насељима би се уз релативно мала улагања могли организовати разни видови производње у постојећим објектима као основна или додатна делатност.

Неки могући видови овакве производње су:

- гајење фазана у контролисаним условима,
- фармски узгој препелица,
- гајење пужева,
- узгој нутрија, чинчила и кунића и
- гајење глиста.

У општини Сента нису довољно искоришћене могућности за развој пчеларства, те је неопходно у свим стратешким опредељењима нагласити да постоје добри услови за развој овог вида производње.

Пољопривредна механизација

У Општини Сента регистровано је око 2.100 трактора и око 230 комбајна. Стање пољопривредне механизације је углавном лоше а просечна старост је око 20 година. Савремена пољопривредна производња захтеваће и савремену механизацију и опрему.

У наредном периоду најважнији задаци ће бити:

- Осавремењавање машинског парка;
- Побољшање квалитета машина;
- Организовање техничко саветодавне службе;
- Израда критеријума и карата за оцену погодности појединих типова земљишта за конзервацијске системе обраде;
- Едукација пољопривредних произвођача ради правилног избора одређених типова машина и опреме;
- Остваривање научно-техничке сарадње са суседима из региона на унапређењу квалитета машинског парка;
- Развој предузећа за пружање услуга, одржавање и сервисирање механизације и опреме.

Уређење и коришћење вода у пољопривреди

У наредном периоду ће се са променом сетвене структуре и интензивирањем пољопривредне производње наметнути неминовност израде нових и реконструкција постојећих заливних система.

Постојећа каналска мрежа за одводњавање је у доста лошем стању и у наредном планском периоду неопходно је извршити њену реконструкцију. Правци развоја, коришћења и уређења вода у водопривреди су:

- Извршити анализу рада постојећих система за наводњавање и одводњавање као и анализу свих њихових делова (црпне станице, каналска мрежа уређења итд.);
- Дефинисати приоритете који уз најмања улагања у првој фази могу дати најбоље резултате;
- Извршити измуљивање и чишћење постојећих канала детаљне каналске мреже;
- На теренима, чија конфигурација то дозвољава, канале за одводњавање користити као вишенаменске, омогућујући да се у одређеном периоду током вегетације могу користити за наводњавање;
- Извршити анализу квалитета воде прве издани погодне за наводњавање, а на високим теренима омогућити бушење бунара за потребе наводњавања мањих површина;
- Експлоатацију свих водопривредних система организовати и планирати на савременим, рационалним и научно-стручно верификованим критеријумима;
- На пољопривредном земљишту лошијег квалитета планирати формирање рибњака.

5.2. Шумарство

Шуме, шумско земљиште и ваншумско зеленило

Висок проценат пољопривредног земљишта (око 90%) и заступљеност најплоднијих бонитетних класа, не дају велике могућности за планско повећање површина под шумама.

Шуме у оквиру Плана треба да остваре заштитне, културно-социјалне и производне функције, а ваншумско зеленило превасходно заштитну функцију.

Просторним развојем шума и шумског зеленила потребно је:

- Повећати површине под шумама пошумљавањем шумског земљишта – чистина и пољопривредног земљишта слабијег бонитета, изузетно IV и V катастарске класе уз сагласност надлежног Министарства;
- Пошумљавање нових површина ускладити са мерама заштите подручја предвиђених за заштиту;
- Шумско земљиште користити у складу са његовим биолошким капацитетима;
- Унапредити стање постојећих шума;
- Заснивати водозаштитне шуме уз водотоке у складу са условима заштите и водопривреде;
- Фаворизовати садњу аутохтоних састојина уз тежњу очувања аутохтоног пејсажа;
- Организовати трајну максималну шумску производњу;
- Остварити подизање ваншумског зеленила на око 2% територије Општине на деловима простора уз канале, путне коридоре, и у оквиру пољопривредног земљишта са циљем побољшања микроклиматских услова и повећања приноса у пољопривреди;
- Формирати заштитно зеленило уз радне површине у атару, на просторима за рекултивацију (напуштене депоније, деградирано земљиште), у зонама кућа за одмор и у виду ловних ремиза;
- Шуме и ваншумско зеленило повезати у систем зелених површина који ће омогућити јачање укупног био-еколошког система подручја.

Лов

Ловиште у границама подручја обухваћеног Планом има добре услове за развој и гајење дивљачи.

Правци развоја предвиђени Планом су:

- Постизање пуног економског капацитета ловишта;
- Заштита и очување ретких и угрожених врста;
- Изградња ловно-техничких објеката уз могућност ограђивања делова ловишта;
- Повећање економских ефеката ловства довођењем иностраних ловаца;
- Повећање смештајних капацитета будућих корисника ловишта.

5.3. Индустрија и мала и средња предузећа

Развој индустрије и малих и средњих предузећа је, поред развоја пољопривреде, основни стратешки приоритет Општине. Реализација овог приоритета захтева претходне активности локалне самоуправе на успостављању одговарајућег развојног амбијента:

- Бржи развој и модернизација капацитета, нарочито у области индустрије грађевинског материјала, прехранбене, дуванске и графичке индустрије;
- Стварање услова за привлачење домаћих и страних инвеститора и за директне контакте са потенцијалним инвеститорима;
- Унапређење и изградња потребне инфраструктуре за развој индустрије и малих и средњих предузећа (индустријске и радне зоне, саобраћајна, енергетска, комунална и друга инфраструктура);
- Развој инструмената за финансијску потпору успостављањем гарантних и развојних фондова, система субвенционирања, одговарајућих кредитних линија и сл;
- Утврђивање конкретних развојних програма и пројеката од стране локалне самоуправе и појединачних предузетника-инвеститора;
- Обезбеђење инситуционалне и финансијске подршке пројектима развоја малих и средњих предузећа, који омогућавају бржи раст запослености и повећања дохотка локалног становништва.

Развој малих и средњих предузећа је један од основних развојних опредељења Општине, како због стварања услова за брже запошљавање и пораст прихода локалног становништва, тако и због потреба и могућности активирања локалног сировинског потенцијала и квалификоване радне снаге. Посебан значај оваква предузећа имају у смислу стабилизације услова привређивања у Општини, пре свега због њихове флексибилности у односу на промене захтева тржишта.

У том смислу за подстицање развоја малих и средњих предузећа потребно је:

- Обезбедити услове за добијање повољних инвестиционих кредита од стране комерцијалних банака;
- Обезбедити адекватне услове и подршку за пласман производа и услуга малих и средњих предузећа на домаћем и страном тржишту;
- Обезбедити одговарајуће просторне услове за развој малих и средњих предузећа у свим насељима Општине.

Овако дефинисана развојна опредељења Општине захтевају и утврђивање стратегије просторног развоја ових активности и правила њиховог просторног размештаја.

У том смислу, а у циљу стварања услова за равномернији развој читавог подручја Општине, планира се активирање значајних просторних потенцијала сеоских насеља Општине путем обезбеђења услова првенствено за развој мањих погона из области

прераде пољопривредних производа и специјализоване производње и услуга за велике индустријске произвођаче.

Поред смањења притиска на просторне потенцијале централног насеља, овим ће се обезбедити и услови за повећање запослености у сеоским насељима и за трансфер становништва из примарних делатности. У сеоским насељима, такође, потребно је развијати капацитете за задовољавање основних, свакодневних потреба становништва у области трговине, занатства, угоститељства и комуналних услуга (терцијарни сектор).

За потребе развоја индустрије обезбеђен је простор са обе стране Улице Индустријски пут у Сенти.

5.4. Туризам

Претходне анализе природних и антропогених потенцијала, еколошких обележја простора, као и до сада изграђених објеката туристичке инфра и супраструктуре, показале су да се на подручју општине Сента може рачунати са развојем више облика туризма. Поред тога, анализе основних обележја и доминантних трендова који су присутни на тржишту иностране и домаће тражње показале су оправданост селективног развоја туризма и постојање тржишта тражње за више различитих садржаја туристичког производа, који се могу формирати на бази расположивих локалних ресурса. Зато су, при утврђивању носећих облика развоја туризма на простору Општине коришћена два основна критеријума:

- Ресурсна утемељеност туризма, која подразумева постојање туристичких ресурса - природних и антропогених, са одговарајућом типолошком структуром, довољним нивоом атрактивности и туристичке функционалности;
- Тржишна оправданост развоја туризма, која се темељи на постојању задовољавајућег обима и структуре тражње (домаће и иностране) за расположивим ресурсима и садржајима туристичког производа који се на бази њих могу формирати.

На основу напред извршених анализа и датих оцена о туристичким вредностима природних, еколошких и антропогених потенцијала, као и дефинисаних просторних целина и локалитета, може се закључити да општина Сента располаже разноликим мотивским и неким другим погодностима за успешан развој следећих облика туризма:

- бањског,
- културно-манifestационог,
- спортско-рекреативног,
- наутичког,
- ловног,
- риболовног,
- етно (сеоског) туризма,
- транзитног,
- као и неких других облика туристичког промета.

Бањски туризам има потенцијале у коришћењу богатих ресурса термоминералне воде који постоје на територији целе Општине. Конкретне могућности за коришћење термоминералних вода постоје у Сенти, у тзв. Народној башти, где се бушењем бунара довољне дубине, термоминерална вода након испитивања може користити у балнеолошке и рекреативне сврхе.

Културно-манifestациони туризам који је један од најразвијенијих видова туризма, у наредном периоду ће бити у већој мери саставни део туристичке понуде Сенте. У том смислу културне институције Сенте треба оспособити реконструкцијом или завршетком изградње за примање туриста (Градски музеј, Музеј Стевана Сремца, Спомен црква и др. институције).

Напуштени објекат школе у атару Аде КО Сента који је заштићено културно добро – споменик културе, могуће је под условима стручне институције ставити у функцију туризма и заједно са осталим објектима користити за одржавање летњих школа у природи.

Спортско-рекреативни туризам треба развијати у склопу комплетне туристичке понуде општине Сента. Неопходно је приступити планском уређењу комплекса Народне баште која ће сем спортско-рекреативних и смештајних услуга имати и еколошке вредности. За масовнији развој овог облика туризма, Општина располаже бројним могућностима. Оне су посебно садржане у природним погодностма и постојећим спортским објектима. У том смислу развијати спортове на води.

Поред објеката који омогућавају ограничено пружање услуга спортског туризма у затвореном простору, Општина располаже природним погодностима и могућностима за организовање бројних спортских такмичења и припрема спортиста на отвореном простору. Овоме нарочито погодују водене површине, као и морфолошка, климатска и биогеографска обележја простора Општине.

У склопу спортско-рекреативне понуде, потребно је уредити плажу на Тиси са свим пратећим објектима и инфраструктуром, простор за кампинг туризам и друге адекватне садржаје на атрактивним локалитетима у зони приобаља реке Тисе.

Наутички туризам у планском периоду развијати у складу са смерницама АПВ за развој туризма на води, којима је обухваћена мрежа примарних и секундарних наутичких центара где се налази и Сента са предвиђеном изградњом марине на Тиси.

Укључивање Сенте у наутички туризам не подразумева само изградњу марине, већ и уређење културно-историјског наслеђа, зеленила, увођење информационих обележја, уређење хотелијерског и ресторанског сектора и других аспеката који подразумевају богатију и разноврснију туристичку понуду. Најатрактивнији локалитет уз Тису је "Халас-Чарда" и он захтева континуирано одржавање и уклапање у околни пејсаж.

Ловни туризам у планском периоду ће и даље остати значајан део туристичке понуде Општине, са усмерењем на иностране кориснике овог вида туризма.

Ловни туризам представља најпрофитабилнији облик туристичког промета и потрошње. Широка лепеза услуга које се пружају ловцима, нарочито иностранцима, резултира разноликом и обимном ловно-туристичком потрошњом. Високи економски ефекти који се остварују развојем ловног туризма све више заоштравају конкуренцију на међународном тржишту овог сегмента туристичког производа.

Кључне факторе ове конкурентности чине:

- Одржавање изворности станишних услова за најтраженије врсте ловне дивљачи;
- Што већа заступљеност аутохтоних врста дивљих животиња;
- Ефикасне мере заштите дивљачи и ловних простора;
- Узгој и селекција дивљачи, при чему се посебна пажња поклања гајењу и рационалном коришћењу високотрофејних врста;
- Добра организација ловства и ловног туризма;
- Квалитетан и тржишно усмерен маркетинг;
- Адекватни смештајни капацитети.

Риболовни туризам ће се развијати на риболовним подручјима отвореног типа (река Тиса) и затвореног типа (мртваје Пана и Батка и акумулација Светићево).

Квалитетна организација спортско-риболовног туризма захтева, поред рибљег фонда, обезбеђење одговарајућих инфраструктурних објеката - уређени риболовни ревири са

пратећим објектима, смештајни капацитети за риболовце и др. Овај облик туризма могао би се успешно организovati на више водених пунктова на реци Тиси.

Етно туризам (сеоски туризам) је могуће развијати на бројним салашима у Општини и посебно атрактивној заштићеној амбијенталној целини салаша на Ором брегу и на другим атрактивним локалитетима ("Краљица воћа").

Бројна природна и културна обележја ових простора могу се успешно презентовати путем:

- Организовања школа у природи, са различитим тематским садржајима (еколошко образовање и едукација);
- Формирања еко-кампова (еколошких радионица);
- Организовања различитих научних и стручних скупова и семинара, са тематиком везаном за локалне природно-еколошке и културне вредности;
- Организовања боравка туриста са специфичним интересовањима усмереним ка природи, екологији, култури и другим обележјима овог простора.

Наведени и други садржаји могли би бити укључени у рад одговарајућих међународних организација и научних институција, као и бројних удружења љубитеља изворне природе, чиме би се остварили значајни маркетиншки ефекти по развој овог облика туризма.

У развоју **транзитног туризма** велики значај има река Тиса. Одговарајућим инфраструктурним опремањем овог пловног пута и адекватним маркетингом на циљаним иностраним тржиштима могло би се остварити извесно преусмеравање са главног-дунавског пловног правца на Тису. Поред тога, може се остварити и веома атрактивна комбинација наутичке пловидбе Дунавом, Каналом ДТД и реком Тисом.

Развој туризма Општине је условљен и повећањем смештајних капацитета, пре свега, у насељу Сента, на обали Тисе и смештајних капацитета за ловце изградњом ловачких домова.

Закључак је да се на простору Општине могу развијати различити облици туризма, са високим нивоом просторне и функционалне интегралности. За покретање различитих облика туризма је неопходан селективни приступ, уз одређивање приоритетних облика туризма чији ће се развој посебно стимулисати и потенцирати.

6. Инфраструктурни системи

6.1. Саобраћајна инфраструктура

Друмски саобраћај

Простор општине Сента је својим гео-саобраћајним положајем ексцентричан у односу на основне саобраћајне инфраструктурне коридоре-ауто-путеве, односно сабраћајне капацитете највишег хијерахијског нивоа. Кроз општински простор Сенте пролазе саобраћајно важни коридори друмског саобраћаја:

- државни пут I реда **бр. 24**, Суботица – **Сента** – Кикинда – Зрењанин – Панчево – Ковин, као основни капацитет међунасељског повезивања и повезивања привредно значајних регија,
- државни пут II реда **бр. 119**, Хоргош – Кањижа – **Сента** – Е-75 (петља Бачка Топола) – Бачка Топола – Кула – Бачка Паланка, који има дијаметрално пружање и из кога настају радијални путеви нижег хијерахијског нивоа ка појединим насељима и локалитетима у оквиру општинског простора,

- државни пут II реда **бр. 122, Сента** – Ада – Бечеј - Е-75 (петља Ковиљ) – Бачка Топола. Овај пут представља основну везу овог простора са центром Покрајине и он је основни апсорбер даљинског саобраћаја,
- државни пут II реда бр. **119.1**, Жедник – Нови Жедник - Чантавир - Торњош, који је мањим делом у оквиру Општине и врло је значајан у међуопштинском повезивању (Сента – Суботица) и у оквиру везе са катергорисаним путевима вишег хијерархијског нивоа (ДП бр. 22 и 22.1).

Будући концепт друмског саобраћаја на простору општине Сента је замишљен као систем радијалних саобраћајних капацитета различитог хијерахијског нивоа. Биће омогућено задовољење свих нивоа потенцијалних захтева и то како високог комфора доступности, тако и високог нивоа интернасељског повезивања уз омогућавање оптималног опслуживања атара-сировинског залеђа као значајног извора привредних активности (шећерана и сл.) у оквиру општине Сента.

Ова основна стратешка одредења преточена у оперативни ниво активности представљена су кроз просторно установљење нове трасе државног пута I реда **бр. 24** Суботица – **Сента** – Кикинда – Зрењанин – Панчево – Ковин, кроз насеље Сента и у делу трасе (неизграђена деоница ка Суботици), са свим потребним елементима за ову категорију пута.

Траса овог пута ван насеља утврђена је по оптималној трајекторији са минималним заузећем пољопривредног земљишта, али са елементима који омогућавају оптималне перформансе свих структура возила. Овај пут се јавља као основна просторна веза са путевима највишег хијерахијског нивоа на ширем простору и треба да омогући највиши ниво интер-регионалног повезивања на највишем нивоу саобраћајне услуге и комфора. Тачна временска реализација изградње овог пута (ван насеља) ће бити када се стекну услови рационалне градње ове инвестиције. Унутар насеља Сента траса овог пута биће утврђена и реализована кроз израду нижих облика урбанистичке документације.

Државни путеви II реда ће остати у оквиру постојећих траса само их треба модернизовати према стандардима ЕУ.

Оспособљавање осталих постојећих саобраћајних капацитета ће се реализовати кроз модернизацију у делу постојеће трасе, за шта је потребно значајно инвестиционо улагање.

У будућности ће на нивоу општине Сента егзистирати и систем локалних (општинских) путева који ће углавном повезивати насеља, или ће повезивати поједине локалитете и привредне субјекте у атару са насељима. Изграђеност ових путева биће у функционалној зависности од значаја и економских ефеката који се постижу њиховом изградњом. У планском периоду се планира реконструкција и изградња следећих општинских (локалних) путева:

- Л-1 - Торњош –Кеви
- Л-2 - Прикључни пут до Богараша
- Л-3 - Прикључни пут до жел. станице Богараш
- Л-4 - Прикључни пут до Горњег Брега
- Л-5 - Торњошки пут (од Сенте преко Горњег Брега до Кевија)
- Л-6 - Батки Пут
- Л-7 - Ађански пут
- Л-8 - Пут ка шећерани
- Л-10 - Пут према црпној станици ДТД
- Л-11 - Пут до "Халас чарде"
- Л-12 - Пут за "Ел-гас"

Ови путеви ће се у саобраћајној матрици Општине имплементирати у систем путева који ће пружати задовољавајући ниво проточности-проходности и безбедности одвијања интерног саобраћаја.

У наредном периоду на простору општине Сента постојаће и некатегорисани путеви (атарски, шумски и остали путеви) који ће служити обављању интерног саобраћаја, али ће системски бити повезани у један затворени саобраћајни систем и чиниће нову основну саобраћајну матрицу општине Сента.

Пошто је комасација у општини Сента извршена нема потребе за анализама просторне дисперзије свих нивоа атарских путева, већ ће се постојећа уређеност атара прихватити и у будућности, с тим да делимичне комасације морају поштовати постојећу просторну уређеност.

Будућа просторна уређеност општине Сента подразумева и постојање одређених путних садржаја (бензинске и гасне станице, аутосервиси, теретни терминали и сл.). Они се могу градити на свим локацијама ако су задовољени саобраћајни технолошки и безбедоносни услови, као и услови заштите животне средине и одрживог развоја.

За развој немоторног саобраћаја у наредном планском периоду, потребно је истражити могућност за имплементацију бицикличких стаза ван насељених места. Ако се за то искажу одговарајући захтеви, бицикличке стазе је могуће градити у оквиру коридора државних путева.

Железнички саобраћај

Железнички саобраћај на простору општине Сента ће се одвијати у оквиру постојећих пружних коридора, осим у оквиру урбаног простора Сенте где се планира измештање теретног железничког саобраћаја по ободу насеља (западно уз коридор обилазнице државног пута). На овај начин би се неутралисали негативни утицаји на урбано живљење и животну средину. Планира се изградња новог триангла и свих елемената-објеката који су неопходни за безбедност саобраћаја. Реконструкција и модернизација осталих пруга ће омогућити побољшања експлоатационих параметара како би се железница на овом простору укључила у систем транспорта регионалним пругама према европским стандардима. Као неопходност савремене организације железничког саобраћаја на овом простору, јавља се потреба за изградњом нове теретне железничке станице у Сенти (јужно од насеља). Облик и ниво станице ће бити утврђени израдом технолошког пројекта у оквиру утврђене микролокације. Изградња железничке станице је условљена претходном изградњом обилазнице, односно измештањем теретног железничког саобраћаја из насеља Сента.

Водни саобраћај

Водни саобраћај треба да буде потенцијал који ће се користи у сврху привредних (нарочито туристичких активности), кроз обезбеђење доступности овом простору.

Будућа изграђеност капацитета за путничке бродове у оквиру насеља Сента – подразумева савремено опремљен пристан за путничке бродове. Пристан треба опремити садржајима за водни и друмски саобраћај који својим нивоом услуга треба да афирмише овај простор и локалитете.

Изградња новог водног терминала у оквиру РТЦ-а подразумева и изградњу капацитета логистичке подршке и складишта по захтеву стандарда ЕУ.

Задржаће се постојећи скелски прелаз на Тиси низводно од Сенте. У домену наутичког туризма је планирана изградња марине, односно пристана за чамце у зони постојећег моста на Тиси. На тој локацији за имплементацију свих потребних садржаја постоје одлични просторни, хидролошки и инфраструктурни услови као и потребно окружење

(близина централних садржаја Сенте). Изградња овог капацитета би утицала на афирмацију простора општине Сента.

Изградња наутничког центра на Тиси – марине, планирана је на основу ППРС и документације Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој "Потенцијали за развој наутничког туризма Потисја, 2005."

Ваздушни саобраћај

Ваздушни саобраћај (путнички и карго) за кориснике овог простора биће обављани преко аеродрома "Никола Тесла" у Сурчину до оспособљавања аеродрома у Новом Саду. На простору општине Сента егзистирају поједине земљане писте за авионе пољопривредне авијације, али због промена у власништву оне неће бити просторно дефинисане и могу се просторно установљавати где буду испуњени остали релевантни услови.

6.2. Водопривредна инфраструктура

Снабдевање водом

У складу са опредељењима, снабдевање водом највишег квалитета оствариће се развојем регионалног система водоснабдевања (у овом случају регионални систем горње Тисе), из којег ће се снабдевати становништво насеља општине Сента, као и они технолошки процеси у којима је неопходна вода највишег квалитета. За снабдевање овог региона предвиђене су, поред постојећих изворишта, и прерађене речне воде Тисе. Овом систему, поред насеља општине Сента, припадају и насељена места у општинама Суботица, Кањижа, Нови Кнежевац, Чока, Ада, Кикинда и Нова Црња. Алтернативна решења везана су за довођење вода са веће удаљености (алувијална издан између Бездана и Богојева преко Бачке Тополе и Суботице).

До тада, даљњи развој водоснабдевања ће се развијати у правцу који је сада у функцији, уз повећање броја црпних бушотина на постојећим или новим извориштима са изградњом појединачних уређаја за дотеривање квалитета воде по захтеваним критеријумима.

У наредној табели дате су укупне предвиђене потребе становништва и индустрије за водом одређене на основу броја становника, прикључености на водоводне системе и норме потрошње за пројектовани период до 2026. г.

Табела 23. Потребе становништва и индустрије за водом

Висококвалитетне Воде ($10^6\text{m}^3/\text{год.}$)	Индустрија ($10^6\text{m}^3/\text{год.}$)	Укупно ($10^6\text{m}^3/\text{год.}$)
12,9	1,3	14,2

Извор: Водопривредна Основа Србије, 2002.

Иако се иде на рационализацију потрошње и максималну штедњу подземних ресурса питке воде, по потреби ће се извршити проширење постојећих изворишта са неколико бунарских водозавата због континуалног пропадања извесног броја бунара, а и како би се у насељима са по једним бунаром остварио потребан резервни капацитет.

Уколико се на основу претходног истраживања установи да на постојећим насељским локацијама изворишта нема могућности за бушење нових бушотина (што би могао да буде случај код малих насеља са једним до два бунара), то ће захтевати оформљивање нових изворишта, што представља значајније и дуготрајније кораке у техничком и финансијском смислу.

Ради рационализације коришћења висококвалитетне воде за пиће и заштите од непотребног расипања, потребно је на минималну меру свести губитке на водоводној мрежи.

Процес рационализације коришћења питке воде се може спровести:

- смањењем броја дефеката заменом и реконструкцијом дотрајале водоводне мреже,
- увођењем што бољег система мерења како би се открила места настанка губитака,
- едукацијом – дизањем свести потрошача сталним информисањем, рекламама, наградним играма које организују водоводи, јавним дискусијама, продајним изложбама опреме за уштеду,
- политиком цена која штити од непотребног расипања овог природног блага.

У свим решењима комплексних водопривредних система која користе воду највишег квалитета - снабдевање становништва увек има приоритет при расподели воде на кориснике.

Постојећа водоводна мрежа у насељима се задржава са делимичном реконструкцијом на деоницама које не задовољавају планске потребе.

Насеља ће се снабдевати водом из артешких водоносних слојева уз строгу контролу исправности воде пре и у току експлоатације. Посебну пажњу посветити избору места за бушење, као и регулисању зоне око бунара и објеката у мрежи, у складу са Законом о водама.

Снабдевање водом у оквиру рубних предела насеља и атару, као и тамо где нема могућности за снабдевање водом преко водоводне мреже, биће решено индивидуално, путем бушених бунара.

Код снабдевања индустријских капацитета, који продукују веће количине отпадних вода, увести обавезу рационализације потрошње увођењем процеса рецикулације, чиме ће се обезбедити вишеструка употреба захваћане воде, очување и заштита водних ресурса како од загађења, тако и од прекомерне експлоатације и исцрпљивања појединих издани.

Снабдевање технолошком водом је могуће из првог водоносног слоја (фреатска издан) уз сталну контролу воде пре и у току експлоатације или из водотокова.

У области развоја водоводних система на територији Општине основни правци развоја су:

- Стриктно поштовање режима заштите изворишта подземних и површинских вода у свим извориштима комуналних водовода;
- Очување локалних изворишта, чак и оних мањег капацитета, и након повезивања појединих насеља са регионалним системима, ради обезбеђивања виталних функција система и у кризним хаваријским ситуацијама;
- Постепено повезивање свих парцијалних водовода у јединствен регионални систем, којим се остварује висока поузданост функционисања и прописан, стално контролисан квалитет воде;
- Коришћење свих локалних изворишта која обезбеђују воду доброг квалитета;
- Смањивање специфичне потрошње воде у домаћинствима, политиком реалних цена воде, мерењем утрошка воде и мерама планске рационализације потрошње;
- Управљачко-информационо осавремењавање водоводних система, увођењем мерног – мониторинг система, који ће омогућавати праћење динамике потрошње у свим важнијим гранама мреже, као и брзу дијагностику поремећаја и кварова у раду система;
- Коришћење технолошке воде са властитих захвата површинских и подземних вода нижег квалитета, рецикулација воде и планска рационализација потрошње.

Одвођење вода

Површинске воде, природни и вештачки водотокови изложени су перманентној деградацији, упуштањем отпадних индустријских и насељских вода. Зато се ове воде морају прихватити и одвести до реципијента. На простору општине Сента развијаће се сепарациони канализациони системи, којима ће се посебно одводити фекалне отпадне воде, а посебно атмосферске отпадне воде.

Основни задатак канализационог система је потпуна хидротехничка санитација урбаних простора. Фекални канализациони системи треба да прикупе и одведу ван територије све отпадне воде формиране при употреби и коришћењу. Канализациони системи су у врло уској вези са водоснабдевањем и представљају функционалну и органску целину са њим. Због тога се канализациони системи морају развијати упоредо са развојем система водоснабдевања.

Индустријске отпадне воде решаваће се, по потреби, посебним системима. Зависно од врсте и типа загађене воде, вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предtretман, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном и атмосферском отпадном водом.

Услови предtretмана индустријских отпадних вода треба да:

- заштите здравље особља које ради на одржавању канализационих система,
- заштите канализациони систем и објекте на њему,
- заштите процес пречишћавања отпадних вода на централном уређају,
- обезбеде одстрањивање материја из индустријских отпадних вода, које се мало или никако не одстрањују на централном уређају за пречишћавање отпадних вода, а које могу угрозити захтевани квалитет вода реципијента.

Пре упуштања отпадних вода у реципијент предвиђа се њихово пречишћавање на насељским постројењима за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). Карактер реципијента предвиђа, односно захтева висок степен пречишћавања. После пречишћавања на уређајима за пречишћавање отпадних вода, пре испуштања у реципијент, концентрација појединих загађујућих материја у ефлуенту мора задовољавати услове које прописује надлежно водопривредно предузеће.

Туристички локалитети и центри, као и зоне куће за одмор проблем одвођења отпадних вода ће решавати преко компактних мини уређаја за биолошко пречишћавање.

Биотип постројења су мала постројења која служе за потпуно биолошко пречишћавање отпадних вода из мањих насеља, хотела, одмаралишта и сл, а капацитета од 50 до 2000 ЕС (еквивалентних становника). Степан пречишћавања на таквим пречистачима је већи од 95 % разградње органске материје, а по захтеву се може извести и поступак са уклањањем азота и фосфора. Рад оваквих уређаја је потпуно аутоматизован с минималним трошковима погона и одржавања. Уређај се изводи као укопани кружни базен прекривен нагазном решетком, смештен на смеру канализације без потребе извођења црпне станице. На уређају нема покретних делова (дуваљке и електро ормарић су смештени у посебну просторију) ради чега је трајност неограничена, а сви материјали су отпорни на агресивне медије.

Где год је могуће, користити тзв. групне системе, којима се једним ППОВ пречишћавају отпадне воде из више оближњих насеља, повезаних магистралним колекторима са одговарајућим КЦС (канализационим црпним станицама).

Развој атмосферске канализације има задатак заштите урбанизованих површина унутар насеља и индустријских погона од плављења атмосферским водама. Кишну канализацију конципирати за меродавне услове (временски пресек, урбанизованост простора, рачунска киша итд.), а етапно реализовати тако да се изграђени делови рационално уклапају у будуће решење.

У насељима општине Сента, постојећа мрежа отворених канала ће се ширити у складу са потребама, са уливима у најближе потоке путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала (потока). За атмосферске отпадне воде са зауљених и задржаних површина (бензинске пумпе исл.), предвидети одговарајући третман на сепаратору уља и таложнику. Садржај уља у третираној води не сме бити већи од 0,1 mg/l, а суспендованих материја од 30 mg/l.

Приликом израде плана који евентуално предвиђа израду концепта атмосферске канализације, потребно је претходно дефинисати укупне количине упуштених вода и сходно томе уз консултацију надлежних органа водопривреде, проценити могућност прихвата дефинисаних количина. У случају да су процењене количине упуштених вода веће од оних на које су димензионисани за делове каналске мреже у које се предвиђа упуштање, потребно је предвидети могућност реконструкције (повећање протицајног профила и сл.). Без обзира на евентуалну потребу реконструкције са надлежним водопривредним предузећима, потребно је уговорно решити прихват прикупљених вода.

У случају да се у неки од канала у склопу система за одводњавање предвиђа упуштање атмосферских вода прикупљених са било које површине, потребно је имати у виду да се могу упуштати само чисте воде и евентуално технолошке које морају бити пречишћене, без таложљивих или муљевитих материја (пливајући предмети, амбалажа, делови хране, тешки метали, разна уља, и течности за моторе и сл.) ради обезбеђења II.6 класе квалитета воде у каналу односно крајњем реципијенту.

Атмосферске и условно чисте технолошке воде (расхладне и сл.), чији квалитет одговара II.6 класи квалитета воде, могу се без пречишћавања упуштати у малиорационе канале.

Изливи атмосферских и пречишћених вода у мелиорационе канале морају бити изведени на одређен начин да би се спречило деградирање и нарушавање стабилности косина канала.

Основни правци развоја у области одвођења отпадних вода су:

- Канализационе системе развијати као дистрибуиране системе, тако да са гледишта транспорта отпадних вода и препумпавања представљају заокружене, економски оправдане целине, које се могу заокружити изградњом одговарајућих ППОВ општег типа;
- Даљи развој канализације спроводити по сепарационом систему: посебно за отпадне воде насеља и оних индустрија које се након предtretмана смеју прикључити на канализације за отпадне воде, а посебно за кишне канализације;
- Насеља која немају канализационе системе, укључити у систем, без обзира на дотадашња привремена решења;
- Забрани евакуацију отпадних вода у напуштене бунаре и упојне јаме;
- Отпадне воде индустрије упуштати у градску канализацију тек након предtretмана, којим се пречишћавају до нивоа да смеју да буду усмерене према ППОВ општег типа. Посебно је забрањено уводити у градску канализацију опасне материје и супстанце које би ометале и разбијале процес биолошког пречишћавања у ППОВ;
- У циљу рационалног коришћења простора, где год је могуће, користити тзв. групне системе, којима се једним ППОВ пречишћавају отпадне воде из више оближњих насеља, повезаних магистралним колекторима са одговарајућим КЦС;
- Димензионисање кишне канализације треба примерити значају подручја која се њоме штити и величини потенцијалних штета од плављења делова насеља и саобраћајница. Капацитети не би требало да буду мањи од оних који су потребни за прихватање тзв. двогодишње кише, нити већи од тзв. десетогодишње кише;
- На малим водотоцима, уколико се исти уводе у системе кишне канализације, где год је то могуће, обликовањем терена и коришћењем зелених површина, извршити ретензирање-ублажавање великих вода пре њиховог увођења у колекторе.

Хидротехничке мелиорације (одводњавање и наводњавање)

Правци развоја у области одводњавања и наводњавања су:

- Регулисање водног режима у земљишту, уз изградњу и реконструкцију постојећих система за одводњавање који ће омогућити интензивну пољопривредну производњу.

Полазиште за техничка решења у домену хидротехничких мелиорација је ревитализација постојећих мелиорационих система и постепено смањење садашњег заостајања Србије у домену наводњавања изградњом нових система на земљиштима највиших бонитетних класа. Будући системи се планирају као интегрални мелиорациони системи (одводњавање, наводњавање, заштита од спољних вода), са свим мерама хидротехничких и агротехничких мелиорација.

Системи за одводњавање реализују се тако да се уклапају у решења интегралног уређења простора, при чему се води рачуна о потреби касније доградње и система за наводњавање.

Воду за наводњавање користити из прве издани која се не користи за снабдевање становништва. Допремање воде до парцела на којима не постоји изграђена каналска инфраструктура ће се вршити црпним станицама високог притиска и цевном мрежом.

Критеријум за оцену погодности земљишта за наводњавање узима у обзир три параметра:

- рељеф терена,
- могућност довода воде из прве издани одговарајућег квалитета и
- квалитет земљишта.

Према плановима и програмима развоја надлежног водопривредног предузећа, предвиђено је унапређење водопривредних делатности и активности на следећим просторима општине Сента:

1. Слив "Сенћански рит" - наставиће се активности на развоју наводњавања кроз оспособљавање целе каналске мреже за двонаменску функцију (одводњавање и наводњавање). Искључено је коришћење канала у друге сврхе ради очувања потенцијала за органску пољопривредну производњу.
2. Слив "Макош" - у северном делу је планирано наводњавање (око 150 ha), уз поштовање ефикасног одводњавања за време одбране од поплаве.
3. У оквиру комбината за индивидуалне фармере планирана је изградња (доградња) система за наводњавање, коришћењем постојећих капацитета водозахвата и каналске мреже уз доградњу потребних додатних пумпних станица и развода до потрошача.

Заштита од спољних и унутрашњих вода

Основни стратешки правци заштите од поплава на територији Општине су:

- Одржавати постојећу мрежу одбрамбених насипа и регулисаних корита;
- Заштитне системе складно уклопити у урбано и остало окружење, са својом вишенаменском функцијом: линијски заштитни системи - као елемент урбаног уређења обала, водећи рачуна о функционалном повезивању насеља са рекама, системи за одводњавање - за комплексне мелиорационе системе, и ретензије за ублажавање таласа великих вода - као елемент рекреационих површина насеља;
- Повећање поузданости заштитних система реализацијом "касета", којима се евентуални пробој линија одбране локализује на мањој површини;
- Уклапање насипа у све друге садржаје који се граде у близини, како не би била угрожена његова функција (да у његовој близини нема објеката који би могли да

отежају или онемогуће његово одржавање у периодима дуготрајне одбране од великих вода).

Заштита вода

Основни задатак у области заштите вода је заштита квалитета вода до нивоа да се оне могу користити за потребе корисника са највишим захтевима у погледу квалитета вода. У наредном периоду, предузеће се мере заштите ресурса пијаћих вода као националног богатства, које ће се користити искључиво за водоснабдевање становништва. Код свих врста изворишта, а посебно код изворишта чије су воде намењене водоснабдевању становништва, морају се предузети све потребне мере развоја и превентивне заштите изворишта вода од случајног или намерног загађивања. Ово се у првом реду односи на потребу увођења зона санитарне заштите и опште санитарно уређење изворишта, систематску контролу и адекватну службу за реализацију постављених циљева.

У циљу заштите вода и водних ресурса, забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама.

За технолошке отпадне воде потребно је предвидети предtretман код сваког загађивача као и пречишћавање на постројењу пре упуштања у реципијент, тако да упуштена вода задовољава IIб класу квалитета воде.

Пречишћене санитарно-фекалне отпадне воде и технолошке воде се могу упуштати у реципијенте (отворене канале) с тим да задовољавају следећи квалитет воде:

- ВРК₅ ср. дневни до 25 mg/l
- НРК до 125 mg/l
- суспендоване материје до 35 mg/l
- укупан N до 15 mg/l
- укупан P до 2 mg/l
- масти и уља (етарски екстракт) до 0,1 mg/l
- штетне и опасне материје у складу са Правилником о опасним материјама у водама ("СЛ. гласник СРС", бр. 31/82).

У циљу постепеног смањења загађења вода и довођења свих деоница водотока у планском периоду у прописану класу предвиђа се:

- 1) смањење емисије суспендованог и органског загађења из концентрисаних извора који су обухваћени програмом за око 90%,
- 2) свођење емисије тешких метала на вредности прописане стандардима ефлуента,
- 3) свођење емисије токсичних органских супстанција на вредности нормиране квалитетом ефлуента и
- 4) оплемењивање малих вода.

Забрањено је упуштати у мелиорационе канале, баре или водотоке било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода које по Уредби о категоризацији вода одговарају IIб класи. Уколико се планира испуштање осталих отпадних вода у канале, морају се обавезно комплетно пречистити (примарно и секундарно) до траженог степена квалитета.

Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим правилницима који обрађују ове услове а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити подземних и површинских вода.

6.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

На простору обухваћеном Планом, постоји изграђена преносна и дистрибутивна мрежа, коју је у циљу квалитетног и сигурног снабдевања електричном енергијом потрошача потребно ревитализовати и обезбедити двострано напајање.

Према поставкама планског решења, насеља обухваћена Планом и површина у околини насеља, предвиђа се пораст потрошње електричне енергије у сваком од појединих насеља, и у обухвату Плана, посматрано у целини.

Повећањем потрошње електричне енергије постојећих потрошача, домаћинства и индустрије, повећаће се оптерећење постојећих дистрибутивних трафостаница, те ће бити потребно повећати инсталисане снаге трафостаница реконструкцијом постојећих и изградњом нових трафостаница. Од посебне је важности предвидети све потребе у инсталисаној снази и обезбедити их благовремено, како не би дошло до преоптерећења дела мреже и појединих трафостаница, а самим тим до кварова и прекида у снабдевању електричном енергијом.

Планира се да годишња потрошња електричне енергије до краја планског периода за све потрошаче у обухвату Плана износи око 167,27GWh, а вршна снага око 42,21MW.

Табела 24. Потрошња електричне енергије на подручју обухвата Плана за плански период

	потрошња GWh год. 2025.	вршна снага MW год. 2025.	број трафостаница 630kVA
Сента	148,2	37,41	74
Горњи Брег	5,67	1,4	3
Богараш	3,48	0,87	3
Торњош	6,56	1,6	4
Кеви	3,36	0,94	2
Укупно	167,27	42,21	86

Правци развоја електроенергетске инфраструктуре су:

- Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору у обухвату плана биће и даље из трафостанице ТС "Сента1"110/20 kV и ТС "Сента2"110/20 kV у које ће се по потреби уградити још по један енергетски трафо снаге 31,5 MVA и ТС "Чантавир" 35/10kV тј., будуће ТС "Чантавир" 110/20kV;
- Насеља Торњош и Кеви напајаће се преко 20kV извода, реконструкцијом постојећег 10kV извода "Торњош", а потребно је обезбедити и напајање из ТС "Сента1" 110/20 kV, изградњом дела 20 kV далековода;
- На простору општине Сента потребно је изградити 20 kV водове за повезивање са ТС 110/20 kV у окружењу, ради обезбеђивања резервног напајања у случају испада далековода 110 kV;
- Потребно је изградити квалитетну нисконапонску мрежу и реконструисати постојеће 10kV водове у 20 kV;
- Изградњом нових трафостаница 20/0,4 kV напонског преноса и реконструкцијом постојећих 10/0,4 kV обезбедити довољно капацитета за све потрошаче;
- Нисконапонску мрежу у појединим насељима, општине Сента потребно је реконструисати;
- На простору општине Сента планиран је део трасе 400 kV далековода Суботица 3-Кикинда са заштитним коридором.

Термоенергетска инфраструктура

Општина Сента стратешки се определила за:

- развој гасоводне инфраструктуре,
- експлоатацију термоминералних вода,
- рационално коришћење и штедњу необновљивих ресурса и штедњу произведене енергије,
- стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине,
- стимулисање коришћења нових и обновљивих извора енергије и
- смањење конфликта између коришћења енергетских ресурса и инфраструктуре и заштите животне средине.

Правци развоја термоенергетске инфраструктуре су:

- Обезбедити коридоре за изградњу разводне гасоводне мреже са пратећим објектима гасоводне инфраструктуре (МРС) за снабдевање свих потрошача на територији Општине;
- Истражним радовима на простору Општине утврдити потенцијале минералних сировина (нафта, природни гас и геотермална вода).

Предности **природног гаса** (економичност, еколошки најчистије фосилно гориво, једноставна експлоатација и транспорт, исплативост улагања) у односу на друге конвенционалне енергенте за производњу енергије, стратешки су определиле избор природног гаса као примарног енергента који ће се користити на подручју општине Сента.

У наредном планском периоду потребно је стимулисати развој и коришћење **алтернативних облика енергије**, чиме би се знатно утицало на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природне и животне средине. Приликом развоја и коришћења алтернативних облика енергије, редослед приоритета развоја је следећи: биомаса, биогаз, геотермална енергија, сунчева енергија и енергија ветра.

6.4. Телекомуникациона инфраструктура

У наредном периоду предвиђена је потпуна дигитализација телефонске мреже, што подразумева увођење дигиталних комутационих центара и дигиталних система преноса у свим равнима мреже. Ово подразумева и полагање каблова са оптичким влакнима, као медијумом преноса на свим нивоима, како међумесне мреже, тако и месне мреже.

Систем преноса одвијаће се преко дигиталних аутоматских телефонских централа довољног капацитета у свим насељима. За свако домаћинство треба обезбедити по један директан телефонски прикључак, као и довољан број прикључака за све привредне кориснике.

Табела 25. Телефонски прикључци у насељима

Насеље	Број станова ника	Број домаћинстава	бр.тп.	тп/ 100ст
Богараш	650	260	270	41,5
Горњи Брег	1700	655	700	41,1
Кеви	700	285	300	41,8
Сента	18500	7500	8000	43,2
Торњош	1650	640	700	42,4
Укупно	23200	9340	9970	42,9

У свим насељима, потребно је изградити примарну и секундарну кабловску мрежу довољног капацитета.

Изградњом антенских система и базних станица мобилне телефоније у складу са плановима развоја предузећа мобилних телекомуникација у КО Грњи Брег, КО Торњош, КО Кеви на неколико локација у КО Сента, омогућиће се рад овог система телекомуникација на целом планском подручју.

Преко територије општине Сента планирани су радио-релејни коридори телекомуникационог система веза "Телекома": Сента – Мол Салаш и Сента – Богараш. У свим насељима изнад 500 становника потребно је обезбедити поштанску јединицу.

У свим насељима за квалитетан пријем и дистрибуцију радио и ТВ сигнала, изградити кабловски дистрибутивни систем (КДС).

7. Комунални објекти и површине

Депонованье комуналног отпада

Комунални отпад Општине ће се до формирања система регионалног депоновања одлагати на постојећој депонији на територији КО Сента, коју треба привремено уредити у складу са важећим Правилником.

Дргорочну концепцију одлагања отпада треба усагласити са принципима Националне стратегије управљања отпадом (Влада Републике Србије, 04.07.2003.) и смерницама Студије просторног размештаја регионалних депонија и трансфер станица на територији АП војводине (ЈП "Завод за урбанизам Војводине", 2006.).

Третман и одлагање комуналног отпада на основу утврђених принципа ће се одвијати на регионалном нивоу. Одлагању отпада треба да предходи одвојено сакупљање отпада ради његовог смањења (кабастог, опасног и рециклабилног), а након укључења у систем регионалног одлагања и затварање, санација и рекултивација постојеће депоније и сметлишта.

Укључење у систем региона за управљање отпадом, подразумева израду Општинског плана управљања отпадом, закључење Споразума о сарадњи општина у оквиру региона за управљање и израду Плана управљања комуналним отпадом за регион за одлагање комуналног отпада. Планом за управљање комуналним отпадом ће се утврдити локација регионалне депоније (РД), број трансфер станица (ТС) у региону као и остале могућности за управљање комуналним отпадом (рециклажа, компостирање, инсинерација-спањивање, анаеробна дигестија). Коначно опредељење за формирање региона и избор локације регионалне депоније и трансфер станица је на јединицама локалне самоуправе.

Постојећа локација депоније комуналног отпада након санације и рекултивације може бити потенцијална трансфер станица Општине у систему регионалног управљања комуналним отпадом, где би регионална депонија била у близини већег центра Северно-бачког или Северно-банатског округа.

Избор конкретне локације трансфер станице (претоварне станице) ће се утврдити након израде Плана управљања комуналним отпадом за регион коме општина Сента буде припадала. Са ове локације би се вршио транспорт комуналног отпада Општине до регионалне депоније. Лоцирање трансфер станице на основу Студије просторног размештања регионалних депонија и трансфер станица на подручју АП Војводине зависи од:

- локације регионалне депоније (оптимални транспорт отпада на релацији ТС-РД је до 20 km),

- мреже насеља у Општини,
- саобраћајне доступности и стања саобраћајне мреже,
- стабилности терена,
- комуналне опремљености локације и
- количине и састава отпада.

За лоцирање ТС су искључени су:

- плавни терени,
- терени са високом подземном водом,
- простори дуж рецентних и некадашњих водених токова,
- заштитне зоне енергетске инфраструктуре (зоне од 100 m од енергетских водова, гасовода или нафтовода) и
- појас контролисане изградње уз јавне путеве (10 m за општинске путеве, 20 m за државни пут II реда и 40 m за остале државне путеве I реда) на основу Закона о јавним путевима ("Службени гласник РС", бр. 101/2005.).

Јама-гробница

Уклањање животињских лешева, са територије Општине ће се вршити привремено на постојећој локацији јама-гробнице у КО Сента у складу са важећим правилницима, до изградње мреже кафилерија на територији Војводине. У случају појаве авијерне инфлуенце, Планом је предвиђено постављање непропусних контејнера за привремено одлагање угинулих птица у свим насељима Општине. Даје се могућност да се изграде јама-гробнице за насеља од којих је постојећа локација удаљена (једна за насеље Торњош и Кеве и друга за насеље Богараш), на локацијама које ће накнадно бити утврђене, а након експропријације земљишта. Јаме гробнице лоцирати на месту које није водоплавно, подводно и поред водотока.

Изворишта воде

До изградње регионалног система водоснабдевања за потребе снабдевања становништва водом руралних насеља, могуће је повећати број црпних бушотна на постојећим извориштима или формирати нова изворишта.

За општински центар резервисане су две површине: северно од грађевонског реона Сенте "Север-рит" и у оквиру грађевинског рејона "Југ-индустријска зона". На овим локацијама је могућа изградња црпних бушотина, а на локацији "Југ-индустријска зона" која ће представљати и централни водозахват за насеље Сента, изградња уређаја и опреме за кондиционирање воде.

Постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ)

ППОВ за рурална насеља Општине лоцирати ван грађевинских рејона на локацијама које ће бити дефинисане у складу са технолошким решењем одвођења отпадних вода ових насеља.

ППОВ фабрике шећера "Те-то" и "Алтекс Фермин" која се налазе у оквиру грађевинског рејона Сенте, лоцирати у оквиру круга ових фабрика, а отпадне воде осталих индустријских постројења уз предtretман упуштати у канализациону мрежу и ППОВ насеља Сента.

Бушотине угљоводоника, геотермалне енергије и гасне станице

Бушотине нафте, природног гаса и геотермалне воде лоцирати у оквиру дефинисаних експлоатационих и истражних поља на територији Општине. Мерно-регулационе станице и објекте у саставу гасоводне инфраструктуре за снабдевање насеља, лоцирати у оквиру грађевинских рејона руралних насеља.

8. Заштита природних добара

У оквиру заштите природних вредности на територији општине Сента потребно је ускладити режиме и мере заштите на подручјима предвиђеним за заштиту са коришћењем простора.

Правци развоја у области заштите природних добара су:

- На слатинама која су станишта природних реткости од националног и међународног значаја потребно је формирати заштићено подручје. С обзиром да се на овим стаништима уважава I степен режима заштите, забрањено је њихово коришћење, осим научних истраживања и контролисане едукације;
- Ради заштите еколошког коридора реке Тисе неопходно је одржавати обале и приобални појас вегетације у природном или полуприродном стању. Намену обала је потребно регулисати, очувати постојећу вегетацију и подизати нову. За озелењавање приобалног дела и мртваја избегавати коришћење страних инвазивних врста, а учешће аутохтоних врста треба да буде веће од 50% уз заступљеност спратности дрвенасте вегетације. На овом подручју постоје велике могућности за развој туризма које треба искористити;
- Мртваје које су саставни део еколошког коридора, могуће је користити као привремено решење у случају високих водостаја. Извршити њихову ревитализацију и сачувати их у блиско природном стању.

9. Заштита непокретних културних добара

Основна концепција заштите непокретних културних добара заснива се на њиховом очувању, даљем истраживању (археолошки локалитети) и адекватној презентацији.

На евидентираним **археолошким налазиштима** потребно је пре предузимања било каквих земљаних радова тражити посебне услове заштите од надлежног завода за заштиту споменика културе. На овим локалитетима извођење грађевинских радова и изградња инфраструктуре је дозвољено само уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и одговарајуће презентације налаза.

Мере заштите укључују археолошку контролу приликом земљаних радова и ван наведених локација и парцела на којима су евидентирани археолошки локалитети, што подразумева благовремено обавештавање надлежног завода за заштиту о планираним радовима.

Заштита и уређење **споменика културе** подразумева заштиту споменика у изворном, интегралном облику.

За све објекте се утврђују следеће мере заштите:

- Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала, конструованог склопа;
- Очување основних вредности функционалног склопа и енетеријера (декоративног молераја и сл.);
- Очување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутетичног колорита објекта;
- На овим објектима се не дозвољава надоградња, али је дозвољено осавремењавање објекта у циљу бољег коришћења, увођењем савремених инсталација, под условом да не нарушавају енетеријерске вредности објекта, а које се морају извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите;
- Остали објекти на парцели подлежу режиму главног објекта;

- За школу у атару Аде која више није у функцији, треба што хитније наћи неку нову намену и направити програм ревитализације, заједно са задужним домом, са којим она чини јединствену целину;
- Све врсте грађевинских интервенција на споменицима културе се могу изводити искључиво према условима надлежне установе заштите.

Према Закону о културним добрима, **добра под претходном заштитом** имају исти третман као и непокретна културна добра и за њих важе исте мере техничке заштите као и за непокретна културна добра. Изузеци су спомен обележја и просторне целине и за њих су дефинисане посебне мере заштите.

Утврђују се следеће мере заштите за **јавне споменике**:

- Све крајпуташе у атару треба оставити на оригиналном месту, а приликом обнове могу се користити и савремени материјали;
- За остале јавне споменике: очување изворног изгледа, оригиналних материјала и аутентичних натписа на споменицима;
- Редовно одржавање и чишћење свих споменика и обнављање текста на њима;
- Обезбеђење видљивости и приступа споменицима;
- Хортикултурно и партерно уређење и одржавање простора унутар комплекса око свих споменика.

Значајну **просторну целину** Оромпрат би требало темељно истражити и, по могућности, сачувати у изворној функцији. Пожељно би било оформити салашарски музеј.

Објекти наведени за **заштиту кроз документацију** су интересантни из аспекта руралне баштине, али пошто се сви не могу очувати, потребно је да се о њима пре решења направи комплетна фото и техничка документација.

10. Заштита животне средине

Поштовањем одговарајућих прописа и усклађивањем са директивама ЕУ у области заштите животне средине, обезбедиће се успостављање и реализација свих активности које су у складу са принципима одрживог развоја. Одрживи развој представља непрестани процес усклађивања друштвеног, економског, културног (и урбаног) развоја са потребама и ограничењима животне средине кроз сарадњу свих интересних и друштвених група.

Просторни развој општине Сента је усмерен у контексту рационалног коришћења природних ресурса, реализације режима заштите природних добара и заштите и унапређења природних и радом створених вредности животне средине.

У циљу **заштите животне средине** територије Општине предвиђене су следеће активности:

- Формирање јединственог катастра загађивача на територији Општине;
- Формирање ваншумског зеленила уз канале, саобраћајнице, у оквиру пољопривредног земљишта, око радних зона, фарми, комуналних и других објеката, на око 2% територији општине, ради побољшања микроклиматских услова и повећања укупне шумовитости Општине;
- Очување и унапређење шумског фонда с обзиром на малу шумовитост читаве Општине;
- Снабдевање свих насеља водом највишег квалитета, прикључењем на регионални систем водоснабдевања;
- Водоснабдевање индустријских капацитета уз увођење процеса рецикулације;
- Изградња сепарационог канализационог система и пречистача отпадних вода у свим насељима у Општини;

- Пречишћавање оптадних вода Фабрике шећера "Те-То" и "Алтекс Фермин" на сопственим ППОВ, и предтретман осталих индустријских оптадних вода;
- Заштита изворишта за водоснабдевање;
- Контролисана примена хемијских средстава заштите и агромера у области пољопривреде;
- Санација и рекултивација напуштене локације депоније комуналног оптада и сточног гробља и осталих деградираних простора;
- Ревитализација старе и изградња нове мелиоративне каналске мреже;
- Реализација изградње делова насељске саобраћајне мреже, посебно кроз насеље Сента, којом ће се елиминисати транзитни саобраћај;
- Одлагање животињских лешева и ветеринарских конфиската на привремену локацију до укључења Општине у систем кафилерија или изградње пећи за спаљивање;
- Обезбеђење нешкодљивог уклањања животињских лешева у случају појаве авијарне инфлуенце у непропусне контејнере као привремено решење и јаме-гробнице за свако насељено место као трајно решење;
- Поступање са опасним материјама спровести у складу са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04) и подзаконским актима;
- Селектирање оптада на извору и увођење рециклаже као процеса смањења количине оптада за депоновање;
- Привремено одлагање комуналног оптада на постојећој депонији уз обезбеђење минималних мера заштите у току њеног коришћења;
- Укључење Општине у систем регионалног депоновања комуналног оптада на основу Споразума о сарадњи Општине;
- Израда Општинског плана управљања комуналним оптадном и Плана управљања комуналним оптадном за регион за одлагање комуналног оптада, којим ће се утврдити локација регионалне депоније, број трансфер станица у региону, као и остале могућности за управљање комуналним оптадом (рециклажа, компостирање, инсинерације - спаљивање, анаеробна дигестија и др.).

Мере заштите уз инфраструктурне коридоре:

Саобраћајна инфраструктура

Уз све јавне путеве је, на основу Закона, дефинисан заштитни појас у коме је забрањена изградња објеката, постројења и инсталација осим оних који су у функцији јавног пута. Заштитни појас са сваке стране јавног пута од ивице земљишног појаса износи:

- поред државних путева I реда 20 m,
- поред државних путева II реда 10 m,
- поред осталих путева 5 m.

У појасу контролисане изградње који је исте ширине као и заштитни појас, а налази се са његове спољне стране, дозвољена је изградња на основу донетих просторних и урбанистичких планова. У овом појасу је забрањено отварање депонија оптада и смећа.

У оквиру друмског саобраћаја потребно је обезбедити прегледност на раскрсницама, затрављивање ради заштите насипа и озелењавање које неће утицати на безбедност саобраћаја. У оквиру коридора јавних путева обезбедити пропусте за животиње (високу и ниску дивљач).

Железничка инфраструктура

У оквиру заштитног пружног појаса, у складу са Законом, на удаљености мањој од 25 m рачунајући од осе крајних колосека не могу се градити објекти и водови осим оних који су у функцији јавног саобраћаја, а у појасу од 50 m се не могу градити кречане, циглане, индустријске зграде, постројења и други слични објекти.

Електроенергетска инфраструктура

У складу са важећим Правилником, око надземних 400 kV далековода обезбедити заштитни коридор од 35 m, а уз надземне 110 kV далеководе коридор од 25 m од осе далековода са обе стране у којима се не могу градити објекти без сагласности власника.

Око 10 kV и 20 kV надземних водова обезбедити коридор од 5 m са обе стране од осе далековода у којима се не могу градити објекти нити садити високо растиње без сагласности надлежног предузећа.

Термоенергетска инфраструктура

Уз нафтоводе, продуктовод и гасоводе обезбедити заштитни појас (коридор) од по 200 m са сваке стране цевовода у складу са важећим Правилником, у коме други објекти утичу на сигурност ових инфраструктурних коридора.

Око бушотина нафте, гаса и геотермалне воде, дефинисати зоне опасности од експлозије и пожара. Након завршетка експлоатације, потребно је на овим површинама извршити рекултивацију земљишта.

Водопривредна инфраструктура

Уз мелирационе канале у атару у појасу од 14 m је потребно омогућити приступ механизацији, а у насељу овај појас износи 7 m. Заштитни појас уз насип износи 50 m од ножице насипа према брањеном терену и 60 m од ножице насипа у небрањеном делу.

11. Заштита од елементарних непогода и уређење простора од интереса за одбрану земље

Мере заштите од елементарних непогода

Мере заштите од **земљотреса** односе се на основне смернице и услове за организацију и изградњу насељских површина, применом важећих правилника везано за степен изградње појединих рејона у насељима (стамбени, централни, радне зоне), густину насељености, спратност објеката, планирање слободних површина за потребе евентуалног измештања и збрињавања становништва. Грађевинско-техничке мере предвиђају правилан избор локације за градњу објеката, забрану изградње у заштићеним деловима природе, на неподесним теренима као и строго поштовање и примена важећих законских прописа за изградњу објеката на сеизмичком подручју. Детаљнија разрада ових услова биће обрађена изразом одговарајуће урбанистичке документације за свако насеље.

Подручје општине Сента није посебно угрожено **поплавама**, јер изграђени насип на реци Тиси обезбеђује одговарајућу заштиту од високих вода реке Тисе, с тим што је и даље неопходно његово редовно одржавање и строга примена забране градње објеката у брањеној и небрањеној зони, према Закону о водама. Планирани развој каналске мреже и њено оспособљавање за двонаменску функцију (одводњавање и наводњавање) допринеће да одводњавање површинских и подземних вода буде много квалитетније. На овај начин ће целокупна површина општине Сента бити заштићена од изливања површинских вода и могућих поплава већих размера.

Заштита од **пожара** подразумева урбанистичке мере заштите које се односе на ширину улица у насељима (реконструкција постојећих и изградња нових у складу са стандардима и техничким прописима), реконструкцију локалних, регионалних и магистралних путева, утврђивање урбанистичких показатеља (намена простора, степен

изграђености, степен искоришћености земљишта), правила изградње (постављање објеката, спратност објеката, удаљеност објеката...). Поред ових мера неопходно је примењивати грађевинско-техничке мере заштите од пожара, у складу са прописима о изградњи објеката, мере заштите од пожара код електроенергетских и гасних постројења, прилагођавање природних водотока и уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара.

У оквиру система одбране од **града**, у општини Сента изграђено је шест противградних станица са којих се, током сезоне одбране од града, испаљују противградне ракете. Противградне станице изграђене су на следећим локацијама: Богараш, Торњош, Горњи Кеви, Бриони, Горњи Брег и Сента. Ради неометаног рада и безбедности, у заштитној зони од 100 m од противградних станица, изградња нових објеката је могућа само уз сагласност и мишљење Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

Редовно спровођење превентивних мера заштите смањује могућност настанка **ерупције гаса** на гасним пољима. Редовне мере заштите је у обавези да спроводи "НИС-Нафтагас", који врши истражне и друге потребне радње на овим локалитетима, у складу са одобрењем надлежног покрајинског органа и одредбама закона и прописа којима је регулисана ова област. У случају избијања неконтролисане ерупције гаса, ово предузеће има детаљан план заштите од ширења ерупције као и оперативни план интервенције.

Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље

С обзиром на новонастале околности у процесу реформе Војске Републике Србије, статус војних комплекса који се налазе на подручју општине Сента решаваће се у наредном периоду, с тим да је у овом Плану дефинисано да је могућа промена намене ових комплекса, у складу са условима из акта Министарства одбране Републике Србије инт. број 169-8/о5 од 13.04.2006. год.

Комплекси који се могу планирати за другу намену су "Торњош", који се налази у атару насеља Торњош и "11. новембар" који се налази у границама грађевинског рејона Сенте.

Реализација промене намене ових комплекса, издавање урбанистичких услова, урбанистичких дозвола и изградња било каквих објеката на овим комплексима не може започети све док се коначно не дефинишу имовинско правни односи између Министарства одбране Републике Србије и будућих власника наведених непокретности.

За заштиту становништва од ратних дејстава, на подручју општине Сента планирана је изградња склоништа допунске заштите и заклона. Изградња ових објеката планирана је у складу са Уредбом о организовању и функционисању цивилне заштите ("Службени гласник РС", бр. 21/92) и Одлуком о утврђивању степена угрожености насељених места у општини Сента, са рејонима угрожених и одређеном врстом и обимом заштите у тим рејонима (ОШЦЗ, 1992. год.).

Пре изградње или реконструкције објеката, инвеститори су у обавези да прибаве мишљење надлежног органа за одбрану у Сенти (Реферат за одбрану Сента) о обавези изградње склоништа, врсти склоништа, обиму заштите и капацитету, или о ослобађању од градње склоништа, уколико граде објекте који се налазе у рејону или насељу, у којима није планирана изградња склоништа.

Општи услови за изградњу склоништа су:

- склоништа се планирају као двонаменски објекти,
- породична склоништа се граде за чланове домаћинства, најмање за три лица, а могу се планирати као оставе, радионице, приручне просторије и сл.,
- кућна склоништа (за зграде са више станова) могу се планирати као друштвене просторије, гараже, бициклане, изложбени простори и сл.,

- блоковска склоништа (за више зграда) могу се планирати као простори за спорт и рекреацију, простори за друштвене активности, затим простори са угоститељским, трговинским или услужним садржајем и сл.,
- склоништа у предузећима и установама могу се планирати као простори за састанке, радионице, сервиси, ресторани за исхрану и сл., у складу са основном делатношћу и потребама предузећа односно установа.

12. Просторне целине и зоне коришћења земљишта

Анализирајући природне и стечене услове простора, општина Сента се може поделити на две просторне целине:

- **зону приобаља реке Тисе,**
- **зону интензивне пољопривредне производње.**

Зона приобаља обухвата објекте кућа за одмор, у брањеном и небрањеном делу реке Тисе просторе воћарско-виноградских површина са одговарајућим објектима у брањеном делу, насеље Сенту као општински центар и укупну површину КО Батка на левој обали Тисе.

Зона приобаља реке Тисе је погодна за развој туризма. У овој зони се планира подизање шума на шумском и водном земљишту и изградња плаже и спортско-рекреативних садржаја, кампа и марине. Приобални појас вегетације је неопходно одржавати у природном или полуприродном стању, а развој туризма мора бити усаглашен са заштитом биодиверзитета и животне средине.

Зона интензивне пољопривредне производње заузима највећи део простора Општине. То је зона пољопривредног земљишта са могућношћу изградње пољопривредних објеката. Четири насеља Општине се налазе у овој зони, као и становање ван грађевинских рејона, појединачни салаши и групе салаша, радне зоне и инфраструктурни коридори са заштитним појасевима.

У обе зоне се налазе заштићена природна и културна добра.

Графички прилог 2. Просторне целине и зоне подручја општине Сента (на следећој страни).

Основне категорије коришћења земљишта су:

- **пољопривредно**
- **шумско**
- **водно**
- **грађевинско**

Пољопривредно земљиште у складу са Законом о пољопривреди је земљиште које се користи за пољопривредну производњу: њиве, вртови, воћаци, виногради, ливаде, пашњаци, рибњаци, трстици и мочваре, док су обрадива пољопривредна земљишта: њиве, вртови, воћњаци, виногради и ливаде.

У општини Сента највећи део простора чини пољопривредно земљиште. Пољопривреда је најзначајнија привредна делатност проистекла из природних услова, и има веома велике развојне могућности. Значајно је подстицање и даље развијање ратарске, повртарске и сточарске производње, подизање воћњака и повртњака, изградња рибњака, као и подстицање гајења лековитог, зачинског и ароматичног биља. Развој пољопривреде захтева и изградњу одговарајућих пољопривредних објеката као што су: објекти за смештај механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа, стаје за гајење стоке, објекти за гајење печурака, пужева и риба, а у складу са Законом о пољопривредном земљишту.

Шумско земљиште у складу са Законом о шумама подразумева земљиште на коме се гаји шума, или земљиште на коме је због његових природних особина рационалније да се гаји шума, као и земљиште које је просторним, односно урбанистичким планом намењено за шумску производњу. Под општекорисним функцијама шума, се подразумевају позитивни утицаји шума на животну средину, а нарочито: заштитне, хидролошке, климатске, хигијенско-здравствене, туристичко-рекреативне, привредне, едукативне, научноистраживачке и друге функције.

Кроз унапређење постојећих шума, пошумљавање шумског земљишта, повећање шумских површина уз водоток Тисе и формирање ваншумског зеленила, потребно је тежити повећању шумовитости Општине.

Унапређење, заштита и повећање шума ће се регулисати на основу овог Плана и Посебном шумском основом.

Водно земљиште у складу са Законом о водама подразумева корито и обале водотока, језера и акумулације, с тим што је обала појас земљишта који се протеже непосредно уз корито за велику воду водотока или језера и акумулације. У подручју заштићеном од поплава то је појас земљишта ширине 50 m рачунајући од унутрашње ножице насипа према брањеном подручју.

Водно земљиште на простору обухвата Плана чини природни међународни пловни пут-река Тиса, акумулација Светићево и хидротехнички објекти које чине насипи и детаљна мелиоративна каналска мрежа са сливним подручјима и други објекти.

У складу са Законом о водама, Водопривредном основом и овим Планом ће се уредити заштита вода, заштита од штетног дејства вода, коришћење и управљање водама, као добрима од општег интереса, услови и начин обављања водопривредне делатности, организовање и финансирање водопривредне делатности и надзор над спровођењем одредаба.

Грађевинско земљиште је земљиште на којем су изграђени објекти или је планирана њихова изградња, а које може бити изгређено или неизграђено, уређено или неуређено. На простору Општине је пет насеља која су дефинисана својим границама грађевинског рејона и представљају грађевинско земљиште. Ван граница грађевинског рејона насеља, у категорију грађевинског земљишта спадају и дефинисане зоне становања у атару, радне зоне, зоне кућа за одмор, зона спорта, рекреације и туризма, саобраћајни терминали, комунални објекти и друга инфраструктура.

13. Правила грађења и уређења простора Општине

13.1. Пољопривредно земљиште

На основу Закона о пољопривреди, ради очувања расположивог пољопривредног земљишта, потребно је да се донесу **пољопривредне основе** заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта као плански документ. Пољопривредне основе доносе се у складу са просторним и урбанистичким плановима и морају бити међусобно усаглашене.

У складу са смерницама за уређење и изградњу пољопривредног земљишта датим овим Планом, скупштина јединице локалне самоуправе доноси пољопривредне основе ради очувања расположивог пољопривредног земљишта, по претходно прибављеном мишљењу Министарства.

Обрадиво пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе се не може користити у непољопривредне сврхе осим IV и V катастарске класе која се може користити за подизање шума, вештачких ливада и пашњака по претходно прибављеној сагласности Министра, као и у случајевима када је утврђен општи интерес.

Водећи рачуна о основним принципима заштите пољопривредног земљишта, на пољопривредном земљишту се могу градити:

- Објекти у функцији пољопривреде и пољопривредне производње;
- Објекти свих видова инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом;
- Објекти за експлоатацију минералних сировина;
- Водопривредни објекти, комунални и други објекти у складу са Планом;
- Објекти за потребе привреде, туризма, рекреације и др. у складу са Планом.

У циљу заштите пољопривредног земљишта од штетног дејства ерозија изазване ветром (еолска ерозија) примењују се противерозионе мере које обухватају сађење вишегодишњих дрвенастих биљака или подизање и гајење **ваншумског зеленила** у виду пољозаштитних појасева.

Ваншумско зеленило у виду ветрозаштитних и пољозаштитних појасева је потребно формирати у оквиру саобраћајне и водопривредне инфраструктуре и пољопривредног земљишта на око 2% површине територије Општине. Пројектном документацијом је потребно одредити оптималне ширине и типове заштитних појасева, међусобна растојања и конкретан избор врста у складу са условима станишта. Подизање ваншумског зеленила треба да је у складу са еколошким принципима уз забрану коришћења инвазивних врста. Препоручују се аутохтоне врсте: врбе, аутохтоне тополе, пољски јасен, храст и аутохтоно шибље. Препоручују се вишередни ажурни појасеви на најугроженијим деоницама. Потребно је оценити економску оправданост подизања појасева који би били на пољопривредном земљишту или ван линија путног појаса.

На пољопривредном земљишту које је у саставу ловишта могу се подизати и **ловне ремизе** ради заштите дивљачи. Ловне ремизе су једногодишњи или вишегодишњи засади на мањим површинама који пружају уточиште, заклон и исхрану дивљачи. Једногодишње ремизе се могу заснивати од различитих група једногодишњих биљака (легуминозе, влатасте траве, коренасто-кртоласте биљке), а вишегодишње од мешовитих вишеспратних дрвенастих врста у зависности од услова средине.

13.1.1. Посебна правила грађења и уређења простора на пољопривредном земљишту

13.1.1.1. Пољопривредни објекти

Пољопривредним објектима сматрају се објекти намењени ратарској, повртарској, воћарско-виноградарској, рибњачкој, сточарској и осталим видовима пољопривредне производње, као што су гајење пужева, печурака и цвећа, складиштење пољопривредних производа, механизације и слично.

Избор локације за изградњу пољопривредних објеката треба извршити након потпуне анализе природних одлика (рељефа, педолошких, геолошких, метеоролошких и хидролошких карактеристика), као и других услова (близина и могућност прикључења на јавни пут и осталу инфраструктуру, утицај на окружење и животну средину и др).

Такође, при избору локације за изградњу пољопривредних објеката неопходно је водити рачуна о квалитету земљишта и где год је то могуће објекте лоцирати на земљиштима слабијих бонитетних карактеристика.

Стакленици и пластеници

У циљу побољшања пољопривредне производње на пољопривредном земљишту је дозвољена изградња или постављање стакленика и пластеника. Удаљеност оваквих објеката од међних линија је минимално 5,0m.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,2m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Комплекс, мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Објекти за гајење печурака и пужева

Изградња оваквих објеката је усмерена на мање квалитетном земљишту, а у складу са нормама и правилницима који регулишу ову област.

Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 5,0m.

Максимална спратност објеката је П+Пк, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Парцеле се могу оградавати транспарентном или пуном оградом, висине максимално 2,2m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Комплекс мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Рибњаци

Избор локације за изградњу рибњака вршити након претходних анализа расположивих количина и квалитета воде, која ће се користити за пуњење рибњака.

Границе рибњака морају бити обележене видљивим обележјима.

Приликом изградње одвојити окна по категоријама у складу са технологијом производње - младичњаке, товилишта и зимовнике.

У саставу рибњака морају да постоје уливно-изливни објекти, уставе, аератори, хранидбене платформе и насипи који спречавају продор спољних вода у комплекс рибњака.

У оквиру техничког дела неопходно је обезбедити посебну просторију за ветеринарске прегледе и дневно праћење здравственог стања и прираста популације.

Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 3,0m, а макс. спратност је П+Пк.

Уколико постоји могућност, комплекс рибњака треба да буде ограда - транспарентном оградом, висине максимално 2,2m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Изградња рибњака условљена је изградом **урбанистичког пројекта**.

Фарме и газдинства - објекти за узгој стоке

Фарме и газдинства јесу објекти и простор за држање и узгој животиња - копитара, папкара, живине и кунића, при чему је газдинство капацитета до 20 условних грла, а фарма је капацитета 20 и више условних грла (једно условно грло јесте животиња или скуп животиња тежине 500kg, рачунајући највећу тежину производне категорије животиња).

Ови објекти морају се лоцирати на компактном и добро оцедитом земљишту, по могућству слабије бонитетне класе.

Удаљеност фарми од грађевинског рејона, спортско-рекреативних и других јавних комплекса, као и међусобна удаљеност фарми на којима се узгајају исте, односно

различите врсте животиња, мора бити у складу са законима и правилницима који регулишу ову област.

Величину парцеле дефинисати у складу са капацитетом и врстом производње, с тим да се мора обезбедити довољно простран круг фарме, који ће омогућити повезаност свих функционалних делова.

У оквиру фарме треба формирати два одвојена блока - технички и производни. Технички блок подразумева изградњу: објеката за смештај радника, складишта хране, карантинске просторије, машински део, просторије за ветеринарске прегледе, мини кланицу за принудна клања и др. Неопходно је обезбедити посебан простор за уништавање или одлагање угинулих животиња.

У производном делу налазе се објекти за узгој стоке, који морају бити подељени по категоријама стоке - за приплодне животиње, за узгој подмлатка и за тов.

Максимална спратност објеката је П+Пк, односно П за економске и помоћне објекте. Минимална удаљеност економских објеката од границе суседне парцеле је 10,0m.

Сви објекти намењени држању и узгоју стоке морају бити пројектовани и грађени према нормативима и стандардима за изградњу ове врсте објеката и конкретне врсте животиња, уз примену санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова.

Простор за одлагање и збрињавање стајског ђубрива из објеката мора бити смештен, односно изграђен тако да се спречи загађивање околине, насупрот правцу главних ветрова и мора да буде удаљен мин. 50,0m од објеката за животиње.

Комплекс фарме мора бити опремљен свом потребном инфраструктуром: санитарном водом из јавног водовода или сопственог бунара, унутрашњом канализационом мрежом, електроенергетским инсталацијама, унутрашњим саобраћајницама, приступним путевима и др. Обавезна је изградња унутрашње и спољне хидрантске противпожарне мреже.

Унутрашње саобраћајнице треба градити тако да се обезбеди кружни ток саобраћаја, а путеви који се користе за довоз животиња, хране за животиње, чистих простирки и опреме не смеју да се укрштају са путевима који се користе за одвоз стајског ђубрива, отпадних вода и лешева животиња.

Повезивање фарми са мрежом јавних саобраћајница обезбедити приступним путем одговарајуће ширине и изграђеним од чврстог материјала. На уласку у комплекс изградити дезинфекциону баријеру минималне дужине 5,0m, а улаз у фарму мора бити под надзором, на којем се обавезно води евиденција о уласку и изласку људи, животиња и возила из круга фарме.

Круг фарме мора бити ограђен оградом, која спречава неконтролисани улазак људи и животиња. Максимална висина ограде је 2,2m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије или на међи, уз сагласност суседа.

Изградња фарми условљена је израдом **урбанистичког пројекта**, са провером инфраструктурне опремљености.

Објекти намењени за смештај пољопривредне механизације и складиштење пољопривредних производа

Овим објектима сматрају се објекти за смештај свих видова пољопривредне механизације, објекти за складиштење, сушење и чување пољопривредних производа, ђубрива и др. репроматеријала, као и други слични објекти у функцији пољопривредне производње (пољопривредне економије, машински парк и сл).

Објектима за смештај пољопривредне механизације сматрају се затворени простори и надстрешнице у којима се смешта механизација (возила, машине, прикључни уређаји и др), као и пољопривредни алати и опрема ради чувања и одржавања.

Објектима за складиштење пољопривредних производа и репроматеријала сматрају се све врсте складишта (полуотворене и затворене хале, надстрешнице, силоси, трапови, подна складишта, хладњаче и др).

Минимална удаљеност ових објеката од границе суседне парцеле је 10,0m, од државног пута I реда (магистралног пута) је 20,0m, а од државног пута II реда (регионалног пута) је 10,0m.

Максимална спратност објеката је П, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,2m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Дозвољена је изградња наведених објеката уз примену хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и др. услова и потребну инфраструктурну опремљеност: приступни пут, електроинсталације, евентуално и санитарна вода, водонепропусна септичка јама и сл.

13.1.1.2. Воћарско-виноградарске зоне

Овим просторним планом дефинисано је неколико воћарско-виноградарских зона, у широј зони приобаља реке Тисе, у К.о. Сента и К.о. Батка. Углавном се ради о уским, а дугим парцелама са засадима воћњака, а нешто мање и винове лозе. На знатном броју парцела постоје изграђени објекти габарита доста већих од класичне виноградарске кућице, односно то су објекти типа викенд куће, у којима власници бораве у континуитету и по неколико недеља, радећи у својим воћњацима/виноградима и одмарајући. Имајући то у виду овај простор се може окарактерисати и као зона кућа за одмор и рекреацију, с тим да се предност ипак даје воћарско-виноградарској производњи.

Површина нових парцела, на којима ће се градити воћарско-виноградарски објекти, износи мин. 2500 m². Најмање 70% површине парцеле мора се користити као воћњак или виноград. Облик парцеле треба да је, по правилу, правоугаони. Парцеле на којима постоје изграђени воћарско-виноградарски објекти могу се задржати у постојећим границама, ако задовољавају услове за уређење и изградњу из овог Плана.

Минимална удаљеност објекта од границе суседне парцеле је 1,0m а од суседовог објекта 10,0m. Максимална спратност објекта је П+Пк са подрумом (уколико то хидротехнички услови допуштају). Дозвољава се изградња надстрешница, тремова и пергола, које ако нису застакљене не рачунају се у основни габарит објекта.

По потреби, могућа је и изградња помоћних и економских објеката, с тим да степен искоришћености земљишта не сме прећи 20%, а индекс изграђености је макс. 0,3.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом, висине до 1,4m. Ограде и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 0,5m од међне линије или на међи, уз прибављену сагласност суседа.

На парцели пољопривредног земљишта под културом воћњак или виноград, која се налази ван воћарско-виноградарских зона дефинисаних овим Просторним планом, могућа је изградња воћарско-виноградарске кућице, бунара, пољског нужника и магацина-оставе за смештај воћа, алата и механизације. Максимална спратност објеката је П, габарит воћарско-виноградарске кућице је макс. 25m², а оставе за воће и механизацију је макс. 100m².

13.1.1.3. Зоне салаша и појединачни салаши

На подручју општине Сента постоји заиста велики број активних салаша. У К.о. Торњош су углавном заступљени појединачни салаши, али у огромном броју, док су у К.о. Сента дефинисане две велике зоне груписаних салаша – потез северно од пута између Сенте и Горњег Брега и потез Ором Брег.

На пољопривредном земљишту у обихвату Плана је омогућена изградња салаша, односно објеката пољопривредних домаћинстава, где су објекти породичног становања у функцији пољопривредне производње.

Поред стамбеног објекта дозвољена је изградња: објеката за смештај пољопривредне механизације, објеката за држање и узгој стоке, објеката за прераду и складиштење пољопривредних производа, стакленика, као и објеката за употребу у културне, рекреативне и услужно угоститељске сврхе (уколико је салаш отворен за јавне посете), уз примену важећих санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова и неопходну инфраструктурну опремљеност парцеле.

Уколико се на локацији граде објекти за робно-сточарску производњу (стаје за узгој стоке), удаљеност од грађевинског рејона, спортско-рекреативних и других јавних комплекса мора бити у складу са Законом и другим парвилницима који регулишу ову област.

Није дозвољена изградња стамбених објеката, без изградње објеката пољопривредне производње. Максималан габарит стамбеног објекта је 200m², а минимална удаљеност стамбеног објекта од суседне парцеле је 5,0m.

Минимална удаљеност економских објеката од суседне парцеле је 10,0m, изузетно, удаљеност пластеника и стакленика од суседних парцела је минимално 5,0m.

Максимална спратност објеката је П+Пк, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,2m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије, изузетно и мањој, уколико се прибави сагласност суседа.

Салаш мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода из јавног водовода или сопственог бунара, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Просторних ограничења у смислу максималне величине парцеле за салаш нема. Код постојећих салаша, ако задовољавају услове за уређење и изградњу из овог Плана, дозвољава се постојећа парцелација. За изградњу нових салаша минимална величина парцеле износи 1,0 ha.

13.1.1.4. Зоне експлоатације минералних сировина

То су простори, објекти и постројења који служе за експлоатацију минералних сировина (глине, шљунка, песка, термалних вода, нафте и гаса).

Простори за ове намене планирају се, уређују и користе на основу решења надлежног министарства за енергетику (Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине).

Уколико се простор за експлоатацију минералних сировина налази на пољопривредном земљишту, одобрење за експлоатацију се мора прибавити и од Министарства за пољопривреду.

13.2. Водно земљиште

У складу са *Законом о водама*, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

Водећи рачуна о основним принципима заштите вода, на водном земљишту се могу градити следећи садржаји:

- Објекти у функцији водопривреде, одржавања и реконструкције водотока, пловних путева, речног и каналског саобраћаја;
- Објекти инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом;
- Објекти наутничког туризма;
- Објекти осталих видова туризма и рекреације, риболова и друго, у складу са условима надлежног Водопривредног предузећа.

13.3. Шумско земљиште

У складу са *Законом о шумама*, шуме као добро од општег интереса, морају се одржавати, обнављати и користити тако да се очува и повећа њихова вредност и општекорисне функције, обезбеди трајност и заштита и стално повећање прираста и приноса. Шума мора да оствари основне функције: заштитно-регулаторне, производне и социо-културне.

Водећи рачуна о основним принципима заштите шума, на шумском земљишту се могу градити следећи садржаји:

- Шумске саобраћајнице и објекти у функцији шумске привреде;
- Објекти инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом;
- Објекти свих видова туризма, рекреације и ловства, у складу са овим Планом и условима надлежног шумског газдинства.

Крчење шума у складу са *Законом* се може вршити ради промене врсте дрвећа или узгојних облика шуме, подизања шумских плантажа и расадника, отварања шумских просека, изградње шумских саобраћајница и др. објеката који служе газдовању шумама и којима се обезбеђују унапређење и коришћење у случајевима утврђеним просторним планом, као и код спровођења комасације и арондације пољопривредног земљишта. У другим случајевима за крчење шума се плаћа надокнада.

Корисници шума су дужни да предузимају мере заштите од пожара и других елементарних непогода.

Објекти са отвореном ватром (циглане, крчане) и постројења за механичку прераду дрвета се могу лоцирати у складу са *Законом* (200m од ивице шуме).

13.3.1. Посебна правила грађења и уређења простора на шумском земљишту

13.3.1.1. Шумски путеви и објекти

Шумски путеви, шумарске куће и други објекти за потребе газдовања шумама, могу се градити у складу са посебном основом газдовања шумама и годишњим извођачким плановима газдовања.

13.3.1.2. Ловачке куће и ловни објекти

Ловачке куће, ловно-производни и ловно-технички објекти се могу градити у складу са ловном основом ловишта и годишњим планом газдовања ловиштем.

13.4. Грађевинско земљиште

За сва насеља општине Сента, односно њихове грађевинске рејоне, ће се даљом разрадом Просторног плана Општине, кроз израду адекватних урбанистичких планова, у складу са Законом о планирању и изградњи, дефинисати њихов просторни развој, правила уређења и изградње, начин коришћења простора, издвајање јавног грађевинског земљишта, као и утврдити границе грађевинских рејона, односно припадајућег грађевинског земљишта. Одобрење за изградњу појединих садржаја на том простору издаваће се на основу **извода из одговарајућих урбанистичких планова**.

За поједине садржаје изван грађевинских рејона насеља, за које је дефинисано грађевинско земљиште, као и његова регулација у односу на јавно грађевинско земљиште, а који су притом усклађени са наменом површина из овог Плана, одобрење за изградњу издаваће се на основу **акта о урбанистичким условима**, издатим на основу овог Просторног плана.

За зоне нове изградње, односно све оне локације и садржаје изван грађевинских рејона насеља, где је потребно дефинисати и спровести нову регулацију, тј. извршити разграничење између јавног и осталог грађевинског земљишта, неопходна је прво израда **плана генералне регулације и/или плана детаљне регулације**, након чега ће се одобрење за изградњу издавати на основу извода из ових урбанистичких планова.

План детаљне регулације неопходно је урадити и за све нове јавне површине и јавне објекте, када се покрене иницијатива за њихову реализацију, односно, за постојеће јавне површине када долази до промене регулације у оквиру истих.

У оквиру наведених локација, до доношења одговарајућих регулационих планова, дозвољена је адаптација, санација и реконструкција постојећих објеката, у складу са постојећом, односно планираном наменом и правилима грађења датим овим Планом.

Урбанистички пројекат за изградњу неопходно је урадити за све оне специфичне, сложеније садржаје за које надлежни општински орган, у сарадњи са Комисијом за планове, утврди да је пре издавања одобрења за изградњу потребна израда УП-а, који ће дефинисати урбанистичко-архитектонско решење планиране изградње, а у складу са условима за изградњу и урбанистичким показатељима датим овим Планом за одређени садржај, односно зону, као и правилницима који конкретну област регулишу.

Студија процене утицаја на животну средину ће се радити за све објекте и садржаје који могу имати утицаја на животну средину, уколико надлежни општински орган донесе решење о изради студије, а у складу са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04), Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 69/2005.) и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", бр. 84/2005).

13.4.1. Посебна правила грађења и уређења простора на грађевинском земљишту са описом границе грађевинског земљишта ван грађевинских рејона насеља

13.4.1.1. Грађевински рејони насеља

Уређење и изградња на грађевинском земљишту у грађевинским рејонима насеља општине Сента одвијаће се **према условима утврђеним одговарајућим урбанистичким плановима**, који су у процедури усвајања:

- за општински центар – насеље Сента важи Генерални план насеља Сента ("Службени лист општине Сента", број ___/2008);
- за насеље Богараш важи План општег уређења насеља Богараш ("Службени лист општине Сента", број ___/2008);
- за насеље Горњи Брег важи План општег уређења насеља Горњи Брег ("Службени лист општине Сента", број ___/2008);
- за насеље Кеви важи План општег уређења насеља Кеви ("Службени лист општине Сента", број ___/2008);
- за насеље Торњош важи План општег уређења насеља Торњош ("Службени лист општине Сента", број ___/2008).

13.4.1.2. Зоне становања ван грађевинских рејона насеља

За рурално подручје општине Сента карактеристичан је велики број салаша. Нека насеља (Богараш и Кеви) су чак настала око већих група ушорених салаша, док су мање групе тзв. шорови, временом изгубили примарну функцију салаша и остали да егзистирају као породично становање у атару, углавном уз значајније путне правце. Дефинисано је девет оваквих шорова, назначених као зоне становања ван грађевинских рејона насеља, од којих су правила уређења и грађења за седам дата кроз урбанистичке планове насеља, а за два (на рефералној карти бр. 1 означена бројевима **1 и 2**), правила уређења и грађења су дата овим Планом.

- Становање означено бројем 1 се налази дуж државног пута II реда Р – 119 у К.О. Торњош и чине га следеће:
целе парцеле: 2371, 2381, 2382, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2391, 2392, 2393, 3681, 3682, 3684, 3685, 3687, 3694, 3697, 3704/1, 3704/2, 3705, 3706, 3707, 3708 и 3709,
делови парцела: 2383, 2390/1, 2390/2, 2394/1, 3688 – 3693, 3695, 3712/2, 3713/4 и 3713/1.
Површина становања 1 износи око 11,8 ха.
- Становање означено бројем 2 се налази источно од насеља Кеви у К.О. Торњош и чине га следеће:
целе парцеле: 3502/1, 6502/2, 6503 – 6507, 6508/1, 6508/2, 6509 – 6524, 6319, 6320, 6322, 6327 – 6329, 6331, 6333, 6334, 6343 и 6344,
делови парцела: 6321, 6338/1, 6338/2, 6339, 6340, 6341/1, 6341/2, 6342, 6345 и 6346.
Површина становања 2 износи око 5,7 ха.

Парцеле у оквиру ове зоне морају имати излаз на јавни пут и бити снабдевене неопходном инфраструктуром. Мин. величина парцеле је 400m², а ширина фронта парцеле је мин. 12,0m.

На парцелама у оквиру ове зоне могу се градити породични стамбени објекти, пословни објекти, помоћни објекти (гараже, оставе, летње кухиње, надстрешнице) и економски објекти (сточне стаје, испусти за стоку, пушнице, сушнице, кош, амбар, надстрешнице за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке и сл).

Удаљеност стамбеног објекта од било ког другог објекта је мин. 4,0m, а удаљеност сточне стаје од стамбеног, односно, пословног објекта не може бити мања од 15,0m, односно не може бити мања од 50,0m у односу на било који јавни објекат у окружењу.

Удаљеност ђубришта и пољског WC-а од стамбеног, односно, пословног објекта и бунара не може бити мања од 20,0m, односно 50,0m у односу на било који јавни објекат. Ђубриште се гради на минимално 1,0m од границе суседне парцеле уз услов да се гради ободни зид висине мин. 1,0m (да не би дошло до разасипања) и да је материјал од којег се гради ђубриште водонепропусан.

Удаљеност економских објеката у којима се складишти запаљиви материјал од других објеката не може бити мања од 6,0m.

Степен искоришћености замљишта је макс. 40%, а индекс изграђености парцеле је макс. 1,0.

Дозвољена спратност објеката је П+1+Пк за стамбене и пословне објекте, а П за помоћне и за економске објекте.

Бетонске водонепропусне септичке јаме треба лоцирати на парцели, удаљене минимално 3,0 м од свих објеката и границе парцеле.

Ограде могу бити транспарентне или као комбинација зидане и транспарентне ограде, с тим да укупна висина ограде не буде већа од 1,8м.

13.4.1.3. Радне зоне ван грађевинских рејона насеља

Радне зоне ван грађевинских рејона насеља се налазе на једанаест локација. На рефералној карти бр. 1 означене су бројевима од **3-13**. Ове локације су у склопу постојећих радних зона које су углавном ван функције. Чине их:

- Локација 3 је АД "Пољопривреда" РЈ 1, која се налази у К.О. Сента на две локације (југозападно од насеља Сента) и чине је парцеле: 12327, 12328, 12329, 12330, 12331, 12332, 12348 и 12349.
Површина ове локације износи око 31,9 ха.
- Локација 4 је АД "Пољопривреда" РЈ 2, која се налази у К.О. Торњош (источно од насеља Кеви) и чине је парцеле: 6761, 6762, 6763, 6764 и 6765.
Површина локације износи око 11,0 ха.
- Локација 5 је АД "Пољопривреда" РЈ 3, која се налази у К.О. Торњош (северно од насеља Торњош) и чине је парцеле: 1198, 1200, 1201, 1202 и 1203.
Површина локације износи око 31,3 ха.
- Локација 6 је АД "Пољопривреда" РЈ 4, која се налази у К.О. Торњош (северно од државног пута II реда Р – 119) и чине је парцеле: 2731 и 2732.
Површина локације износи око 25,6 ха.
- Локација 7 је АД "Пољопривреда" РЈ 5, која се налази у К.О. Сента (северно од насеља Сента) и чине је парцеле: 14341, 14342, 14343/1, 14343/2, 14344/1 – 5, 14345/1 – 8, 14346/1 – 2, 14347, 14348/1 – 4, 14349 и 14350/1 – 2.
Површина локације износи око 34,1 ха.
- Локација 8 је напуштена економија и налази се западно од насеља Сента и чине је парцеле: 13880/1 – 15 у К.О. Сента.
Површина локације износи око 14,4 ха.
- Локација 9 је напуштена економија и налази се јужно од насеља Богараш (гајење печурака) и чине је парцеле: 11744 и 11746 у К.О. Сента.
Површина локације износи око 4,6 ха.
- Локација 10 је бивша кудељара и налази се јужно од насеља Сента и чине је парцеле: 19766, 19767/1, 19768/1, 19769/1, 19770/1, 19707/1, 19709/1 и 21003 (део) у К.О. Сента.
Површина локације износи око 70,82 ха.
- Локација 11 чини земљиште Фабрике шећера "Те-То" и налази се јужно од насеља Сента и чине је парцеле: 20452, 20453, 20454/1 – 2, 20455 – 20470, 20471/2, 20475 и 20476 у К.О. Сента.
Површина локације износи око 14,6 ха.
- Локација 12 је постојећа циглана која се налази јужно од насеља Сента и чине је парцеле: 19982, 19983, 19985/1 – 3 и 19985/6 у К.О. Сента.

Површина локације износи око 7 ha.

- Локација 13 је постојећа циглана које се налази северно од насеља Горњи Брег и чине је парцеле: 9700 – 9702 и 9710/1 у К.О. Сента.
Површина локације износи око 4,5 ha.

У склопу радних зона предвиђених ван грађевинских рејона насеља могућа је изградња најразличитијих производних и пословних садржаја, а превасходно објеката, односно комплекса који у погледу простора, саобраћаја, инфраструктурне опремљености или радног процеса, не угрожавају стање животне средине.

Новоформирани радни комплекс, мора имати довољно простора за потребе одвијања производног процеса, одговарајућу комуналну инфраструктуру и мора задовољити услове заштите животне средине.

Организација радних комплекса је омогућена и на постојећем изграђеном земљишту, које се користи као пољопривредна економија или фарма, а у складу са правилима грађења датим овим Планом за радне зоне и прописима и нормама који дефинишу одређену делатност.

Објекти намењени преради и финалној обради пољопривредних производа се могу градити и уз пољопривредне објекте, како би се заокружио производни циклус, а у складу са прописима и нормама.

Радни комплекси морају имати: приступни пут са тврдом подлогом мин. ширине 5,0m до мреже јавних путева; морају бити снабдевени инфраструктуром и инсталацијама неопходним за производни процес; загађене отпадне воде морају се претходно пречистити пре испуштања у природне реципијенте; неоргански отпад мора се одвозити на одговарајуће депоније, а органски на даљу прераду.

У оквиру радне зоне, комплекса или парцеле, могу се градити пословни објекти, производни, складишни, економски, услужни и објекти снабдевања.

Степен искоришћености земљишта је макс. 70%, а индекс изграђености макс. 1,0.

Дозвољена спратност објеката је: за производне П, П+1; за пословне П, П+1; за складишне П и за економске П.

Парцеле се могу оградавати транспарентном или комбинованом оградом висине максимално 2,2m.

Изградња на грађевинском земљишту у склопу радних зона изван грађевинских рејона насеља вршиће се према условима утврђеним **овим Планом, издавањем акта**, а по потреби и одговарајућим **урбанистичким пројектом** или **урбанистичким планом**.

13.4.1.4. Зона кућа за одмор и рекреацију

Северно од насеља Сента постоји велика зона кућа за одмор и рекреацију. Ова зона је углавном формирана и изграђена, а власници многих објеката овде проводе чак већи део године, тако да се пре може говорити о секундарном становању него класичној викенд зони.

Локација зоне кућа за одмор на рефералној карти бр. 1. је обележена бројем **14.** и дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране – јужном међом канала, парцела број 21057 од тремеђе пољског пута, парцела број 20681 и парцела бр. 14285 и 14286 до тремеђе канала, парцела број 21057 и пољских путева, парцеле бр. 21126 и 20685,

- са источне стране – западном међом пољског пута, парцела број 20685 од тремеђе канала, парцела број 21057 и пољских путева, парцеле бр,21126 и 20685 до тремеђе пољског пута, парцела број 20685, парцеле број 14103/2 и границом грађевинског реона насеља Сента,
 - са јужне стране – границом грађевинског реона насеља Сента,
 - са западне стране – западном међом пољског пута, парцела број 14073, јужном међом пољског пута, парцела број 20686, источном међом канала, парцела број 21064, јужном међом канала, парцела број 21063, источном међом парцеле број 14258, северном међом пољског пута, парцела број 20682 и западном међом парцеле број 14286.
- Површина локације износи око 100,6 ha.

Минимална величина парцеле у оквиру ове зоне је 500m², а мин. ширина фронта парцеле је 12,0m. Парцела мора имати излаз на јавни пут и бити снабдевена неопходном инфраструктуром.

Осим стамбених објеката, односно кућа за одмор, на парцелама у оквиру ове зоне могу се градити помоћни и мањи економски објекти, али тако да степен искоришћености замљишта не буде већи од 30%, а индекс изграђености парцеле је макс. 0,5.

Спратност објеката је макс. П+Пк, односно П за помоћне и економске објекте. Куће за одмор треба да се граде махом од природног материјала. Дозвољава се изградња лођа, тремова и пергола испред и/или у склопу објеката према осунчаним просторима, истакнутим природним садржајима и видиковцима. Те површине, уколико нису застакљене, не улазе у габарит објекта.

Архитектонска обрада објеката мора се прилагодити непосредном амбијенту и околном пејзажу. Делови зграда, њен структурални склоп од утицаја на обликовање и визуелни изглед (прозори, стрехе, димњачке капе, тремови са гредним системом и јастуцима) уз велику примену дрвета, морају бити у духу војвођанске куће и архитектонског наслеђа овог подручја.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом, висине макс. 1,8m.

13.4.1.5. Зона кућа за одмор и рекреацију у небрањеном делу Тисе

Локација зоне кућа за одмор на рефералној карти бр. 1. је обележена бројем **15.**, а налази се северно од насеља Сента у небрањеној зони Тисе и дефинисана је на следећи начин:

- са источне стране – реком Тисом, парцела бр. 20581,
 - са јужне стране – северном међом парцеле бр. 15292,
 - са западне стране – источном међом парцела бр. 15295, 15293, 15294 и 21026.
- Површина локације износи око 20,0 ha.

Парцеле за одмор и рекреацију у небрањеном делу, формираће се према условима надлежног водопривредног предузећа. Ограда око парцеле може бити само од живице, максималне висине до 1,5m.

Објекти треба да се граде од природних материјала, углавном дрвета, с тим да им површина не буде већа од 45m². Препорука је да се ови објекти граде издигнути од тла, на стубовима – попут сојеница. Максимална спратност је П+Пк, с тим да поткровље износи највише 2/3 површине приземља.

Дозвољава се изградња лођа, тремова и пергола испред и/или у склопу објекта, ка осунчаним просторима, истакнутим природним садржајима и видиковцима. Те површине уколико нису застакљене не улазе у састав дозвољене површине објекта.

Архитектонска обрада мора се прилагодити непосредном амбијенту и околном пејзажу. Степен искоришћености земљишта је макс. 20%, а индекс изграђености 0,3.

13.4.1.6. Зона туристичко-рекреативних садржаја

У туристички атрактивним природним срединама као што су шуме, приобаље реке Тисе, термалне бушотине, видиковци, али и изграђеним срединама (као што су насеље Сента – потез уз Тису, стари салаши, шорови и друго), могу се градити објекти и комплекси у функцији различитих видова туризма, као што су: културно-манifestациони, спортско-рекреативни, здравствено-рехабилитациони, наутички, излетнички, ловни, риболовни и етно туризам. То могу бити најразноврснији објекти, типа: стрелишта, јахалишта, хиподроми, голф терени, марине, плаже, школе у природи, паркови, спомен обележја, уметничке колоније, летење позорнице, амфитеатри, као и мотели, ловачки домови, ресторани, кампови и слични садржаји.

Туристичко-рекреативни комплекси морају бити опремљени неопходном комуналном инфраструктуром и санитарно-техничким уређајима, а архитектонска обрада ових објеката може се третирати слободно, са циљем да се уклопе у околни пејзаж. Режији коришћења морају да буду такви да осигурају земљиште од појаве ерозивних и др. негативних процеса и поремећаја, а уз услове и сагласности надлежних предузећа. На водним и шумским теренима постојећа вегетација се не сме угрозити, због функције коју обавља.

За ове комплексе потребна је израда одговарајућег **урбанистичког плана**, или урбанистичког пројекта, уз прибављање услова и сагласности надлежних органа, институција и служби.

На постојећим објектима дозвољени су радови на реконструкцији и ограниченој доградњи (неопходни пратећи објекти и површине), уколико то просторне могућности дозвољавају.

13.4.1.7. Комунални објекти

Депонија комуналног отпада

Депонија комуналног отпада на рефералној карти бр. 1. је обележена бр. **16**. налази се јужно од насеља Сента и обухвата парцелу број 19984 у К.О. Сента.

Површина локације износи око 9,83 ha.

Постојећу депонију комуналног отпада уредити на основу Правилника о критеријумима за одређивање локације и уређење депонија отпадних материја ("Службени гласник РС", бр. 54/92), што подразумева најнужније мере заштите (ограђивање депоније, физичко обезбеђивање, прекривање отпада слојем земље, воду на локацији, одвођење отпадних вода и садњу заштитног зеленила).

Након престанка коришћења депоније потребно је извршити њену санацију и рекултивацију на основу пројектне документације.

Јаме-гробнице

Јама-гробница је на рефералној карти бр. 1. обележена бројем **17**. налази се на парцели бр. 16189 у К.О. Сента, на делу површине од 1,13 ha.

Јаме-гробнице за нешкодљиво уклањање угинулих животиња и животињских конфискаата уредити на основу важећих правилника (Правилник о начину нешкодљивог уклањања и искоришћавања животињских лешева – "Службени гласник СРС", бр. 7/81 и Правилник о начину нешкодљивог уклањања животињских лешева и отпадака животињског порекла и о условима које морају да испуњавају објекти и опрема за

сабирање, нешкодљиво уклањање и утврђивање узрока угинућа и превозна средства за транспорт животињских лешева и отпадака животињског порекла – "Службени гласник СФРЈ", бр. 53/89).

Бочни зидови јаме-гробнице треба да буду зидани са плочом и поклопцем који се и закључава и вентилационом цеви. Плоча треба да буде издигнута од околног терена, тако да се атмосферске воде не сливају у јаму гробницу. Дубина јаме-гробнице је најмање 5 m, а дно мора да буде најмање 1 m изнад највишег нивоа подземних вода.

Изворишта воде

Локација планирана за водозахват на рефералној карти бр. 1. је означена бројем **18.** и налази се северно од насеља Сента, а дефинисана је на следећи начин:

- са северне стране – јужном међом пољског пута, парцела број 20686,
- са источне стране – западном међом пољског пута, парцела број 14131,
- са јужне стране – границом грађевинског реона насеља Сента,
- са западне стране – источном међом канала, парцела број 21064.

Површина локације износи сса 11,1 ha.

Изворишта воде је потребно уредити на основу Закона о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91) и Правилника о начину ограђивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите објеката за снабдевање водом за пиће ("Службени гласник СРС", бр. 33/78), тако што је потребно обезбедити појасеве санитарне заштите.

Зону непосредне заштите са свим објектима, постројењима и инсталацијама је потребно обезбедити ограђивањем. Ужу и ширу зону заштите је потребно одредити на основу издашности изворишта и његових техничких карактеристика.

У ужој зони заштите изворишта није дозвољена изградња објеката, постављање уређаја и вршење радњи које могу загадити воду. У широј зони заштите је забрањено загађивање земљишта отпадним водама.

Постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ)

Препорука је да се ППОВ руралних насеља Општине граде као постројења за биолошко пречишћавање или као групни системи где би се на једном ППОВ пречишћавале отпадне воде из више насеља. Пројектном документацијом ће се решити третман отпадних вода ових насеља, као и отпадних вода великих индустријских загађивача у Сенти (Фабрика шећера "Те-то"). Студијом процене сваког појединачног пројекта на животну средину ће се оценити квалитет животне средине у контексту предложеног третмана отпадних вода.

Бушотине угљоводоника, геотермалне енергије и гасне станице

Бушотине нафте, природног гаса и геотермалне воде ће се градити у складу са важећом законском регулативом која регулише ову област (Закон о рударству – "Службени гласник РС", бр. 44/1995, Закон о заштити од пожара - "Службени гласник РС", бр. 37/1988, Закон о цевном транспорту гасовитих и течних угљоводоника - "Службени лист СРЈ", бр. 27/1997).

Гасне станице, мерно-регулационе станице, компресорске, чистачке и блок станице који су саставни део нафтовода и гасовода и продуктовода, градиће се тако да се задовоље прописане удаљености од објеката, објеката инфраструктуре и инфраструктурних коридора у складу са Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт, течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима, нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт ("Службени лист СФРЈ", бр. 26/1985).

13.4.1.8. Зоне изградње уз јавне путеве и у оквиру железничке инфраструктуре

У оквиру утврђених зона око државних и осталих путева могуће је градити пратеће путне садржаје (бензинске и гасне станице, мотеле, угоститељске објекте и остало) уколико постоје инфраструктурни и комунални услови и прикључак на јавни пут, на бази претходно урађеног **Урбанистичког пројекта**.

Ови објекти могу се градити на осталом грађевинском земљишту у зависности од ранга државног или општинског пута и то:

- 20 m од планума државног пута I реда,
- 10 m од планума државног пута II реда,
- 5 m од планума општинског пута.

Парцела на којој ће се градити ови објекти мора да има фронтални део димензионисан, тако да задовољи све технолошке захтеве окретања и манипулације. Препоручује се да ширина фронта парцеле не буде мања од 30 m. Дубина ових парцела се утврђује у зависности од захтева, а препоручљиво је да то буде 150 m, ради имплементације свих садржаја и простора са заштитним зеленилом.

У оквиру железничке инфраструктуре на осталом земљишту (ван јавног земљишта – коридора железничке пруге), могу се градити објекти који имају излаз на јавни пут и који железничку пругу прелазе у денивелацији или нивоу, са обезбеђеном сигнализацијом. Објекти нискоградње у односу на пругу се граде на 15 m од пруге, а објекти високоградње могу бити на удаљењу 25 m, ако је то урбанистичким планом предвиђено, уз сагласност ЈП "Железнице Србије".

13.5. Правила грађења инфраструктурне мреже

13.5.1. Саобраћајна инфраструктура

Основни услови и правила грађења за саобраћајну инфраструктуру за подручје обухвата Просторног плана општине Сента су:

Друмски саобраћај

- Државни пут I реда - на простору општине Сента ће се градити према предложеној траси ван насеља, интеррегионалног нивоа са елементима и објектима за овај хијерахијски ниво саобраћајница;
- Трасу државног пута изабрати тако да се минимизира заузимање новог пољопривредног земљишта, као и да се делимичном комасацијом минимизира нарушавање постојеће организације атара (комасација је већ урађена);
- Елементи државног пута I реда треба да обезбеде својим елементима потребан ниво безбедности саобраћаја (у раскрсницама и укрштањима са железницом);
- За ниво државних путева I реда захтеване пројектне карактеристике су следеће:
 - минимална носивост за средње тешки саобраћај,
 - коловоз од минимално две саобраћајне траке (2 x 3,55 m);
- Државне путеве II реда (новоустановљене трасе) треба модернизовати - градити у оквиру утврђеног путног коридора са елементима који припадају том рангу пута, с тим да се води рачуна о функционалности и рационалности градње;
- Државне путеве II реда (постојеће трасе), треба реконструисати у оквиру постојећег коридора, с тим да се обезбеде елементи активне и пасивне безбедности који припадају том рангу пута. Сва укрштања решити у нивоу са обезбеђењем потребних елемената безбедности и са увођењем одговарајуће сигнализације. Дуж овог пута минимизирати број укрштања са атарским путевима, а у радним зонама у оквиру насеља обезбедити сервисну саобраћајницу која ће оптимизирати број саобраћајних прикључака;

- Профиле државних путева II реда у насељеним местима обезбедити као насељске саобраћајнице са елементима уличног профила који омогућује сегрегацију моторног (динамичког) и немоторног саобраћаја - обостране пешачке стазе са зеленим појасом између површина и по могућству сепарисаном бициклическом стазом. У зависности од обима саобраћаја у центрима насеља предвидети семафоре и друга решења у циљу заштите насељских функција (мере успоравања саобраћаја и сл.);
- Укрштања путева и пруга обезбедити следећим решењима:
 - укрштање државног пута I реда и осталих јавних путева и железничке пруге предвидети у денivelацији са обезбеђењем задовољавајућих елемената активне и пасивне безбедности саобраћаја (обезбеђење слободног профила изнад пруге),
 - укрштање државног пута II реда и осталих јавних путева предвидети у нивоу-површинским раскрсницама са одговарајућом прегледношћу и осталим безбедносним мерама,
 - број укрштања пруге и општинских (локалних) путева минимизирати и осигурати са путним прелазима (са браницама или полубраницама) и одговарајућом сигнализацијом.
- Општинске – локалне путеве пројектовати по устаљеним трасама - атарским путевима са минимизацијом новог заузимања пољопривредног земљишта, али са обезбеђењем потребних елемената за безбедна кретања.

Железнички саобраћај

Пошто се планира реконструкција и модернизација железничких капацитета (пруга и постројења) на простору општине Сента, потребно је претходно урадити саобраћајно-техничко – технолошку студију која ће тачно дефинисати трасу нове пруге (и облик тријангла), али и остале активности у оквиру реконструкције и модернизације које ће задовољити све услове и нормативе из Закона о железници ("Службени гласник РС", бр. 18/2005), као и нормативе Железнице Србије (Правилник 314 и 315).

Водни саобраћај

Све садржаје и програме развоја у оквиру пловног пута реке Тисе треба ускладити са Споразумом о пловидби реком Тисом који је на снази од Токаја до ушћа у Дунав. Овим актом који је закључен између Мађарске и Југославије, утврђен је режим пловидбе на међународном пловном путу.

Приликом изградње објеката у оквиру пловног пута Тисе, услове треба тражити од Јавне установе "Пловпут" из Београда, која је задужена за одржавање и развој пловних путева.

Услови за ову деоницу износе:

- минимална дубина пловног пута при ЕН (ниски пловидбени ниво) је 2,5 m,
- ширина пловног пута 75 m
- минимални радијус кривине пловног пута је 300 m

Остали садржаји – саобраћајни терминали

Бензинске и гасне станице као пратећи путни садржаји се могу градити уз све путеве (државне, општинске и некатегорисане), ако су испуњени сви функционални, техничко-технолошки и еколошки услови који омогућавају њихову имплементацију.

Аутобуска стајалишта се могу градити уз све путеве у облику сепарисаних ниша и са елементима који обезбеђују безбедан трансфер путника и одвијање динамичког саобраћаја.

13.5.2. Водопривредна инфраструктура

- Снабдевање водом становништва и индустрије на простору општине Сента

обезбедити из локалних изворишта, а у будућности водоснабдевање општине усмериће се на систем "горње Тисе", алтернативно на алувијалну издан између Бездана и Богојева ;

- Око постојећих и планираних изворишта подземних вода, као и објеката који су у функцији водоводног система (резервоари, црпне станице и доводник) дефинисати зоне и појасеве санитарне заштите изворишта према Закону о водама;
- Извршити изградњу неопходних објеката на мрежи (резервоари, црпне станице и тд.), како би се комплетирао цео систем, а тиме и обезбедили потребни капацитети;
- Снабдевање индустрије водом нижег квалитета, обезбедити захватањем из речних система или из подземља захватњем прве издани. Висококвалитетну воду могу користити само индустрије које по природи технолошког процеса захтевају квалитетну воду (прехранбена индустрија);
- Код снабдевања индустријских капацитета, који продукују веће количине отпадних вода, увести обавезу рационализације потрошње увођењем процеса рецикулације;
- Трасу водоводне мреже у насељу полагати између две регулационе линије у уличном фронту, по могућности у зелени појас. Трасу полагати са једне стране улице или обострано зависно од ширине уличног фронта;
- Трасе регионалних система полагати уз главне путне правце, а према усвојеним пројектним решењима;
- Пролазак испод саобраћајница и укрштање са осталим уличним инсталацијама обезбедити челичном заштитном цеви, односно према рангу пута и условима путне привреде;
- Дубина укопавања не би смела да је плића од 1,0 - 1,20 метра од нивелете терена, због зоне мржњења и саобраћајног оптерећења;
- Сви радови на пројектовању и изградњи водоводног система морају се извести у складу са законом и уз сагласност надлежних органа;
- У насељима пројектовати и градити канализациону мрежу као сепаратну, тако да се посебно прихватају санитарне, а посебно атмосферске воде;
- Извршити предтретман отпадне воде индустрије до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, па тек онда их упустити у насељску канализациону мрежу;
- Минимални пречник уличних канализационих колектора не сме бити мањи од $\varnothing 200 \text{ mm}$;
- Минималне падове колектора одредити у односу на усвојене пречнике, према важећим прописима и стандардима;
- Црпне станице фекалне канализације радити као шахтне и лоцирати их у зеленој површини са прилазом за сервисно возило;
- Пре упуштања у реципијент, отпадне воде пречистити на насељском постројењу за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) до степена који пропише надлежно водопривредно предузеће;
- Атмосферску канализацију градити делимично као зацевљену, положену уз уличне саобраћајнице, а делимично као отворену, у заод техно-економске анализе;
- Атмосферске воде пре упуштања у реципијент очистити од механичких нечистоћа на таложнику, односно сепаратору уља и масти;
- Одвођење атмосферских вода из индустријских зона и комплекса вршити искључиво преко сепаратора уља и масти;
- Све колске прилазе и укрштања са саобраћајницама, обавезно зацевити према важећим прописима и стандардима;
- Улив атмосферских вода у мелиоративне канале извести путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала;
- Забрањује се спречавање несметаног протицаја воде, усоправање и дизање нивоа воде, чиме би се могао пореметити постојећи режим вода на објектима и у земљишту;
- Уређење отворених канала и регулационих радова на коритима мелиоративних канала, биће дефинисано израдом одговарајуће пројектно-техничке документације и претходним условима ЈВП "Воде Војводине" - Нови Сад;
- Дуж одбрамбеног насипа, у појасу ширине 60 m према брањеном терену не могу се градити никакви објекти изузев објеката нискоградње (пут, паркинг), с тим да у овом појасу мора бити омогућена стална проходност за службу одбране од поплава;

- У инундацији реке, од ножице насипа према реци у појасу ширине 10,0 m не могу се градити никакви објекти, а даље према реци, само изузетно;
- Туристичко-рекреационе објекте поставити на стубове са котом пода изнад 1% велике воде реке. Ови објекти у кориту реке могу имати само привремени карактер, до момента техничких и других разлога за њихово уклањање, без права на надокнаду штета инвеститору. Нове објекте у инундацији лоцирати тако да заштитна шума испред насипа остане у функцији, односно да се не сече;
- Укрштање саобраћајница са насипом је могуће на начин да се не смањује профил насипа а укрштање свих инсталација (водовод, канализација и др.) извести под правим углом изнад 1 % велике воде на Тисе;
- Улична кишна канализација се може прикључити на постојеће мелиорационе канале али под условом да сакупљају само условно чисте атмосферске воде чији квалитет одговара II класи вода;
- Све друге отпадне воде прикључити на јавну канализацију са њиховим пречишћавањем на заједничком уређају за пречишћавање до нивоа секундарног третмана и са њиховим препумпавањем у Тису;
- У појасу ширине 14,0 m поред обала мелиорационих канала не могу се лоцирати никакви објекти и овај појас мора бити стално проходан за механизацију која одржава канале;
- Сва укрштања саобраћајница са овим каналима, решити одговарајућим каналским мостовима или пропустима и при том код локалних (атарских) путева тежити да највеће удаљење пропуста по каналу буде 800 m, а најмањи унутрашњи пречник 1,0 m;
- У насељима угроженим подземним и површинским водама, кроз отворену мрежу потребно је омогућити што ефикасније одвођење површинских вода, са забраном израде кућних прелаза са високим прагом и пречника мањег од 1,0 m;
- Сва укрштања инсталација са овим каналима (водовод, гасовод, канализација и др.), решити њиховим полагањем минимално 1,0 m испод дна канала или 0,5 m изнад максималне воде за мрежу нижег реда.

13.5.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

Основни услови и правила грађења за електроенергетску инфраструктуру за подручје обухвата Плана су:

- Трафостанице градити као зидане, монтажно- бетонске (МБТС) и стубне (СТС), за рад на 20 kV напонском нивоу;
- Површина за изградњу зидане или МБТС трафостанице треба да буде око 5,0x6,0m, минимална удаљеност од других објеката треба да буде 3m.
- Стубна трафостаница се може градити у линији постојећег надземног вода или ван њега на парцели власника(корисника), најмање 3,0 m од стамбених и других објеката;
- Високонапонска, средњенапонска и нисконапонска мрежа се може градити надземно или подземно на пољопривредном земљишту, по могућности у већ постојећим електроенергетским коридорима, уз сагласност власника (корисника) парцеле;
- Средњенапонску 20 kV мрежу и нисконапонску мрежу на шумском земљишту градити подземно у путном појасу шумског пута или стази;
- У зонама заштите непокретног културног и природног добра електроенергетску мрежу, средњенапонску и нисконапонску, градити подземно у путним коридорима саобраћајница, шумским путевима и стазама;
- Око надземних 110 kV далековода обезбедити коридор 25 m од осе далековода са обе стране, у којима се не могу градити објекти без сагласности власника далековода, а око 10 kV и 20 kV, надземних водова обезбедити коридор од 5 m од осе далековода, са обе стране, у којем неће бити дозвољена градња, као ни засађивање високог растиња без претходне сагласности надлежног предузећа;

Услови за грађење надземне електроенергетске мреже:

- Минимална удаљеност електричног стуба од земљишног појаса пута при укрштању, треба да буде од 10-40m у зависности од категорије пута;

Електроенергетску подземну мрежу градити по следећим условима:

- Дубина полагања каблова треба да буде најмање 0,8 m;
- Електроенергетску мрежу на туристичким локалитетима, у зонама заштите непокретног културног и природног добра, зони пратећих путних садржаја, у централним деловима већих насеља, парковским површинама, у зонама са вишепородичним становањем, у радним зонама, комуналним површинама, као и зонама за спорт и рекреацију обавезно каблирати;
- Каблове полагати у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза, уз удаљеност мин. 1,0 m од коловоза и 0,5 m од пешачких стаза у насељима;
- Ван насеља, за потребе садржаја предвиђених Планом, електроенергетску каблирану мрежу полагати у коридорима саобраћајница, некатегорисаних путева шумским путевима и стазама, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника(корисника) парцеле;
- На периферним деловима насеља мрежа ће бити ваздушна, грађена на бетонским и гвоздено-решеткастим стубовима;
- У центру насеља, парковским површинама и зонама за спорт и рекреацију светилке за јавно осветљење поставити на канделаберске стубове;
- У деловима насеља где је електроенергетска мрежа грађена надземно, светилке јавног осветљења поставити на стубове електроенергетске мреже;
- При паралелном вођењу енергетских каблова до 10 kV и телекомуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50m, односно 1,0m за каблове напона преко 10kV;
- При укрштању енергетских и телекомуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90°;
- Полагање електроенергетских каблова изнад телекомуникационих није дозвољено, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5m;
- Паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни, при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,50m;
- Полагање електроенергетског кабла није дозвољено изнад или испод цеви водовода или канализације;
- При укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода вертикално растојање мора бити веће од 0,30m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,50m.

Термоенергетска инфраструктура

Приликом изградње објеката "Србијагаса" и "НИС-Нафтагаса" потребно је уважити просторе значајних природних вредности на територији Општине. Такође, приликом планирања пројектовања и изградње ових објеката, водити рачуна о смањењу конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништва, земљишта, итд.). За санирање негативних последица предузети одговарајуће мере (програм рекултивације, ревитализације, отклањања штета итд.).

Гасне станице (СГС)

Удаљеност постројења за експлоатацију гаса (СГС) од инфраструктурних објеката:

- стамбене и пословне зграде, фабричке зграде
и складишта запаљивих материјала	100 m
- електро надземни водови, висина стуба далековода	+3 m

- трафо станице	30 m
- железничке пруге и објекти	30 m
- индустријски колосоци	25 m
- ауто-путеви	30 m
- магистрални путеви	20 m
- регионални путеви	10 m
- остали путеви	10 m
- шеталишта и паркиралишта	15 m
- остали грађ. објекти	30 m

Гасоводи високог и средњег притиска и објекти у саставу гасовода

Уређаји у саставу гасовода високог и средњег притиска, мерно-регулационе станице, компресорске станице, чистачке станице и блок станице/блокадни вентили са издувавањем, морају се лоцирати да задовоље прописана растојања од различитих објеката, дата у наредној табели.

Табела 26. Лоцирање објеката у саставу гасовода

	Објекти у саставу гасовода					
	Мерно-регулационе станице			Компрес. станице	Блокадне станице	чистачке станице
	У објекту од чврстог материјала		Под надсрешницом и на отвореном			
	до 30.000 m ³ /h	изнад 30.000 m ³ /h	За све капацитете			
Стамбене, пословне и фабр.зграде, радионице и склад.запаљ.мат.	15 m	25 m	30 m	100 m	30 m	30 m
Електро неизоловани надземни водови	Висина стуба далековода + 3,0 m					
Трафо станице	30 m					
жел.пруге и објекти	30 m					
Индус. колосоци	14 m	15 m	25 m	25 m	15 m	15 m
Ауто путеви	30 m					
Магистрални путеви	20 m	20 m	30 m	20 m	30 m	20 m
Рег. и локални путеви	10 m					
Остали путеви	6 m	10 m	10 m	10 m	15 m	10 m
Водотоци	5 m	5 m	5 m	20 m	5 m	5 m
шеталишта и паркиралишта	10 m	15 m	20 m	15 m	30 m	30 m
Остали грађ. објекти	10 m	15 m	20 m	30 m	15 m	15 m

Растојања у табели дата су у метрима, рачунајући код железничких пруга и путева од ивице пружног/путног појаса.

Код проласка у близини или паралелног вођења гасовода уз друге објекте одстојање не сме бити мање од:

- 10 m од спољне ивице путног појаса ДП I реда (магистралних путева),

- 5 m од спољње ивице путног појаса ДП II реда (регионалних) и општинских (локалних) путева,
- 20 m од спољње ивице пружног појаса железничке пруге, осим ако је гасовод постављен на друмски или железнички мост,
- 15 m од крајње осе индустријског колосека,
- 1 m (мерено хоризонтално) од темеља грађевинских објеката, уколико не угрожава стабилност објекта,
- 0,5 m од спољне ивице других укопаних инсталација и мелиорационих објеката,
- 10 m од ножице насипа регулисаних водотока и канала.

Удаљеност укопаног гасовода средњег притиска од уличне стубне електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже мора бити толика да не угрожава стабилност стубова, минимално 0,5 m.

Ако се гасовод поставља испод саобраћајнице прокопавањем те саобраћајнице, полаже се у ров на пешчану постељицу и са двоструком антикорозионом изолацијом, према прописима.

Ако се гасовод поставља испод саобраћајнице бушењем рова испод те саобраћајнице, мора се употребити одговарајућа заштитна цев гасовода.

При укрштању гасовода са саобраћајницама, водоточима и каналима, угао заклапања њихових оса мора бити између 60° и 90° . За укрштање под мањим углом потребна је сагласност надлежног органа. Таква сагласност се не може издати за укрштање са железничком пругом.

Гасоводна мрежа ниског притиска

Гасовод ниског притиска се води подзмено и надземно. Када се гасовод води подземно дубина полагања гасовода је минимално 0,8 m. Локација ровова треба да је у зеленом појасу између тротоара и ивичњака улице, тротоара и ригола, тротоара и бетонског канала. На локацији где нема зеленог појаса гасовод се води испод уличног тротоара, бетонираних платоа и површина или испод уличних канала за одвод атмосферске воде на дубини 1,0 m од дна канала или ригола. Изузетно, гасовод се полаже дуж трупа пута, уз посебне мере заштите од механичких и других оштећења.

Трасе ровова за полагање гасне инсталације се постављају тако да гасна мрежа задовољи минимална прописана одстојања у односу на друге инсталације и објекте инфраструктуре. Вредности минималних дозвољених растојања у односу на укопане инсталације су:

Минимална дозвољена растојања	укрштање	паралелно вођење
- водовод, канализација	0,5 m	1,0 m
- ниско и високо-напонски електро каблови	0,5 m	0,5 m
- телефонски каблови	0,5 m	1,0 m
- технолошка канализација	0,5 m	1,0 m
- бетонски шахтови и канали	0,5 m	1,0 m
- железничка пруга и индустријски колосек	1,5 m	5,0 m
- високо зеленило	-	1,5 m
- темељ грађевинских објеката	-	1,0 m
- локални путеви и улице	1,0 m	0,5 m
- магистрални и регионални путеви	1,3 m	1,0 m
- бензинске пумпе	-	5,0 m

Укрштање дистрибутивног гасовода (ДГ) са саобраћајницама врши се уз његово полагање у заштитну цев или канал, изузев ако се прорачуном докаже да то није потребно. При томе се мора обезбедити природна вентилација канала, заштитне цеви или подземног пролаза.

Дистрибутивни гасовод се не полаже испод зграда и других објеката високоградње. Надземно полагање дистрибутивног гасовода се врши само изузетно, уз посебну заштиту од механичких, температурних и утицаја стварања кондензата.

Удаљеност укопаних стубова електричне расвете, ваздушне нисконапонске и ПТТ мреже мора бити толика да не угрожава стабилност стубова, минимално 0,5 m.

Бушотине угљоводоника и геотермалне енергије

- Удаљеност осе бушотине од заштитног појаса пловног канала, железнице, далековода опште намене, јавних објеката и стамбених зграда, износи најмање две висине торња бушотине;
- Од ивице појаса ауто пута и путева првог и другог реда, удаљеност осе бушотине мора износити најмање 30 m, а од других јавних саобраћајница, шумских и пољских путева најмање 15 m;
- Објекти за експлоатацију нафте, земних гасова и слојне воде не смеју бити удаљени мање од 30 m од ивице јавних објеката и стамбених зграда и 10 m од ивице појаса јавних саобраћајница и заштитног појаса далековода и телефонских линија;
- Удаљеност осе бушотине од шума, одређује се зависно од поднебља, подручја, конфигурације терена и врста шуме.

Удаљеност бушотина рачуна се од средишта осе бушотине, а код осталих објеката и постројења од најистакнутијег дела у правцу мерења.

У случају изградње објеката од стране будућих инвеститора који би градили своје објекте у близини објеката НИС-"Нафтагаса", неопходно је прибавити потребне сагласности.

13.5.4. Телекомуникациона инфраструктура

Основни услови и правила грађења за телекомуникациону инфраструктуру за подручје обухвата Плана су:

- ТТ мрежа за потребе фиксне телефоније ће се у потпуности градити подземно на подручју Плана;
- Дубина полагања ТТ каблова треба да је најмање 0,8 m;
- Ван насеља, за потребе садржаја предвиђених Планом, ТТ мрежу градити у коридорима саобраћајница, коридорима некатегорисаних путева на пољопривредном земљишту, шумским путевима и стазама, на пољопривредном земљишту уз сагласност власника (корисника) парцеле;
- Услови за паралелно вођење и укрштање са осталом инфраструктуром:
- При паралелном вођењу телекомуникационих и електроенергетских каблова до 10 kV најмање растојање мора бити 0,50m и 1,0m за каблове напона преко 10 kV. При укрштању најмање вертикално растојање од електроенергетског кабла мора бити 0,50m, а угао укрштања око 90°;
- При укрштању телекомуникационог кабла са цевоводом гасовода, водовода, канализације, вертикално растојање мора бити најмање 0,30 m,
- При приближавању и паралелном вођењу телекомуникационог кабла са цевоводом гасовода, водовода и канализацијом, хоризонтално растојање мора бити најмање 0,50 m,
- Услови за грађење подземне мреже кабловског дистрибутивног система (КДС) су исти као за подземну телекомуникациону мрежу фиксне телефоније
- Слободностојећи антенски стубови, као носачи антена за ТТ, РБС, КДС и РТВ могу се градити у насељу, у привредним зонама, зонама кућа за одмор;
- Слободностојеће антенске стубове у насељима, као носаче антена градити ван централних зона насеља, ван зона заштите заштићеног културног и природног добра (појединачни локалитети);
- Телекомуникациона опрема за потребе ТТ, РБС, КДС и РТВ може бити постављена у помоћни објекат у оквиру комплекса или парцеле, или унутар, тј. на неки од

- постојећих објеката у насељу (објекат ПТТ, објекат дома културе, ватрогасни дом, силос, вишеспратница и др.;
- Ако се телекомуникациона опрема поставља у засебан комплекс, исти мора бити ограђен;
 - Напајање електричном енергијом обезбедити са нисконапонске мреже 0,4 kV или из трафостанице 20/0,4kV;
 - До комплекса обезбедити приступни пут мин. ширине 3 m до најближе јавне саобраћајнице;
 - Слободну површину комплекса озеленити;
 - За све радио релејне коридоре, потребно је израдити Елаборате заштите слободних радио релејних коридора;
 - У насељима каблове телекомуникационе мреже полагати у зеленим површинама или путном појасу поред саобраћајница и пешачких стаза, уз удаљеност мин. 1,0 m од коловоза и 0,5 m од пешачких стаза по условима дефинисаним за паралелно вођење и укрштање са осталом инфраструктуром;
 - КДС мрежа се може поставити и на постојеће стубове електроенергетске и ТТ мреже у сагласности са власником исте, док се не стекну услови за подземну КДС мрежу.

Услови за постављање надземне мреже КДС у насељу:

- Самоносиви кабл КДС-а поставити на носаче преко изолатора, на стубове нисконапонске мреже по условима надлежне Електродистрибуције, тј. власника електричне мреже;
- Одстојање најнижег кабла КДС-а од површине тла треба да износи најмање 3,5 m. На прелазима преко улица иста висина треба да износи најмање 5,0 m. Уколико се овај услов не може постићи, кабл поставити подземно на дубини најмање 0,8 m;
- Најмање растојање од најнижих проводника електроенергетске мреже мора бити 1,0 m.

13.6. Услови заштите животне средине

За све објекте који се планирају и изводе на предвиђеном простору, а могу имати значајне утицаје на животну средину, надлежни орган може донети Одлуку о потреби израде Студије о процени утицаја пројекта на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/2004), Правилником о садржини Студије о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 69/2005) и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 84/2005).

13.7. Основна намена простора са билансом површина

У планском периоду од наредних 20 год. (од 2008. до 2028. год) пољопривредно земљиште ће се смањити са постојећих 26.231,37 ha на 25.903,63 ha, што ће износити 88,25% територије Општине. На рачун пољопривредног земљишта ће се повећати површине под шумама, грађевински рејони насеља, зоне кућа за одмор и у највећој мери, повећати саобраћајна инфраструктура (јавни путеви и пруге).

На пољопривредном земљишту су и постојеће радне зоне, углавном у функцији пољопривреде, које се задржавају у постојећим оквирима.

Површине под шумама ће се повећати са 197,58 ha на 226,14 ha или за око 14,5%, што ће са планираним ваншумским зеленилом од око 2% чинити укупну шумовитост Општине од 2,77%.

Грађевински рејони насеља, изузев грађевинског рејона насеља Кеви, повећаће се са садашњих 1727,48 ha на 1884,19 ha, што ће бити утврђено урбанистичким плановима

који су у фази усвајања. Овим Планом су дефинисане и зоне кућа за одмор чија површина износи укупно 120,60 ha.

Површине под саобраћајном инфраструктуром ће се повећати са 158,71 ha на 229,59 ha, односно за 70,88 ha. Државни путеви I реда ће се изградити на 7,46 ha, државни путеви II реда ће се повећати за 19,40 ha, општински путеви за 35,36 ha, а пруге за 8,66 ha.

Табела 27. Биланс планиране намене простора (у ha и %) општине Сента

Намена површина	2005. год		2025. год.	
	ha	%	ha	%
Шумско земљиште	197,58	0,67	226,14	0,77
Пољопривредно земљиште	26.231,37	89,37	25.903,63	88,25
Водно земљиште и вод.инфр.	565,11	1,93	565,11	1,93
Грађ. и остало земљиште	2.356,41	8,03	2.655,59	9,05
Грађ.реј.нас. и грађ.зоне у атару	2030,65	100%	2295,95	100%
- Грађевински рејони насеља	1.727,48 ⁷	85,07	1.884,19 ⁸	82,07
- стан.ван.грађ.реј. насеља	29,51 ⁹	1,45	17,50	0,76
- зоне кућа за одмор	-	-	120,60	5,25
- радне зоне ван грађ. реј.	251,60	12,39	251,60	10,96
- комуналне површине	22,06	1,09	22,06	0,96
Саобраћајна инфраструктура (јавни путеви и пруге) ¹⁰	158,71	100%	229,59	100%
- државни пут I реда	15,57	9,81	23,03	10,08
- државни пут II реда	82,16	51,87	101,56	44,24
- општински путеви	27,24	17,16	62,60	27,27
- пруге	33,74	21,26	42,40	18,47
- Остало неплодно земљиште	167,05	100%	130,05	100%
Укупно	29.350,47	100%	29.350,47	100%

⁷ Граница грађ. рејона насеља Горњи Брег, Богараш, Торњош и Киви са границом заселака према ППО Сента из 1991. год. и граница грађ. рејона насеља Сента, према ГП Сента из 1992. год.

⁸ Граница грађ. рејона и становања ван грађ. рејона свих насеља општине Сента према УП-овима који су у фази израде

⁹ Становање ван грађ. рејона које није обухваћено грађ. рејонима насеља и заселака, према ППО Сента из 1991. год. и урбанистичким плановима који су у изради

¹⁰ У израчунавању површина рачунат је земљишни појас државног пута I реда од 40 m, II реда од 30 m, општинског пута од 20 m и пружни појас од 16 m.

13.8. Основе за спровођење планских решења

Табела 28. Основе за спровођење планских решења

Зоне и објекти		На основу	
		Урбанистичког плана	Просторног плана
1. Грађевински рејони насеља	Сента	•	
	Горњи Брег	•	
	Богараш	•	
	Торњош	•	
	Кеви	•	
2. Становање ван грађевинског рејона насеља	Локације 1 и 2 ¹¹		•
3. Изградња објеката у функцији пољопривредне производње	Пољопривредни објекти		•
	Стакленици, пластеници		•
	Објекти за гајење печурака, пужева и риба		•
	Фарме и газдинства – објекти за узгој стоке		•
	Објекти за пољопривредну механизацију и складишта пољопривредних производа		•
	Воћарско-виноградарске зоне		•
	Зоне салаша и појединични салаши		•
4. Објекти у функцији производње и путне привреде	Радне зоне ¹²	•	•
	Експлоатација природних ресурса	•	•
	Садржаји уз јавне путеве	•	•
5. Изградња објеката у функцији туризма, и рекреације и уређење простора у функ.заш.	Куће за одмор и рекреацију ¹³	•	•
	Зона туристичко-рекреативних садржаја	•	
	Ваншумско зеленило		•
	Планиране површине под шумама		•
6. Друмски саобраћај		•	•
7. Грађење унутар железничких коридора		•	•
8. Водопривредна инфраструктура		•	•
9. Електроенергетска и ТТ инфраструктура		•	•
10. Термоенергетска инфраструктура		•	•
11. Комунални објекти ¹⁴		•	•

¹¹ Локације грађ. земљ. ван грађевинских рејона насеља су обележене на рефералној карти бр. 1 бројевима 1 и 2.

¹² Локације су на рефералној карти бр. 1 обележене бројевима од 3-13

¹³ Локације су на рефералној карти бр. 1 обележене бројевима од 14-15

¹⁴ Локације су на рефералној карти бр. 1 обележене бројевима од 16-18

IV. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. Листа приоритетних активности за имплементацију плана

У периоду важења Просторног плана општине Сента, а посебно у I фази имплементације Плана у периоду до 2012. године, предвиђене су следеће активности, наведене по појединим областима:

Приоритети развоја по појединим областима су:

Мрежа и функција насеља и јавних служби

У периоду 2008.-2012.године приоритети су:

- Усвајање одговарајућих урбанистичких планова за сва насељена места Општине: ГП насеља Сента, ПОУ насеља Богараш, ПОУ насеља Горњи Брег, ПОУ насеља Кеви и ПОУ насеља Торњош;
- Израда ПДР за центар Сенте, израда ПДР за зону спорта и рекреације у блоку 8 и 9 у Сенти (Народна башта, марина и други садржаји на Тиси), ПДР за блок 46 у Сенти и ПДР државног пута I реда бр.24 у насељу Сента;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Израда одговарајућих регулационих планова за радне зоне, ново становање и инфраструктурне садржаје;

Привреда (пољопривреда и индустрија)

У периоду 2008.-2012. године приоритети су:

- Развој прехранбене и дуванске индустрије и индустријске зоне на обе стране Индустријског пута у насељу Сента;
- Изградња логистичког центра;
- Рад пословног инкубатора;
- Развој малог агробизниса;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Развој свих видова пољопривредне производње у складу са компаративним предностима подручја и захтевима тржишта;
- Реконструкција постојећих и изградња нових заливних система;

За сваки конкретан пројекат дефинисати фазе и етапе реализације и припремити потребну документацију у складу са позитивним законским прописима.

Туризам

У периоду 2008.-2012. године приоритети су:

- Израда стратегије развоја туризма у општини Сента;
- Бушење пробног бунара за искоришћавање термалне воде;
- Реализација развоја бањског и рекреативног туризма (у виду аква парка), кроз истраживања геотермалних ресурса Општине;
- Поновно активирање лековите бање код Горњег Брега (Мишкеи Бања-лечење блатом и лековитом водом);
- Изградња спортске хале у Сенти у блоку 8;
- Изградња салашарског центра у Кевију и
- Изградња плаже на обе стране рекеТисе;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Оспособљавање институција културе општине Сента за развој културно-манифестационог туризма;
- Развој етно (сеоског) туризма на салашима, посебно на Ором брегу,

- Уређење и опремање туристичких локалитета уз очување пејсажних и еколошких вредности и изградња смештајних капацитета;
- Укључивање приобаља и реке Тисе у туристичку понуду, посебно кроз развој наутичког туризма на локалитету Сента;

Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

У периоду 2008.-2012. године приоритети су:

- Реконструкција постојећих и завршетак започетих општинских путева;
- Утврђивање нове трасе државног пута I реда бр. 24 у насељу Сента кроз реконструкцију и изградњу уличних коридора;
- Изградња обилазнице, државног пута II реда око насеља Сента (према усвојеној варијанти);
- Изградња бицикличких стаза: у Улици Торњошки пут у Сенти, на Торњошком путу између Сенте и Горњег Брега, на Суботичком путу између Сенте и Горњег Брега;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Реконструкција (изградња) и модернизација постојећих железничких капацитета-на релацији пруге Хоргош-Сента-Бечеј-Нови Сад и станице, како би се овај вид саобраћаја што пре укључио у транспорт људи и добара;
- Изградња марине за чамце као основног капацитета наутичког туризма и једног од стожера нове привредне активности овог простора;
- Реконструкција државних путева II реда бр. 119, 119.1 и 122, као и изградња деонице државног пута I реда бр. 24 од Сенте ка Суботици;

Динамика изградње ових капацитета може бити и померена, ако се јаве потенцијални инвеститори или концесионари.

Водопривредна инфраструктура

У периоду 2008.-2012. година приоритети развоја су:

- Санација микроводовода на територији општине Сента;
- Изградња фабрике за воду у Сенти са изградњом пречистача пијаће воде и постројења за кондиционирање воде;
- Изградња дистрибутивне водоводне мреже у насељу Богараш;
- Изградња бунарског водозахвата у Торњошу;
- Реконструкција водоводне мреже у насељу Сента;
- Доградња канализационог система у насељу Сента;
- Изградња канализације за одвод атмосферских вода у Улици Велики Сокак у Горњем Брегу;
- Изградња уређаја за пречишћавање отпадних вода "Алтекс Фермин";

У наредном планском периоду приоритети су:

- Даља изградња система за водоснабдевање у руралним насељима Општине у складу са ширењем насеља и повећаним потребама;
- Изградња канализационих система и уређаја за пречишћавање у руралним насељима Општине;
- Одвођење индустријских отпадних вода посебним системима (отпадне воде Фабрике шећера "Те-То");
- Ревитализација постојећег мелирационог система Општине.

Електроенергетска инфраструктура

У периоду 2008.-2012. година приоритети су:

- Реконструкција 10 kV извода Торњош за 20 kV напонски ниво;
- Изградња дела 20 kV далековода од ТС "Сента1" 110/20 kV до Торњоша;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Изградња 20 kV водова за повезивање са ТС 110/20 kV у окружењу, ради обезбеђивања резервног напајања у случају испада далековода 110 kV.

Телекомуникациона инфраструктура

У периоду 2008.-2012. година приоритети су:

- Изградња квалитетних спојних путева оптичким кабловским везама до свих крајњих телефонских централа;
- Уградња дигиталне аутоматске телефонске централе довољног капацитета у свим насељима преко 500 становника и изградња-проширење приступне телефонске мреже Горњи Брег-Богараш;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Изградња кабловског дистрибутивног система за дистрибуцију радио, ТВ сигнала, и интернета у свим насељима.

Термоенергетска инфраструктура

У периоду 2008.-2012. година приоритети су:

- Изградња фабрике за производњу биомасе;
- Изградња фабрике за производњу биогаса;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Изградња разводне гасоводне мреже за снабдевање свих потрошача руралних насеља Општине (Горњи Брег, Богараш, Торњош и Кеви);

Шуме, шумско земљиште и ваншумско зеленило

У периоду 2008.-2012. године приоритети су:

- Формирање мреже ваншумског зеленила на територији Општине на основу пројектне документације у оквиру путне и каналске мреже и пољопривредног земљишта.

У наредном планском периоду приоритети су:

- Повећање површина под шумама на планираним површинама;

Заштита природних добара

У периоду 2008.-2012. године приоритети су:

- Очување заштићених подручја кроз планове и програме заштите, унапређења и коришћења;

У наредном планском периоду приоритети су;

- Формирање заштићених подручја на слатинама које су станишта природних реткости;
- Заштита еколошког коридора реке Тисе и мртваја које су његов саставни део и њихово очување у природном или полуприродном стању.

Заштита непокретних културних добара

У периоду 2008.-2012. година приоритети су:

- Реконструкција зграде градске куће у Сенти.

У наредном планском периоду приоритети су:

- Реконструкција основне школе у Кевију;
- Пренамена заштићеног објекта ОШ у Адахатару код Горњег Брега заједно са задружним домом у функцију туризма (школа у природи) и

Заштита и унапређење животне средине

У периоду 2008.-2012. година приоритети су:

- Организовање систематског мониторинга за праћење емисија загађивача и оптерећености ваздуха у односу на МДК;
- Формирање јединственог катастра загађивача на територији Општине;
- Санација и рекултивација напуштене депоније комуналног отпада и сточног гробља и осталих деградираних површина;
- Обезбеђење минималних мера заштите на постојећој општинској депонији и локацији јаме - гробнице које имају функцију привремених локација;

У наредном планском периоду приоритети су:

- Селектирање отпада на извору и увођење рециклаже отпада као процеса смањења количине отпада за депоновање;
- Израда општинског акционог плана за управљање отпадом;
- Укључивање Општине у систем регионалног депоновања комуналног отпада;
- Санација и рекултивација привремене општинске локације депоније комуналног отпада, ради пренамене овог простора у трансфер станицу.

2. Учесници у имплементацији плана

У имплементацији Плана учествују:

- Општина Сента, Сента,
- Покрајински секретаријат за архитектуру, урбанизам и градитељство, Нови Сад,
- Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Нови Сад,
- Фонд за капитална улагања АП Војводине, Нови Сад,
- ЈП Путеви Србије – Одељење "Центар", Нови Сад,
- ЈП Железнице Србије, Београд,
- ЈП Установа за одржавање пловних путева "Плов пут", Београд,
- Завод за заштиту природе Србије, Радна јединица у Новом Саду,
- Међуопштински завод за заштиту споменика културе, Суботица,
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије ДОО "Електровојводина", Електродистрибуција "Сента", Сента,
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије ДОО "Електровојводина", Електродистрибуција "Суботица", Суботица
- Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" АД, Извршна дирекција регије "Север", Извршна дирекција "Суботица", Суботица
- ЈКП "Сента", Сента,
- ЈП "Војводинашуме" Нови Сад,
- ЈВП "Воде Војводине", Нови Сад,
- ЈП "L-GAS", Сента.

Средства за финансирање активности на имплементацији просторног плана, обезбедиће се из Средстава републике Србије, АП Војводине, општине Сента, посебних фондова, могућих концесионара, иностраних донатора и спонзора, као и из средстава грађана, корисника и инвеститора на подручју обухвата Плана.

3. Мере и инструменти за имплементацију плана

Важећи документи

Основни плански документ вишег реда, на коме је заснована израда Плана, је Просторни план републике Србије, чије су одредбе у потпуности испоштоване у контексту просторних решења за ово подручје. Испоштована су основна начела и критеријуми за заштиту природних добара и заштиту животне средине, основне

смернице за коришћење и уређење шума и шумског земљишта и дефинисани коридори основних инфраструктурних система.

Поред тога су коришћени закони, правилници, стратегије, студије и програми: Национална стратегија управљања отпадом (2005. год.), Аграрни програм АП Војводине (2003. год.).

Важећа урбанистичка документација је испоштована у контексту реализације основног циља израде Плана, а то је оптимална организација и одрживи развој простора Општине.

Нови документи

Даља разрада Просторног плана општине вршиће се израдом урбанистичких планова и пројеката, а у складу са Законом и датим смерницама Просторног плана.

Овај План ће се спроводити уграђивањем његових одредби у:

- посебне планове, програме, пројекте и основе за поједине области (уређење пољопривредног и шумског земљишта, рекултивација деградираног земљишта, заштита животне средине и др.).

V ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Општинска управа Сента ће пратити примену Просторног плана, посебно прве етапе имплементације плана. Саставни део тог извештаја је оцена спровођења тог плана, са евентуалним делом измене и допуне Плана.

На основу извештаја из претходног става, Скупштина општине Сента ће утврђивати потребу да се приступи измени и допуни Просторног плана.

Просторни план општине Сента се потписује, оверава и архивира у складу са Законом о планирању и изградњи.

Просторни план општине Сента је израђен у 6 (шест) примерака у аналогном и 6(шест) примерака у дигиталном облику.

Један примерак донетог, потписаног и овереног Просторног плана општине Сента у аналогном облику и један примерак у дигиталном облику чува се у архиви Скупштине општине.

Три примерка донетог, потписаног и овереног Просторног плана општине Сента у аналогном облику и три примерка у дигиталном облику чувају се у општинском органу управе надлежном за спровођење Плана.

Један примерак донетог, потписаног и овереног Просторног плана општине Сента у аналогном облику и један примерак у дигиталном облику чува се у архиви ЈП "Завода за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка бр. 6/III.

Један примерак донетог потписаног и овереног Просторног плана општине Сента у аналогном облику и један примерак у дигиталном облику чува се у Министарству надлежном за послове урбанизма.

Урбанистички планови, планови и програми развоја који се доносе по посебним прописима, прописи и други општи акти, ускладиће се са овим Просторним планом у року од две године од дана његовог ступања на снагу.

Доношењем овог Просторног плана, престаје да важи Просторни план општине Сента («Службени лист Општине Сента» бр.1/92).

Урбанистички планови, планови и програми развоја донети до дана ступања на снагу овог Просторног плана, примењују се у деловима који нису у супротности са овим Просторним планом.

Просторни план општине Сента ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Сента".

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Сента
Скупштина општине Сента

Број: 350-11/V-08

Председник

Дана: 09.05.2008.

Борбељ Ференц